

REGIONAL ÖVERSIKT: AFRIKA

Allt medan Afrika under 20-årsdagen för folkmordet i Rwanda hedrade minnet av alla döda, plågades stora delar av kontinenten under hela 2014 av våld och konflikter. I Centralafrikanska republiken, Sydsudan och Nigeria eskalerade konflikterna på ett mycket våldsamt vis, medan de långvariga konflikterna i Demokratiska republiken Kongo, Sudan och Somalia fortgick utan någon lösning i sikte.

Konflikterna medför omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter och humanitär rätt. Väpnade konflikter utmärks av de värsta brott som tänkas kan, liksom av andra orättvisor och förtryck. Marginalisering, diskriminering och det envisa förnekandet av grundläggande friheter och socioekonomiska rättigheter har i sin tur skapat en grogrund för fortsatta konflikter och instabilitet.

Ur många aspekter var Afrika en kontinent på uppgång. Under 2014 svepte förändringens vindar över kontinenten vad gällde sociala frågor, miljö och ekonomi. En snabbt växande befolkning, stor ekonomisk tillväxt och urbanisering bidrog tillsammans till att förändra såväl människors liv som försörjning i en anmärkningsvärd takt. Många afrikanska stater har gjort stora framgångar i arbetet med att uppnå FN:s millenniemål, trots att de ofta har stått inför stora utmaningar. Den afrikanska millenniemålsrapporten från 2014 gör gällande att åtta av de tio bäst presterande länderna vad gäller att snabbast uppfylla målen, ligger i Afrika.

Många indikatorer visade emellertid på ett dystert sätt hur den snabba ekonomiska tillväxten inte lett till förbättrade levnadsförhållanden för många människor. Medan den totala fattigdomsnivån har gått ned det senaste decenniet, har det totala antalet afrikaner som lever under fattigdomsgränsen (1,25 amerikanska dollar om dagen) ökat. Nästan 40 procent av kontinentens alla fattiga bor i två av de länder som härjas av konflikter, Nigeria och Demokratiska republiken Kongo. Afrika har även en av de största andelarna unga arbetslösa i världen och kommer, efter Latinamerika, på andra plats bland de mest ojämlika regionerna i världen. Allt detta pekar på sambandet mellan konflikter och sköra stater, liksom sambandet mellan förnekandet av grundläggande socioekonomiska rättigheter och utanförskap, ojämlikhet och fördjupad fattigdom.

De effekter som förtryck och bristen på grundläggande mänskliga rättigheter har för instabilitet och våldsamma konflikter, var uppenbara under 2014. Det var tydligt i Burkina Faso, Centralafrikanska republiken, Sydsudan och Sudan. I många länder skönjdes en trend av ökat förtryck och ett krympande av det politiska utrymmet. I flera länder svarade säkerhetsstyrkor på fredliga demonstrationer med överdriven våldsanvändning. I alldeles för många länder fortsatte myndigheter att inskränka yttrande-, förenings- och mötesfriheten. Detta var tydligt inte bara i länder som styrdes av auktoritära regeringar, utan även i länder där regeringarna inte var så auktoritära eller där en politisk övergång pågick.

Många länder, inklusive Kenya, Somalia, Nigeria, Mali och i flera länder i Sahel-området, har stått inför svåra säkerhetsutmaningar under 2014. Detta har varit ett direkt resultat av det eskalerande våld som utförts av radikala väpnade grupper som Al-Shabab och Boko Haram. Tiotusentals civila har mist sina liv, hundratals har förts bort och ett oräkneligt antal lever fortsatt i rädsla och osäkerhet. Många regeringars gensvar har tillika varit brutalt och urskillningslöst, vilket har resulterat i godtyckliga massfångslanden och utomrättsliga avrättningar. År 2014 avslutades med att Kenya utformade den så kallade *Security Laws (Amendment) Act*, genom vilken 22 lagar ändrades. Den har långtgående konsekvenser för mänskliga rättigheter.

Ett vanligt inslag i konfliktsituationer över hela Afrika är den straffrihet som råder för brott som säkerhetsstyrkor och väpnade grupper begår mot internationell rätt. Under 2014 rådde straffrihet i oförminskad omfattning i till exempel Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo, Nigeria, Somalia, Sydsudan och Sudan. Det var även ett år som präglades av upprepade bakslag för Internationella brottmålsdomstolen (ICC). Dessutom ökade den politiska drivkraften, på ett sätt som tidigare saknat motstycke, för sittande statschefer och högt uppsatta tjänstemäns åtnjutande av immunitet från åtal gällande brott mot mänskligheten och andra internationella brott. Denna drivkraft kulminerade i ett tillägg i stadgarna för Afrikanska domstolen för mänskliga rättigheter, vilket ger sittande statschefer eller höga tjänstemän immunitet.

2014 utgjorde den tionde årsdagen för Afrikanska unionens (AU) freds- och säkerhetsråd, AU:s beslutsorgan gällande frågor som rör förebyggandet, hanteringen och lösningen av konflikter i Afrika. Afrikanska unionen och dess råd har tagit anmärkningsvärda steg i rätt riktning för att stoppa växande konflikter i Afrika. Däribland kan nämnas fredsstyrkan MISCA, som AU har sänt ut i Centralafrikanska republiken, upprättandet av en undersökningskommission om Sydsudan, inrättandet av ett särskilt sändebud för kvinnor, fred och säkerhet, liksom fleral politiska uttalanden som fördömer våld och attacker mot civila. Många gånger var det dock för lite och för sent. I några fall anklagades fredsbevarande AU-styrkor för delaktighet i allvarliga människorättskränkningar. Detta var fallet med MISCA och den grupp ur styrkan som kom från Tchad, som efter anklagelserna drog sig ur uppdraget.

Underlåtenheten att agera mot utmaningar gällande konflikter förekommer även bortom AU:s maktsfär. I Centralafrikanska republiken drog till exempel FN benen efter sig innan en fredsbevarande trupp till slut skickades. Insatsen räddade många liv, men fick aldrig de resurser som behövdes för att hejda den kontinuerliga vågen av brott mot mänskliga rättigheter. I andra fall var det tyst. FN:s råd för mänskliga rättigheter svarade inte effektivt på konflikterna i Sudan, till exempel, trots att där fanns ett stort behov av dels en oberende övervakning av de mänskliga rättigheterna, dels rapportering och utkrävande av ansvar. I juli tillkännagav FN:s generalsekreterare att en utredning skulle göras gällande den fredsbevarande styrkan i Darfur (UNAMID), efter att anklagelser framkommit om UNAMID-anställdas delaktighet i mörkläggningen av människorättsbrott.

Det finns ett tydligt behov av en brådskande och grundläggande förändring av den politiska viljan att ta itu med den växande utmaning som konflikterna i Afrika utgör. Dessutom behövs samordnade insatser på såväl nationell som regional och internationell nivå för att bryta med den tradition av straffrihet som finns, liksom att ta itu med de underliggande orsakerna till instabilitet och konflikter. Utan sådana insatser kommer regionens vision att "tysta vapnen till år 2020" att fortsätta att utgöra en oärlig och ouppnåelig dröm.

Konflikter - kostnader och sårbarhet

Konflikter och bristande säkerhet fördärvar otaliga människors liv och påverkar - med olika grader av intensitet - nästan alla länder i regionen. Konflikterna kännetecknas av ihållande kränkningar och övergrepp begångna av såväl regeringstrupper som väpnade grupper.

CAR plågades av en cykel av sekteristiskt våld och grymheter, däribland mord, tortyr, våldtäkter, kroppsstympningar, bortföranden, tvångsflyttningar och användandet av barnsoldater. Trots ett vapenstillestånd som undertecknades i juli och trots utplaceringen av en FN-ledd fredsinsats i september, präglades de sista månaderna 2014 av ett ökande antal attacker i landets centrala regioner. Civila utsattes för en rad olika människorättskränkningar i ett större antal konflikter mellan olika väpnade grupper. Våld skakade huvudstaden Bangul i oktober. Alla sidor - Séléka, anti-Balaka och Peulh - angrep systematiskt civila. Utplaceringen av FN:s fredsinsats MINUSCA i september skapade hopp om förändring - bara en

månad senare såg man emellertid en betydande ökning av våldet i hela landet. Detta tydliggjorde det självklara behovet av att stärka de internationella styrkornas kapacitet och reaktiva förmåga.

I grannlandet Sydsudan dödades tusentals människor - många av dem civila - och 1,8 miljoner tvingades på flykt från sina hem under den konflikt som utbröt i december 2013. Såväl regering som opposition uppvisade en total avsaknad av respekt för internationell humanitär rätt och lagar rörande mänskliga rättigheter. Alla krigande parter gjorde civila till mål och dödade dem på grundval av deras etnicitet. Även människor som sökte sin tillflykt till helgade platser och sjukhus dödades. Sexuellt våld var vida spritt, liksom hejdlös plundring och förstörelse av egendomar. Trots nivån på övergreppen - och trots att miljontals människor riskerade att utsättas för svält och sjukdomar - nekade bägge sidor till att göra upp om att lägga ned vapnen.

Året avslutades utan några verkliga försök att få bukt med straffriheten. Det fanns heller inga uppgifter om vad AU:s undersökningskommission för Sydsudan kommit fram till.

Efter att den väpnade islamistiska gruppen Boko Haram under 2013 trappade upp sin våldskampanj, intensifierades den väpnade konflikten i norra Nigeria i omfattning och i antal dödsfall. Ohyggliga videoinspelningar, bilder och vittnesmål som samlades in av Amnesty avslöjade förmodade krigsbrott, brott mot mänskligheten och andra allvarliga brott mot mänskliga rättigheter, begångna av alla sidor i konflikten. Samhällen som i årtal plågats av Boko Harams härlningar blev än mer utsatta för övergrepp av den statliga säkerhetstjänsten. Denna svarade ofta med hårdhänta och urskillningslösa attacker och godtyckliga massgripanden, misshandel och tortyr. Konflikten intensifierades i mindre städer och byar; mer än 4000 civila dödades under olika attacker och Boko Harams kidnappning av 276 skolflickor i april utgjorde allvarliga hot mot säkerheten i Afrikas mest befolkade nation och ett hot mot regionens fred och säkerhet.

Tortyr och annan misshandel används rutinmässigt och systematiskt av Nigerias säkerhetstjänst över hela landet och tjänstemän hålls sällan ansvariga för sina övergrepp. Godtyckliga massarresteringar och fängslanden genomfördes av militären i nordöst och eskalerade till synes efter att undantagstillstånd utlysts i maj 2013. I slutet av året kom löpande rapporter om militärens och polisens bruk av utomrättsliga avrättningar.

Vad gäller regionens redan pågående konflikter fanns det ingen lösning i sikte.

Sudans konflikt i Darfur, Södra Kordofan och Blå Nilen fortgick med oförminskad kraft och konflikten spred sig även till Norra Kordofan. Brott mot mänskliga rättigheter och humanitär rätt begicks av konfliktens alla sidor. I Darfur ledde utbredda övergrepp och pågående våld mellan stridande grupper, liksom anfall som utfördes av regeringstroget milis och oppositionsgrupper, till en betydande ökning i antalet civila som tvingades att fly från sina hem eller dödades.

Inom ramen för *Operation Sokola* (utrensning på språket lingala) skedde en ökning av det våld som begicks av väpnade grupper i östra delen av Demokratiska republiken Kongo. Tusentals människor dödades och mer än en miljon människor tvingades på flykt. Det ökande våldet utmärktes också av massvåldtäkter begångna av såväl regeringsstyrkor som väpnade grupper.

I södra och centrala Somalia dödades, skadades eller tvingades mer än 100 000 civila på flykt under den pågående konflikten mellan pro-regeringsstyrkor, Afrikanska unionens uppdrag i Somalia (AMISOM) och den islamistiska väpnade gruppen al-Shabaab. Alla parter i konflikten begick brott mot mänskliga rättigheter och mot humanitär rätt. Väpnade grupper tvångsrekryterade människor, däribland barn, och förde bort, torterade och mördade andra. Våldtäkter och andra former av sexuellt våld användes ofta. Den humanitära

situationen försämrades snabbt på grund av konflikten. Torke och svårigheter för nödhjälp att nå fram ledde, tillsammans med den pågående konflikten, till att mer än en miljon människor befann sig i utsatthet och ytterligare 2,1 miljoner i behov av nödhjälp i slutet av 2014.

Varningssignaler som förebådar framtida konflikter förekom också. Sahel-området var särskilt instabilt på grund av såväl politisk osäkerhet och en ökning av antalet radikala, väpnade grupper och organiserad brottslighet, extrem fattigdom och socialt utanförskap. Detta var tydligt i Mali, där väpnad konflikt inom landets gränser lämnat landet i ett tillstånd av ihållande osäkerhet. Detta gällde särskilt i norra delen, där några områden befann sig utom myndigheternas kontroll trots att ett fredsavtal år 2013 skrevs under av både regeringen och väpnade grupper. Väpnade grupper begick övergrepp som inkluderade både bortföranden och mord. Utbrott av våld förekom även under tiden då fredsförhandlingar pågick mellan regeringen och de väpnade grupperna.

Våldet och osäkerheten ökade i samband med en våg av terrordåd - till exempel i Somalia, Nigeria och Sahel-området - och besvarades ofta av regeringsstyrkorna med allvarliga människorättsövergrepp. Väpnade grupper begick övergrepp som mord, bortföranden, tortyr och urskillningslösa attacker. I Somalia torterade och dödade grupper som var knutna till al-Shabab människor som de anklagade för spioneri eller som inte hade följt deras stränga tolkning av islam. Människor avrättades offentligt - till exempel genom stening - och amputationer och prygelstraff utdelades. I Kamerun dödade nigerianska islamistiska grupper som Boko Haram civila, tog gisslan och förde bort människor och attackerade människorättsförfvarare.

Minskningen av det politiska utrymmet och det ihärdiga förnekandet av grundläggande rättigheter

I alldeles för många av Afrikas länder fortgick under 2014 minskningen av det politiska utrymmet.

I Eritrea tilläts ingen politisk opposition, oberoende medier eller organisationer i civilsamhället. Tusentals samvetsfångar och politiska fångar hölls fortsatt i godtyckligt förvar. I Etiopien gjordes oberoende medier, däribland bloggare och journalister, på nytt till måltavlor och såväl medlemmar i oppositionspartier som fredliga demonstranter greps. Utrymmet för kritik mot situationen för mänskliga rättigheter i Rwanda var så gott som icke-existerande. I Burundi tystades kritiska röster, inklusive oppositionsmedlemmar, aktivister från civilsamhället, advokater och journalister inför det annalkande valet 2015. Mötes- och föreningsfriheten begränsades då möten och demonstrationer förbjöds.

I Gambia firade president Yahya Jammeh 20 år vid makten. Det är två decennier som utmärkts av stark intolerans mot oliktankande - journalister, politiska motståndare och människorättsförfvarare fortsätter att skrämmas till tystnad och torteras. Den 30 december gjordes ett kuppörsök som ledde till dussintals gripanden och tillslag mot media. I Burkina Faso installerades en övergångsregering som skulle leda landet till presidentvalet under 2015. Detta var en följd av att den tidigare presidenten Blaise Compaoré drevs från sin post efter att utbredda demonstrationer hade hållits mot ett förslag om att ändra landets grundlag.

Säkerhetstjänsten i bland annat Angola, Burkina Faso, Guinea, Senegal, Tchad och Togo reagerade med övervåld på protester och demonstrationer. I de flesta fall underlät ländernas regeringar att utreda det använda övervåldet och ingen individ hölls ansvarig.

I många länder riskerade journalister, människorättsförfvarare och politiska motståndare att utsättas för hot, godtyckliga fängslanden, misshandel, tortyr, att föras bort och även dödas av statliga agenter eller väpnade grupper. Tillslag mot eller begränsningar av yttrande- och föreningsfrihet samt fredliga demonstrationer förekom i Angola, Burkina Faso, Eritrea, Etiopien, Gambia, Guinea, Kamerun, Mauritien, Rwanda, Somalia, Swaziland, Tchad, Togo, Uganda, Zambia och Zimbabwe.

I Angola, Burundi och Gambia ledde nya lagar och andra typer av regler till att medias och civilsamhällets utrymme begränsades.

I Sudan inskränktes rätten till yttrande- och föreningsfrihet och fredliga demonstrationer, trots regeringens löfte att få till stånd en dialog i landet för att uppnå fred och skydda de författningensliga rättigheterna. Den sudanesiska nationella säkerhetstjänsten och andra säkerhetsstyrkor fortsatte att godtyckligt fängsla dem som de upplevde som motståndare till nationella kongresspartiet (Sudans styrande parti). Syftet var att censurera media och stänga offentliga fora samt att stoppa demonstrationer.

Sydsudans nationella säkerhetstjänst övertog eller stängde nyhetsredaktioner och trakasserade eller fängslade journalister utan laglig grund. Detta inskränkte yttrandefriheten och begränsade den offentliga diskussion som förts gällande hur den väpnade konflikten ska avslutas. En lag gällande den nationella säkerhetstjänsten, vilken skulle ge denna stora befogenheter, antogs av parlamentet och väntade bara på att få presidentens godkännande. Bland de befogenheter som den nya lagen skulle ge säkerhetstjänsten fanns rätten att gripa och fängsla utan att någon oberoende granskning eller tillsyn, eller skydd mot missbruk, fanns tillgänglig.

Straffrihet

En gemensam nämnare för alla konflikter i regionen är alltså den rådande straffriheten.

I Centralafrikanska republiken greps några av de väpnade gruppernas lägre rankade medlemmar. Internationella brottmålsdomstolen meddelade att en ny utredning skulle öppnas angående våldet i landet. Sådana strimmor av hopp hörde dock till ovanligheten och straffriheten var i hög grad rådande. Nästan alla ledare för de väpnade grupperna som var anklagade för brott befann sig på fri fot, och straffriheten fortsatte att underblåsa konflikten.

I Demokratiska republiken Kongo var försöken att hålla såväl den kongolesiska armén som de väpnade grupperna ansvariga för begångna brott resultatlösa. Kongolesiska soldater ställdes inför rätta i en militärdomstol gällande en massvåldtäkt i staden Minova där 130 kvinnor och flickor hade våldtagits. Det hade även förekommit mord och plundringar. Av de 39 soldater som ställts inför rätta delades bara två fällande domar ut. De andra som stod åtalade dömdes för mord, plundring och militära förseelser.

Bristen på ansvarsutkrävande utgjorde ett stort problem även i områden som inte härjades av konflikter. Tortyr och annan misshandel förekom i länder som Ekvatorialguinea, Eritrea, Etiopien, Gambia, Mauretanium, Nigeria och Togo, vilket berodde på en undfallenhet att hålla dem som begick dessa brott ansvariga.

Försöken att tillse att ansvar utkrävdes gällande de brott, inklusive brott mot mänskligheten, som begicks under de våldsamheter som utbröt efter valet i Kenya 2007/2008 förblev otillräckliga. ICC:s rättegångar mot vice presidenten Samoei Ruto och Joshua Arap Sang fortgick, trots anklagelser om att vittnen skrämdes och att mutor delades ut. Åtalet mot president Uhuru Kenyatta lades ner efter att åklagarens klagomål om den kenyanska regeringens brist på samarbete avslagits. Inga framsteg gjordes heller på nationell nivå gällande ansvarsutkrävande för de människorättskränkningar som begicks i samband med valet.

2014 fastslog ICC domen mot Thomas Lubanga, som år 2012 befanns skyldig till att ha rekryterat barn under 15 år för militärtjänst under konflikten och använt dem i strider. Dessutom dömdes Germain Katanga, ledare för milisgruppen *IFRI*, till tolv års fängelse för brott mot mänskligheten och krigsbrott. Åtalet mot Bosco

Ntaganda gällande brott mot mänskligheten och krigsbrott - däribland sexuellt våld - som begicks i Ituri mellan 2002 och 2003, fastställdes av ICC. Hans rättegång är planerad att hållas i juni 2015. Åtalet mot den före detta presidenten för Elfenbenskusten, Laurent Gbagbo, som anklagats för brott mot mänskligheten, fastställdes av ICC i juni. Rättegången ska hållas i juli 2015.

Ansträngningar att bekämpa straffrihet gjordes i flera länder, däribland Mali som satte igång en utredning gällande påtvingade försvinnanden. Den före tchadiske presidenten Hissène Habré satt fängslad i väntan på rättegång i Senegal efter det att han i juli greps, anklagad för att ha begått krigsbrott och brott mot mänskligheten i Tchad mellan 1982 och 1990.

I mars överlämnade Elfenbenskusten Charles Blé Goudé till ICC. Han står åtalad för brott mot mänskligheten efter det våld som utbröt efter valet år 2010. I december fastställde ICC:s förundersökningskammare fyra åtalspunkter mot honom och beslutade att han skulle prövas i domstolens första instans. I december avvisade förundersökningskammaren Elfenbenskustens protester mot att ICC begärt Simone Gbagbo åtalad. Han anklagas för delaktighet i brott mot mänskligheten.

Ett omvälvande beslut togs i oktober av Sydafrikas konstitutionella domstol. Domstolens beslut innebar att anklagelser om tortyr som skett i Zimbabwe av och mot zimbabwiska medborgare måste utredas av den sydafrikanska polistjänsten - detta är baserat på universell jurisdiktion.

På internationell och regional nivå skedde bakslag i arbetet med internationell rättvisa i Afrika. Trots att det nu är 34 afrikanska länder som har undertecknat Romstadgan - vilket är mer än någon annan världsdel - har politiskt motiverade manövrar under 2014 underminerat de framgångar som har nåtts i utkrävandet av ansvar. Kenya föreslog att fem ändringar av Romstadgan skulle göras, inklusive att artikel 27 skulle ändras så att sittande stats- och regeringschefer inte skulle kunna åtalas för brott.

I maj antogs ett tilläggsförslag i afrikanska unionen om immunitet från åtal i Afrikanska domstolen för mänskliga rättigheter för sittande afrikanska ledare och tjänstemän. Tillägget förhindrar åtal av sittande statschefer eller högre tjänstemän som misstänks ha gjort sig skyldiga till folkmord, krigsbrott eller brott mot mänskligheten. Statschefer och regeringar valde att skydda sig själva och framtida ledare från åtal för brott gällande människorättskränkningar, istället för att tillse att rättvisa skipas för offren för dessa brott.

Oavsett vad som händer så kommer ICC även fortsatt att ha makten att utreda afrikanska statschefer och regeringar i de länder som anslutit sig till Romstadgan - men 2014 har ändå gått till historien som det är då vissa afrikanska stater och Afrikanska unionen försökte underminera ICC:s arbete.

Fattigdom

Trots att året utmärktes av snabb ekonomisk tillväxt måste många afrikaners levnadsförhållanden förbättras. Många stater har gjort stora framsteg i arbetet för att uppnå millenniemålen, men Afrika släpar fortfarande efter de flesta andra regioner vad gäller att uppnå alla mål till slutet av 2015. Fattigdomen i Afrika är på nedgång, men det går inte tillräckligt fort för att regionen ska kunna uppnå målet om att halvera fattigdomen innan 2015. Det finns istället tecken på att det totala antal människor som lever under fattigdomsnivån har ökat. Andra mål, till exempel de som handlar om att minska antalet undernärda barn och minska mödradödligheten, kommer förmodligen inte heller att uppnås.

Ebolautbrottet i Västafrika i mars ledde till vad världshälsoorganisationen kom att kalla för det värsta och svåraste utbrottet sedan viruset upptäcktes år 1976. I slutet av 2014 hade ebola tagit livet av mer än 8 000 människor i Guinea, Liberia, Mali, Nigeria och Sierra Leone. Mer än 20 000 människor insjuknade

(misstänkta och bekräftade fall) och dessutom fanns farhågor om att en betydande matkris skulle kunna komma att utvecklas under 2015. Samhällen och sjukvårdsinrättningar föll samman eller ansträngdes till bristningsgränsen.

I de mest utsatta länderna - Guinea, Liberia och Sierra Leone - där långa konflikter och instabilitet nyligen avslutats, hade redan svaga sjukvårdssystem. I Guinea dog hundratals människor - inklusive 70 sjukvårdare - och regeringens allt för sena agerande bidrog till epidemins snabba och dödliga utveckling.

Allt detta tyder inte bara på att afrikanska regeringar inte klarade av att respektera och uppfylla sina medborgares rätt till bästa möjliga sjukvård. Det pekar även på det internationella samfundets underlåtenhet att bemöta krisen. I slutet av 2014 bad ledande biståndsorganisationer om ett större stöd från det internationella samfundet. FN menade att det behövdes 1,5 miljarder amerikanska dollar för att utbrottet skulle kunna hejdas mellan oktober 2014 och mars 2015; i december hade 1,2 miljarder dollar skänkts till ändamålet. Om ebolautbrottet fortsätter att rasa i samma takt räknar FN med att det kommer att krävas ytterligare 1,5 miljarder dollar för arbetet mellan april och oktober 2015.

Afrikanska städer expanderade i en takt utan motstycke allt medan den snabba urbaniseringen åtföljdes av otrygghet och ojämlikhet. Den urbana fattigdomen medförde att många människor saknade såväl lämpliga bostäder som grundläggande faciliteter. Detta gällde särskilt de som bodde i slum och informella bosättningar. Tvångsvräkningar gjorde så att människor förlorade både livsuppehållen och egendomar och drev dem därigenom djupare in i fattigdom. I Luanda-provinsen i Angola tvångsvräktes åtminstone 4 000 familjer. I Kenya fortsatte domstolar att försäkra rätten till lämpliga bostäder och förbudet mot tvångsvräkningar. Högsta domstolen beordrade regeringen att betala cirka 370 000 amerikanska dollar i skadestånd till invånarna i den informella bosättningen City Carton, i huvudstaden Nairobi, som tvångsvräktes från sina hem år 2013.

Diskriminering och marginalisering

Hundratusentals människor flydde från sina hem på grund av konflikter, politisk förföljelse, eller därför att de sökte sig till ett bättre liv. Många tvingades till svåra och livsfarliga försök att nå säkerhet inom det egna landets gränser eller i andra länder. Ett stort antal flyktingar och migranter led därefter av ytterligare kränkningar och övergrepp - många av dem i läger med begränsad tillgång till hälsovård, vatten, sanitet, mat och utbildning.

Antalet flyktingar har ökat månadsvis. Tusentals människor flyr undan politisk förföljelse i Eritrea. Många människor, bland annat i Egypten och Sudan, riskerar att falla offer för nätverk av människohandel. I Kamerun lever tusentals flyktingar från Centralafrikanska republiken och Nigeria i överfulla flyktingläger vid gränserna under mycket svåra förhållanden efter att ha flytt från väpnade grupper. Många av de mer än en miljon människor som flytt undan striderna i Sudan befinner sig fortfarande i landet och minst 200 000 bor i flyktingläger i Sydsudan eller Etiopien. Den redan svåra situation som rådde för de tusentals somaliska flyktingar som befann sig i Kenya förvärrades ytterligare efter att en lag om påtvingad lägervistelse genomfördes. Denna tvingar dem att flytta från sina hem i städerna till smutsiga och överbefolkade flyktingläger. Flyktingar och asylsökande i Sydafrika faller fortsatt offer för främlingsfientliga attacker, med lite eller obefintligt skydd från myndigheterna.

Många andra grupper av människor undantogs också från skyddet av mänskliga rättigheter eller nekades upprättelse för övergrepp som de tvingats genomgå. Kvinnor spelar en viktig roll i stärkandet av konfliktdrabbade länder, men marginaliseras ofta i fredsbyggande processer. I många konfliktdrabbade länder, eller i många av de länder dit stora grupper av människor har flytt, utsätts kvinnor och flickor för

våldtäkter och andra former av sexuellt våld. Våld mot kvinnor är utbrett också i länder som inte härjas av konflikter, ibland orsakat av kulturella traditioner och normer, men även därför att könsbaserat våld institutionaliserats i landets lagstiftning.

För homosexuella, bisexuella, transsexuella eller intersexuella personer tändes år 2014 en strimma av hopp då den Afrikanska kommissionen för mänskliga och folkens rättigheter antog en banbrytande resolution som fördömde alla typer av våld, diskriminering och människorättskränkningar mot människor baserat på deras sexuella läggning eller könsidentitet.

Trots det förföljs och kriminaliseras människor för sin upplevda eller reella sexuella läggning i många länder, däribland Gambia, Kamerun, Senegal, Uganda och Zambia.

Flera länder valde att utöka kriminaliseringen av människor på grundval av deras sexuella identitet, antingen genom att befästa redan orättvisa lagar eller genom att instifta nya. Nigerias president skrev under den förtryckande *Same Sex Marriage (Prohibition) Act*, vilket gjorde den till lag. Uganda introducerade *Anti-Homosexuality Act*, som emellertid förklarades ogiltig av Högsta domstolen på grund av att för få ledamöter var närvarande i parlamentet när den antogs. Många hbtqi-personer riskerade att fängslas godtyckligt, misshandlas, vräkas från sina hem, förlora sina arbeten och utsättas för våld. Gambias president gav sitt samtycke till ett lagförslag, *Criminal Code (Amendment) Act*, som antogs av parlamentet och i vilket den vaga definitionen "aggravated homosexuality" medförde ett livstidsstraff. Ett homofobiskt lagförslag lyftes även i Tchads parlament - i detta hotades människor som "befanns skyldiga" till homosexuella aktiviteter av höga böter och fängelsestraff i upp till 20 år.

En framåtblick

Under hela 2014 har människor i hela regionen byggt och stärkt förståelsen och respekten för mänskliga rättigheter. Genom att tala ut och vidta åtgärder - ibland med sina liv och säkerhet som insats - har denna människorättsrörelse skapat en vision om rättvisa, värdighet och hopp.

Trots det utgör det gångna året en stark påminnelse om utmaningarna för Afrikas mänskliga rättigheter, liksom behovet av mer djupgående och snabbare framsteg i förverkligandet av alla mänskliga rättigheter.

Årets händelser illustrerade behovet av samordnade och konsekventa åtgärder för att mildra och lösa Afrikas konflikter. Afrikanska kommissionens anträngningar att upprätta en färdplan för att tysta alla vapen i Afrika måste omfamnas och drivas framåt. Ett mycket mer robust, konsekvent och sammanhängande tillvägagångssätt för att ta itu med konflikterna - baserat på internationell människorättslagstiftning - är desperat nödvändigt i såväl internationella som regionala institutioner.

En annan nödvändig förutsättning för fred, säkerhet och rättvisa är att afrikanska stater upphör med sitt kollektiva attacker på den internationella rättvisan - inklusive ICC:s arbete - och istället står fast vid att konfrontera straffriheten. De behöver arbeta tillsammans för ansvarsutkrävandet av allvarliga människorättskränkningar och andra brott mot internationell rätt.

De kommande åren kommer förmodligen att utmärkas av genomgående förändringar. Inte minst kommer ramverket post-2015 - som efterföljer FN:s millenniemål - att utgöra en historisk möjlighet för AU:s medlemsstater att komma överens om ett ramverk för mänskliga rättigheter som har möjligheten att förbättra otaliga människors liv. Ansvarsutkrävande för brott mot mänskliga rättigheter bör ingå genom robusta mål och indikatorer på tillgången till rättslig prövning, och detta måste kombineras med stärkandet av de

rättigheter som rör deltagande, jämlikhet, icke-diskriminering, rättsstatens principer, likväl som andra grundläggande rättigheter.

REGIONAL ÖVERSIKT: AMERIKA

Ojämlikhet, diskriminering, miljöförstöring, en tradition av straffrihet, samt tilltagande instabilitet och konflikter leder fortsatt till att människor i regionen Amerika inte fullt ut kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Människor som leder kampen för främjandet och försvaret av mänskliga rättigheter riskerar dessutom alltjämt att utsättas för våld.

Över hela kontinenten, från Brasilien till USA och från Mexiko till Venezuela, har människor under 2014 reagerat mot de pågående människorättskränkningarna. I land efter land har människor gått ut på gatorna för att demonstrera mot förtryckande stater, mot rådande straffrihet och korruption och mot en ekonomisk politik som privilegierar en liten minoritet. Hundratusentals människor har deltagit i dessa spontana demonstrationer, där nya teknologier och sociala medier gör det möjligt för människor att snabbt samlas, sprida information och avslöja kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Dessa missnöjesyttringar och kravet på respekt för mänskliga rättigheter utspelar sig mot bakgrund av en minskning av det demokratiska utrymmet och en fortsatt kriminalisering av oliktkänkande. Våld begånget av ickestatliga och statliga aktörer mot allmänheten, och i synnerhet mot sociala rörelser och aktivister, ökade under året. Attacker mot människorättsförsvarare ökade märkbart i de flesta länder i regionen, både vad gäller antalet attacker och den grad av våld som användes.

Det tilltagande våldet vittnar om ett ökande militariserat gensvar på de senaste årens sociala och politiska utmaningar. I många av regionens länder är det nu vanligt att staten använder sig av våld vid hanteringen av kriminella nätverk och spänningar i samhället, även då det man inte medgivit att någon konflikt existerar. I vissa områden utgjorde kriminella nätverks och andra icke-statliga aktörers (såsom paramilitära grupper och transnationella bolag) ökande makt en verklig utmaning för såväl staten, som för rättsstaten och för mänskliga rättigheter.

Allvarliga människorättskränkningar drabbade fortsatt tiotusentals människor över hela regionen. Under 2013 och 2014 såg vi vad som tycks vara en tillbakagång i respekten för och främjandet av mänskliga rättigheter.

FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter dokumenterade under januari till september 40 mord på människorättsförsvarare i regionen.

I oktober tog Dominikanska republiken avstånd från den Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter efter att domstolen fördömt den dominikanska statens diskriminerande behandling av dominikaner av haitiskt ursprung och haitiska migranter.

I september fördes 43 lärarstudenter i Mexiko bort i staden Iguala. De fängslades av lokal polis som samarbetade med organiserade kriminella nätverk i staten Guerrero. Den 7 december uppgav justitiekanslern att kvarlevor från en av studenterna hade identifierats av oberoende rättsmedicinska experter. I slutet av året var det dock fortfarande oklart vart de andra 42 studenterna hade tagit vägen.

I Missouri, USA, sköts Michael Brown, en 18-årig obeväpnad afroamerikansk man, till döds av polisen Darren Wilson i augusti. Direkt efter dödsskjutningen protesterade människor och i november gick de man ur huse för att protestera mot ett domstolsbeslut som gjorde gällande att polisen inte skulle åtalas.

Protesterna spred sig till andra storstäder i landet. I New York hölls demonstrationer i december efter att en åtalsjury beslutat att den polis som var ansvarig för dödsskjutningen av Eric Garner i juli inte skulle åtalas.

I augusti sköts en framstående folkledare, Margarita Murillo, till döds i El Planón, i nordvästra Honduras. Under dagarna före dödsskjutningen hade hon rapporterat att hon var förföljd och att hon mottagit dödshot.

I februari dödades 43 människor, däribland medlemmar ur säkerhetsstyrkorna, och många fler skadades under sammandrabbningar mellan regeringsfientliga demonstranter, polis och regeringsvänliga anhängare.

I El Salvador nekades 2013 en ung kvinna kallad "Beatriz" abort trots att graviditeten utgjorde en fara för hennes liv och trots att det foster som hon bar på saknade stora delar av hjärnan och inte skulle överleva utanför livmodern. Beatriz fall utlöste starka protester både inom landet och internationellt och med det följde veckor av press på den salvadoranska regeringen. I den 23 graviditetsveckan fick Beatriz slutligen genomgå ett kejsarsnitt, efter att Högsta domstolen givit klartecken till ingreppet. Det totala abortförbudet i El Salvador kriminaliserar flickors och kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter och utsätter dem både för livsfara och för risken att fängslas.

I maj 2013 dömdes den före detta guatemalanske presidenten, general Efraim Rios Montt, till 80 års fängelse för folkmord och brott mot mänskligheten. Bara tio dagar senare upphävde emellertid Guatemalas författningsdomstol domen på grund av en teknikalitet. Detta var ett förödande slag mot offren och deras anhöriga som hade väntat på att rättvisa skulle skipas i mer än 30 år. Rios Montt var president och överbefälhavare i armén under åren 1982-1983, då 1 771 mayaindianer mördades och ännu fler torterades, utsattes för sexuellt våld eller tvångsförflyttades från ixilsamhällen i södra Quichédistriktet under det då pågående inbördeskriget.

Denna långa uppräknning av allvarliga människorättsövergrepp visar hur respekten för mänskliga rättigheter är svåruppnåelig för många av de människor som bor i Nord- och Sydamerika, trots att många av regionens stater har ratificerat och stött såväl regionala som internationella avtal och fördrag om mänskliga rättigheter.

Säkerhet och mänskliga rättigheter

Gång efter annan möttes demonstranternas protester mot den förda politiken av ett oproportionerligt våld. I Brasilien, Chile, Ecuador, Guatemala, Haiti, Kanada, Mexiko, Peru, USA och Venezuela trotsade säkerhetsstyrkorna internationella normer gällande användandet av våld för att skydda den allmänna ordningen. Istället för att ge tydliga budskap om att det överdrivna våldet inte skulle tolereras underlät regeringarna att över huvud taget ifrågasätta eller uttrycka bestörtning över det våld som användes.

I början av 2014 skakades delar av Venezuela av massdemonstrationer både till stöd för och mot regeringen. Såväl protesterna som statens gensvar gav uttryck för den växande polarisering som har skett i landet under det senaste årtiondet. Under denna våg av missnöje, med våldsamma sammandrabbningar mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor, begicks omfattande brott mot mänskliga rättigheter, inklusive mord, godtyckliga frihetsberövanden, tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling. Tusentals demonstranter fängslades, många av dem på godtyckliga grunder, och rapporter om tortyr förekom. Minst 43 människor miste livet och 870 människor skadades under demonstrationer och sammandrabbningar mellan demonstranter och säkerhetsstyrkor.

I Brasilien gick tusentals människor ut på gatorna och demonstrerade under landets förberedelser inför fotbolls-VM. De protesterade mot höjningar av kollektivtrafikavgifter, den stora kostnaden för VM och otillräckliga samhällsinvesteringar. Protesternas omfattning var utan motstycke, med hundratusentals

människor som demonstrerade i många olika städer. I flera fall var polisens svar på protestvågorna under 2013 och 2014 mycket våldsamt. Militära polisinsatser använde tårgas mot de fredliga demonstranterna – i ett fall till och med inne på ett sjukhus – sköt med gummikulor mot dem och slog dem med batonger. Bland de hundratals skadade fanns Sérgio Silva, en fotograf som förlorade ett öga efter att ha träffats av en gummikula. Hundratals människor har gripits, vissa med stöd av en lag som egentligen är avsedd för att komma åt organiserad brottslighet, utan några som helst bevis på att de varit inblandade i något brott.

I USA utlöste dödsskjutningen av Michael Brown och domstolsbeslutet att inte åtala den ansvarige polisen månader av demonstrationer i och omkring staden Ferguson. Poliskåren var rustad med militära vapen och kravallutrustning i syfte att skrämja demonstranter som nyttjade sin rätt till fredliga sammanslutningar. Demonstranter och journalister skadades av en poliskår som använde sig av gummikulor, tårgas och andra våldsamma metoder i situationer där detta inte var berättigat.

Tortyr och annan misshandel

Regionen Amerika har bland de mest robusta lagar och mekanismer mot tortyr som finns i världen, både på nationell och regional nivå. Trots det är tortyr och annan misshandel en utbredd metod i regionen och de ansvariga ställs sällan till svars.

I rapporten *Out of Control: Torture and other ill-treatment in Mexico*, har Amnesty International kartlagt en oroande ökning av förekomsten av tortyr i landet. Rapporten belyser även den rådande toleransen för och den straffrihet som råder gällande användandet av tortyr under det senaste årtiondet; bara sju personer som torterat har dömts i federala domstolar och ännu färre har åtalats på delstatlig nivå.

Ofullständiga och begränsade utredningar har gjorts av de människorättskränkningar som begåtts i fallet med de 43 försvunna lärarstudenterna i Mexiko. Detta belyser den mexikanska regeringens allvarliga brister vad gäller utredningar av den omfattande och etablerade korruptionen i landet, samarbeten mellan statstjänstemän och den organiserade brottsligheten, liksom den chockerande utbredda straffriheten.

Tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling används frekvent mot brottsmisstänkta individer vid inhämtande av information, framtvängande av bekännelser eller som bestraffning. I februari 2014 påstods den 23-åriga studenten Daniel Quintero ha deltagit i en demonstration mot regeringen i Venezuela. Under häktningstiden mottog han sparkar och slag mot ansikte och bål och hot om våldtäkt. I Dominikanska republiken vittnade Ana Patricia Fermín i april 2014 om att två av hennes släktingar hade torterats medan de befann sig i polisförvar i huvudstaden Santo Domingo. Hon fick efter det motta upprepade dödshot och i september 2014 sköts hennes man och en av hennes torterade släktingar ihjäl av polisen.

Rättvisa och straffrihet

En verklig tillgång till rättvisa är fortsatt utom räckhåll för många människor, särskilt i regionens mest utsatta samhällen. De hinder som finns för människor att få rättvisa skipad inkluderar ineffektiva rättssystem, partiska rättsinstanser och vissa samhällssektörers ovilja att utkräva ansvar och istället skydda sina politiska, kriminella och ekonomiska intressen.

Svårigheten att få rättvisa skipad förvärrades av upprepade attacker på människorättsförsvarare, vittnen, advokater, åklagare och domare. Journalister som försökte avslöja maktmissbruk, människorättsövergrepp och korruption gjordes ofta till måltavlor. Därutöver ställdes åtalade medlemmar ur säkerhetsstyrkorna fortsatt till svars i militärdomstolar i bland annat Chile, Ecuador och USA, trots tvivel om dessa processers oberoende och opartiskhet.

Vissa framsteg kunde skönjas gällande utredningar och lagföring av människorättsövergrepp som begåtts av militärregimer under 1900-talet, bland annat i Argentina och Chile. Straffrihet råder emellertid för de tusentals påtvingade försvinnanden och utomrättsliga avrättningar som genomfördes i regionen under andra halvan av 1900-talet, orsakat till stor del av en brist på politisk vilja att ställa de ansvariga inför rätta. Tusentals offer och deras anhöriga fortsätter att kräva sin rätt till sanning och rättvisa i bland annat Brasilien, Bolivia, El Salvador, Guatemala, Haiti, Mexiko, Paraguay, Peru och Uruguay.

Situationen i fängelser

Allt medan antalet interneringar under de senaste 20 åren har skjutit i höjden i regionen, har människorättsorganisationer noterat hur latinamerikanska fängelser har förvandlats till verkliga mardrömsplatser, att sitta fängslad innebär en kamp för liv och död. Tiotusentals människor häktas i långa perioder innan rättegången hålls på grund av stora förseningar i systemen.

I de flesta länder i Latinamerika och Karibien är fängelserna överfulla och våldshärjade. Ibland klarar de inte ens av att tillgodose fångarnas mest grundläggande behov. Där är brist på mat, rent vatten och sjukvård, ohygieniska villkor råder liksom en underlåtenhet att ta fångarna till möten i rätten så att deras fall kan föras framåt. Sådana brister påtalades i många länder i regionen, liksom våld mellan de intagna, inklusive mord. Trots att många av de nuvarande politiska ledarna självatillbringat tid bakom lås och bom hamnar situationen i fängelserna inte särskilt högt upp på någon politisk agenda.

Över hela USA befann sig tiotusentals fångar i isolering i statliga och federala fängelser. De tvingas tillbringa mellan 22 och 24 timmar per dygn i sina celler, helt i avsaknad av social kontakt eller kontakt med omvärlden.

Regeringar underlät att påbörja arbetet med att ta itu med åtgärder för att komma till rätta med dessa mycket allvarliga problem. Mycket små framsteg gjordes i arbetet med att tillförsäkra att fängelseanläggningar följde internationell standard gällande mänskliga rättigheter och att fångars rätt till liv, fysisk integritet och värdighet skyddades.

Migranternas rättigheter

Instabilitet och sociala brister i hemländerna gör att ett ökande antal migranter, särskilt ensamkommande barn, från Centralamerika reser genom Mexiko för att komma till USA. Migranter som reser genom Mexiko riskerar att dödas, kidnappas eller utsättas för utpressning av kriminella gäng som ofta är i maskopi med statstjänstemän. Därutöver riskerar de att behandlas illa av mexikanska myndigheter. Kvinnor och barn riskerar särskilt att falla offer för sexuellt våld och människohandel. Den största delen av dessa brott utreds aldrig och förövarna befinner sig på fri fot. Deportationer ökade under året och administrativa frihetsberövanden i väntan på deportation utgjorde fortsatt normen.

Mellan oktober 2013 och juli 2014 omhändertogs 52 193 ensamkommande barn i USA, nästan dubbelt så många som under de föregående tolv månaderna. Den amerikanska regeringen uppskattade att det totala antalet ensamkommande barn i slutet på november 2014 kunde överstiga så många som 90 000 i gränsstater som Texas, Arizona och Kalifornien. Många av de här barnen flyr från instabilitet och fattigdom i sina hemländer. Dessutom sporrade tidigare oöverträffade nivåer av gängrelaterat våld och organiserad brottslighet i länder som El Salvador, Honduras, Nicaragua och Guatemala tusentals ensamkommande barn att migrera till USA.

Diskrimineringen av migranter och deras anhöriga genomsyrar regionen och stater har visat liten politisk vilja att ta itu med de bakomliggande orsakerna till utanförskapet. I september 2013 utfärdade den

Dominikanska republikens författningsdomstol en kritiserad dom som ledde till att dominikaner av utländskt ursprung, födda mellan 1929 och 2010, retroaktivt och godtyckligt togs ifrån sitt dominikanska medborgarskap. Den största majoriteten av de drabbade var av haitiskt ursprung. Domen utlöste ett ramaskri på såväl nationell som internationell nivå, inklusive från haitiska myndigheter.

Ángel Colón, Garífuna-indian av afrikansk härkomst från Honduras, släpptes i oktober 2014 fri efter att ha tillbringat fem år i ett mexikanskt fängelse. Han greps av polis i Tijuana 2009 då han reste mellan Honduras och USA. Polisen slog honom, tvingade honom att gå på knäna, sparkade honom i magen och satte en plastpåse över hans huvud så att han nästan kvävdes. Han togs ifrån sina kläder och tvingades utföra förnedrande handlingar, bland annat att slicka rent andra fångars skor. Amnesty International anser att Ángel Colón var en samvetsfånge och att han torterades och fängslades på grund av sin etniska härkomst och sin status som irreguljär migrant.

Ursprungsfolks rättigheter

Efter att Sawhoyamaxafolket i Paraguay i tjugo år hade kämpat för att återfå rätten till det landområde som enligt tradition tillhör dem, undertecknade landets president Horacio Cartes i juni en lag som ger dem rätten att återvända till sina förfäders mark. Ursprungsfolk i Amerika fortsätter dock att stöta på sociala, politiska och ekonomiska hot mot den kollektiva välfärden och mot sin existens. Det kulturella arvet, förfädernas land och rätten till självbestämmande utsattes under 2014 för upprepade attacker. Både statliga och icke-statliga aktörer, som företag och mäktiga landägare, fortsatte att tvångsflytta dem från deras landområden med förvärdningen att det gjordes för den sociala och ekonomiska utvecklingens skull. Utvecklingsprogram resulterade ofta i skador på miljö och kultur och hela samhällens omflyttning. De som frivilligt isolerade sig stod inför en än större risk, särskilt i Amazonområdet.

I FN:s deklaration om ursprungsfolks rättigheter formuleras ett krav på stater att inhämta fritt och informerat samtycke från ursprungsfolk innan man godkänner projekt som påverkar deras mark eller territorier och andra resurser. Denna rättighet fortsatte att undermineras, trots att alla stater i regionen har skrivit under FN:s deklaration från 2007.

Underlåtenheten att respektera ursprungsfolkens rättigheter påverkar deras uppehälle negativt och leder till att samhällen hotas, trakasseras, tvångsflyttas, attackeras och att medlemmar dödas när satsningen på att utnyttja naturresurser intensifierades i deras områden. Rätten för ursprungsfolk att motsätta sig planer på exploatering och att kräva att stater inhämtar deras fria och informerade samtycke fortsatte att bemötas med hot, attacker, övervåld, godtyckliga fängslanden och det diskriminerande användandet av rättssystemet. I juli 2014 slog till exempel den Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter fast att fällande domar som tilldelats åtta Mapuche-indianer i Chile var grundade på diskriminerande stereotyper och fördomar.

Kvinnor från ursprungsfolken utsätts fortsatt för höga nivåer av våld och diskriminering. I maj 2014 uppgav Kanadas ridande polis att 1 017 kvinnor och flickor som tillhörde ursprungsfolken hade mördats mellan 1980 och 2012, ett mordtal som är minst fyra gånger högre än det som gäller kvinnor ur den övriga befolkningen. I januari 2014 lade åklagarmyndigheten i Lima, Peru, ner de mer än 2 000 fall som gällde kvinnor ur ursprungsfolken och från bondesamhällen (campesino) som steriliserades under 1990-talet utan att de hade givit sitt fullständiga och informerade samtycke. De 2 000 fallen utgjorde bara en bråkdel av de totalt mer än 200 000 kvinnor som tvångssteriliserades under 1990-talet. Inga av de regeringstjänstemän som var ansvariga för genomförandet av det program som resulterade i tvångssteriliseringarna har ställts inför rätta.

Människorättsförvarare

I Brasilien, Colombia, Dominikanska republiken, Ecuador, Guatemala, Haiti, Honduras, Kuba, Mexiko, Peru och Venezuela attackerades människorättsförvarare som vedergällning för sitt legitima arbete för mänskliga rättigheter. De attackerades fysiskt och hotades till livet och deras rätt till yttrandefrihet och förenings- samt mötesfrihet begränsades. De utsattes för förtal i såväl press som av statstjänstemän och de föll offer för ett missbruk av rättssystemen, i syfte att kriminalisera de som arbetade med mänskliga rättigheter. Mycket oroande var utvecklingen i vissa länder, som Colombia och Guatemala, där människorättsorganisationer uppgav att det skett en ökning av antalet attacker på människorättsförvarare. Förövarna i dessa fall ställdes nästan aldrig inför rätta.

Särskilt utsatta är de människorättsförvarare som kämpar mot den rådande straffriheten, de som arbetar för kvinnors rättigheter, samt de som fokuserar på mänskliga rättigheter kopplade till land, territorium och naturresurser.

Även i länder som Brasilien, Colombia och Mexiko, där etablerade mekanismer för att skydda människorättsförvarare finns på plats, händer det att skyddsåtgärder för individer inte genomförs på ett effektivt sätt eller inte beviljas alls. Detta beror framför allt på en bristande politisk vilja och på att resurser för att kunna säkerställa ett effektivt genomförande saknas. Det finns dessutom farhågor om att en differentierad strategi för skyddsåtgärder som inkluderar ett genusperspektiv inte har införts.

Med mod, värdighet och uthållighet fortsätter människorättsförvarare, trots den mycket otrygga och fientliga miljö de befinner sig i, att över hela regionen kämpa för att mänskliga rättigheter ska gälla för alla.

Kvinnors och flickors rättigheter

Stater i regionen underlät att sätta skyddet av kvinnor och flickor från våldtäkt, hot och mord högst upp på sina politiska agendor. Implementeringen av lagar för att bekämpa könsbaserat våld var långsam och ojämn och utgjorde därmed ett allvarligt problem. Bristen på tillgängliga resurser för att utreda och åtala dessa brott väckte frågor om myndigheternas vilja att ta itu med våldet mot kvinnor och flickor. Underlåtenheten att ställa de ansvariga för begångna brott till svars hjälpte ytterligare till att upprätthålla straffriheten för könsbaserat våld och främjade ett klimat där våld mot kvinnor och flickor tolereras.

I augusti 2013 skönjdes vissa framsteg, då länder i regionen nådde en historisk överenskommelse i Montevideo, Uruguay. I överenskommelsen erkände staterna att kriminalisering av aborter leder till ökad mödradödlighet och sjukdomar och inte till en nedgång i antalet aborter. I december avkriminaliserades abort i Dominikanska republiken.

I slutet av 2014 fortgick emellertid kränkningar av kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva rättigheter, med fruktansvärda konsekvenser för deras liv och hälsa. I Chile, El Salvador, Haiti, Honduras, Nicaragua och Surinam råder ett totalt abortförbud som gäller under alla omständigheter. Detta gäller även flickor och kvinnor som blivit gravida som resultat av våldtäkt eller som lider av livshotande komplikationer under graviditeten. Var och en som söker eller utför en abort riskerar att hamna i fängelse.

När president Michele Bachelet tillträdde posten i Chile i mars 2014 var ett av hennes löften att avskaffa totalförbudet för abort. I El Salvador såg det fortsatt dystert ut. Minst 129 kvinnor har under det senaste årtiondet fängslats av orsaker som har med deras graviditeter att göra. Sjutton av dessa kvinnor väntade i slutet av året på beslut gällande deras nådeansökningar. Efter att ha åtalats för att ha genomfört abort har alla dömts för mord och avtjänar upp till 40-åriga fängelsestraff.

I de flesta av de länder i regionen där möjligheten till abort garanterades i lag under vissa omständigheter, gjorde segdragna juridiska procedurer en säker abort nästintill omöjlig, särskilt för dem som inte hade råd att betala för privata aborter. En begränsad tillgång till preventivmedel och till information om sexuella och reproduktiva rättigheter utgjorde fortsatt ett problem, särskilt för regionens mest utsatta flickor och kvinnor.

I några länder påbörjades processer att avkriminalisera abort i de fall då graviditeten var ett resultat av våldtäkt. I Bolivia kom författningsdomstolen i februari fram till att kravet på ett domstolstillstånd för en abort som är ett resultat av våldtäkt strider mot konstitutionen. I Peru diskuterade kongressen ett lagförslag som skulle avkriminalisera dessa särskilda fall av aborter i slutet av året. I Ecuador stoppades emellertid ett liknande förslag av president Rafael Correa år 2013.

De flesta länder i regionen har stiftat lagar för att bekämpa könsrelaterat våld. Effektiva och fullt finansierade mekanismer för att skydda flickor och kvinnor från våld lyser dock i stort sett med sin frånvaro, särskilt i fattiga och marginaliserade samhällen.

Det kommer uppgifter om det ökande våldet mot kvinnor från hela regionen. Den *Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter* och den *Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter* har uttryckt sin oro över nivåerna av könsrelaterat våld och den straffrihet som omgärdar detta våld. De har dragit slutsatsen att samhällets underliggande föreställningar om kvinnors underlägsenhet har skapat en diskrimineringskultur inom rättsväsendet. Detta leder till slarvigt utförda utredningar och till att förövarna sällan eller aldrig straffas.

Väpnad konflikt

Den väpnade konflikten i Colombia, som pågått i 50 år, har fortsatt allvarliga konsekvenser för de mänskliga rättigheterna. Underlåtenheten att hejda de konsekvenserna, liksom underlåtenheten att ställa de ansvariga inför rätta, hotar att underminera varje eventuellt fredsavtals livsduglighet.

Under fredssamtal som hölls mellan den colombianska regeringen och FARC-gerillan gjordes vissa framsteg. Förhandlingarna innebar den bästa möjligheten på mer än ett årtionde att sätta punkt för regionens mest segdragna inbördeskrig. Båda sidor fortsatte emellertid att begå brott mot mänskliga rättigheter och mot internationell humanitär rätt. De som huvudsakligen drabbades var ursprungsfolk, afroättlingar och bondesamhällen, människorättsförsvarare och fackledare.

Den colombianska regeringen fortsatte att främja lagstiftning som skulle göra det lättare för militärdomstolar att ta sig an fall då medlemmar ur säkerhetstjänsten gjort sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter. Detta utgjorde ett hot mot de små framsteg som gjorts av civila domstolar i arbetet för att upprätthålla offrens rätt till sanning och rättvisa.

Terrorbekämpning och säkerhet

President Barack Obama medgav att USA använt sig av tortyr i efterdyningarna av terrorattackerna den elfte september 2001. Han teg emellertid om frågor som rörde ansvarsutkrävande och gottgörelse för dem som utsatts för tortyr. I slutet av 2014 hölls 127 män kvar i Guantánamolägrät på Kuba. Majoriteten av dem hölls kvar utan åtal eller rättegång. Sex män väntade fortfarande på att ställas inför rätta och riskerade att dömas till döden i rättsprocesser som inte uppnådde internationella normer för rättvisa rättegångar.

Sent under 2012 färdigställde senatens underrättelsekommitté (SSCI) en utredning av det program av hemliga frihetsberövanden och förhör som drivits av USA:s Central Intelligence Agency (CIA) efter den elfte september 2001. Den 3 april 2014 röstade SSCI, med elva röster mot tre, för att rapportens sammanfattning

och slutsatser skulle offentliggöras. Först den 9 december släpptes sammanfattningen, vilken innehöll graverande bevis för de människorättskränkningar som begåtts i det program som drevs med stöd av presidenten.

Rapporten i sin helhet är sekretessbelagd för att, enligt SSCI:s ordförande senator Dianne Feinstein, "offentliggöras vid ett senare tillfälle". Trots att information om CIA:s program under många år har funnits tillgänglig har ingen ställts inför rätta för de övergrepp som begåtts, inklusive brott mot internationell rätt gällande tortyr och bortföranden.

Dödsstraffet

USA var det enda landet i regionen som verkställde avrättningar. Även här fortsatte emellertid motståndet mot dödsstraffet att växa. I februari meddelade delstaten Washingtons guvernör att inga avrättningar skulle verkställas där så länge han innehar ämbetet. Hans tillkännagivande följde på staten Marylands avskaffande år 2013, vilket gjorde den till den 18:e staten att slopa dödsstraffet. Det förekom även starka indikationer på att inga avrättningar skulle verkställas i Colorado under dess nuvarande guvernörs styre.

I Karibien uppgav flera av de större länderna att dödscellerna för första gången sedan 1980 stod tomma.

REGIONAL ÖVERSIKT: ASIEN OCH STILLAHAVSREGIONEN

Asien och Stillahavsregionen täcker halva jordklotet och har mer än hälften av jordens befolkning, varav en stor andel unga. Under många år har regionens politiska och ekonomiska styrka växt, vilket inneburit ett skifte i fördelningen av världens makt och rikedom. Kina och USA konkurrerar om inflytandet i världen. Spänningarna mellan regionens stormakter, till exempel mellan Indien och Kina och ASEAN (samarbetsorganisationen mellan sydostasiatiska länder), var betydande. Trenden för mänskliga rättigheter bör tolkas mot den här bakgrunden.

Viss positiv utveckling har skett under 2014, däribland politiska val där partier som givit löften om förbättringar inom mänskliga rättigheter har kommit till makten. Den övergripande trenden har dock varit en tillbakagång, beroende på den rådande straffriheten, fortsatt ojämlig behandling och våld mot kvinnor, tortyr och fortsatt tillämpning av dödsstraff, tillslag mot yttrandefrihet och mötesfrihet, påtryckningar på det civila samhället och hot mot människorättsförsvarare och journalister. Det fanns oroande tecken på växande religiös och etnisk intolerans och diskriminering, där myndigheterna antingen var delaktiga eller underlättat att vidta åtgärder för att bekämpa detta. Väpnade konflikter fortgick i delar av regionen, särskilt i Afghanistan, stamområdena (FATA) i Pakistan, samt i Burma och Thailand.

FN släppte en omfattande rapport om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea, med uppgifter om systematiska kränkningar av nästan av mänskliga rättigheter. Hundratusentals människor hölls alltjämt frihetsberövade i fångläger och på andra fängelseinstitutioner, många utan att ha åtalats eller genomgått rättslig prövning för någon internationellt vedertagen brottslig handling. Vid årsslutet uppmärksammades de här frågorna i FN:s generalförsamling och diskuterades i säkerhetsrådet.

Flyktingar och asylsökande mötte alltjämt stora svårigheter. Flera länder, som Malaysia och Australien, bröt mot det internationella förbudet mot refoulement genom att tvinga tillbaka flyktingar och asylsökande till länder där de riskerade att utsättas för allvariga brott mot mänskliga rättigheter.

Dödsstraffet tillämpades i flera länder i regionen. Attacken på militärskolan Army Public School i Peshawar i december, som utfördes av pakistanska talibaner, resulterade i 149 dödsfall, varav 132 barn, vilket gjorde den till den dödligaste terroristattacken i Pakistans historia. Som svar hävde regeringen ett moratorium (stopp för avrättningar) och avrättade sju män som tidigare dömts för andra terrorrelaterade brott. Premiärministern meddelade att man hade planer på att låta militärdomstolar pröva terrorismisstänkta, vilket ytterligare skulle försvaga rättssäkerheten.

Homosexualitet var fortsatt kriminaliserat i flera länder i regionen. I Indien gav högsta domstolen transpersoner juridiskt erkännande och i Malaysia fastställde appellationsdomstolen att en lag som förbjöd transvestism stred mot grundlagen. Fall av trakasserier och våld mot transpersoner fortsatte dock att rapporteras.

Ökad aktivism

Den yngre befolkningen, förenade av kommunikationsteknik till ett rimligt pris och med hjälp av sociala medier, krävde sina rättigheter samtidigt som aktivismen i regionen ökade under 2014, ofta med kvinnor i ledande positioner. Den här gruppens krav på rättigheter ledde dock till att myndigheterna i många länder införde begränsningar av yttrandefriheten, föreningsfriheten och mötesfriheten och försökte underminera det civila samhället.

Politiska val gav människor möjlighet att uttrycka sitt missnöje och kräva förändringar. Vid valet i Indonesien, i juli, övertog Joko Widodo makten efter kampanjlöften om att förbättra mänskliga rättigheter. Fidjis fredliga val i september – det första sedan militärkuppen 2006 – präglades av livskraftiga debatter bland allmänheten och medier, trots fortsatta begränsningar i yttrandefriheten. Vid slutet av 2014, ett år efter valet och massdemonstrationerna i Kambodja, hade fredliga protester i huvudstaden, Phnom Penh, nästan blivit en daglig företeelse.

Aktivister och människorättsförfvarare samlades allt oftare för att ställa regeringar till svars. I Burma återupptog invånare från Michaungkan i februari en sittprotest i närheten av Rangoons stadshus, efter att myndigheterna misslyckats med att lösa deras marktvist.

Allt fler människorättsaktivister vände sig till den internationella arenan för att få stöd. Vietnamesiska myndigheter lät Amnesty International besöka landet för första gången på över 20 år. Trots att flera nya grupper bildades och aktivisterna i ökande grad utövade sin rätt till yttrandefrihet fortsatte de att utsättas för sträng censur och hårda straff. Sex dissidenter frigavs i förtid i april och juni, men minst 60 samvetsfångar hölls alltjämt fängslade.

I september intogs gatorna i Hongkong av tusentals demonstranter, huvudsakligen ledda av studenter, som krävde allmän rösträtt. På det kinesiska fastlandet fängslades över 100 aktivister för sitt stöd till demonstranterna i Hongkong, och vid årets slut kvarhölls 31 personer alltjämt i häkte.

Förtryck av opposition

Den ökande aktivismen ledde till att myndigheterna i många länder införde begränsningar av yttrandefriheten och mötesfriheten. Åtgärderna mot rättighetsaktivismen trappades upp under året i Kina. Personer med anknytning till ett löst aktivistnätverk kallat Nya medborgarrörelsen dömdes till mellan två och sex och ett halvt års fängelse. Människorättsförfvararen Cao Shunli dog på sjukhus i mars efter att i fångenskap ha förvägrats den sjukvård hon var i behov av.

I Nordkorea fanns det varken några oberoendefrivilligorganisationer, dagstidningar eller politiska partier. Nordkoreaner kontrolleras av myndigheterna och kunde straffas om de läste, tittade på eller lyssnade på material från utländska medier.

Militära trupper och säkerhetsstyrkor använde överdrivet våld för att ytterligare undertrycka avvikande åsikter. Som svar på fredliga protester i Kambodja använde säkerhetsstyrkorna överdrivet våld, inklusive skarp ammunition, mot demonstranterna och sköt demonstrerande textilarbetare till döds i januari. Husaktivister fängslades för fredliga protester. Kuppen i maj i Thailand och införandet av militärt undantagstillstånd ledde till många godtyckliga frihetsberövanden, förbud mot politiska sammankomster med fler än fem deltagare samt åtal av civila medborgare i militärdomstolar utan överklaganderätt. Lagstiftning tillämpades också för att begränsa yttrandefriheten.

I Malaysia började myndigheterna använda "lagen mot uppror" från kolonialtiden för att utreda, åtala och fängsla människorättsförfvarare, oppositionspolitiker, en journalist, akademiker och studenter. Mediekanaler och förlag utsattes för omfattande restriktioner genom en lagstiftning som angav att tryckta publikationer krävde licenser, vilka godtyckligt kunde återkallas av inrikesministern. Oberoende mediekanaler hade svårigheter att erhålla licenser.

I Indonesien kom rapporter om gripanden och fängslanden av fredliga politiska aktivister, särskilt i områden där självständighetsrörelser länge funnits, till exempel Papua och Moluckerna. Yttrandefriheten och mötesfriheten var fortsatt hårt begränsade i Burma, där ett stort antal människorättsförsvarare, journalister, politiska aktivister och bönder greps eller fängslades enbart för att de fredligt utövade sina rättigheter.

Människorättsförsvarare har kontinuerligt utsatts för hårda påtryckningar från vissa regeringar. I Sri Lanka utfärdade försvarsdepartementet ett memorandum som uppmanade alla icke-statliga organisationer att sluta arrangera mediehändelser och att inte sprida pressmeddelanden. Det bidrog till ett redan rådande klimat av fruktan och förtryck, där journalister och människorättsförsvarare utsattes för fysiska angrepp, dödshot och politiskt motiverade åtal.

Fackföreningarna drabbades också av ökande restriktioner. I Sydkorea dömdes fackföreningsledaren Kim Jung-woo till fängelse efter att ha försökt hindra kommunala myndighetsrepresentanter från att riva ned tält för sittstrejkare och ett minnesaltare vid en demonstration. Han riskerar att dömas till ett strängare straff i Högsta domstolen efter ett överklagande från åklagarsidan. Myndigheterna har också gjort försök att avregistrera några av de större fackföreningarna, och åtal har väckts mot dem.

Politiskt motiverade angrepp på journalister var en oroande trend. I Pakistan dömdes minst åtta journalister som en direkt reaktion på deras arbete, vilket gjorde landet till ett av de farligaste för yrkesutövare inom media. I Afghanistan ökade antalet mord på journalister – de som rapporterade om valet var särskilt utsatta. I Maldiverna attackerades flera journalister av icke-statliga aktörer som kom undan ostraffade.

Medieutrymmet har också begränsats. I Sri Lanka fortsatte trakasserierna, bland annat genom en tillfällig nedläggning av dagstidningen Uthayan. I Bangladesh greps bloggare och människorättsförsvarare och hotades av rättegång och fängelse. I Pakistan har tv-kanaler stängts ned. Den statliga kinesiska censuren försökte förbjuda bilder och spärra positiva internetkommentarer om demokratistödande protester, och tillät samtidigt tv och dagspress att enbart rapportera regeringsgodkända nyheter.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr och annan misshandel är fortfarande utbrett i många länder.

Polisens tortyr ledde sällan till utredning eller bestraffning i Filippinerna. Trots ratificeringen av de två viktigaste internationella fördragen mot tortyr tillämpades svår misshandel och metoder som elchocker och skendränkning alltjämt av polisen, som primärt torterar i utpressningssyfte och för att framtvunga bekännelser. I december släppte Amnesty International rapporten *Above the Law: Police Torture in the Philippines*. Rapporten visar att en mycket utbredd straffrihetskultur gör att tortyr utförd av polis kan passera okontrollerad.

Kina befäste sin position som en viktig tillverkare och exportör av ett allt större utbud av polisutrustning, däribland föremål utan legitim polisiär funktion som elchocksbatonger och fotbojor med vikter, samt utrustning som kan användas legitimt i polisverksamheten men som lätt kan missbrukas, till exempel tårgas. Tortyr och annan misshandel var alltjämt utbrett i Kina. I mars blev fyra jurister som utredde rapporter om tortyr på ett rättsutbildningscenter i Jiansanjiang i provinsen Heilongjiang själva godtyckligt fängslade och torterade. En advokat rapporterade att han fick en huva över ansiktet, handklovar bakom ryggen och hängdes upp i handlederna, samtidigt som polisen misshandlade honom.

I Nordkorea hölls hundratusentals människor alltjämt frihetsberövade i politiska fångläger och på andra fängelseinstitutioner, där de utsattes för grova brott mot mänskliga rättigheter, som utomrättsliga avrättningar samt tortyr och annan misshandel.

Mekanismer för ansvarsutkrävande var fortsatt otillräckliga för att hantera anmälningar om tortyr, offren och deras familjer stod ofta utan möjlighet till rättslig prövning och andra verksamma rättsmedel. I Afghanistan fortsatte rapporteringen om brott mot mänskliga rättigheter begångna av personalen i den nationella säkerhetstjänsten (NDS), bland annat omfattade tortyr och påtvingade försvinnanden. I Sri Lanka var tortyr och annan misshandel av fångar alltjämt utbrett.

Utdragna häktningstider och överfulla fängelser var fortsatt ett allvarligt problem i Indien. Godtyckliga gripanden, långsamma utredningar och åtalsprocesser, svaga rättshjälpssystem och otillräckliga skyddsåtgärder bidrog till problemet. Högsta domstolen beordrade lokala domare i lägre instans att omedelbart identifiera och frigge alla fångar som i väntan på rättegång suttit fängslade mer än halva den tid de skulle ha avtjänat vid fällande dom.

I Japan fortsatte *daiyo kangoku*-systemet, som ger polisen möjlighet att kvarhålla misstänkta i upp till 23 dagar före åtal, att underlätta tortyr och annan misshandel i syfte att framtvunga bekännelser under förhör. Inga åtgärder vidtogs för att avskaffa eller reformera systemet i enlighet med internationella normer. Tortyr och annan misshandel av fångar i militärfängelse och på polisstationer rapporterades i Thailand.

Väpnad konflikt

I Afghanistan nådde det NATO-ledda uppdraget sitt slut, även om det gjordes en överenskommelse om viss fortsatt närvaro av internationella styrkor. Övergrepp begångna av väpnade grupper pågick i stor skala, antalet attacker var det högsta någonsin under första halvåret 2014. I Pakistan fortsatte den väpnade konflikten i FATA, militären gick in med en större operation i norra Waziristan i juni. Amerikanska drönarattacker återupptogs. Den mest förödande attacken i landets historia inträffade i december då pakistanska talibaner attackerade en skola som drevs av militären i Peshawar. Attacken, en kombination av självmordsbombning och beskjutning mot elever och lärare, krävde 149 människor liv, varav 132 barn och dussintals skadades.

Den väpnade konflikten i Burmas delstater Shan och Kachin var inne på sitt fjärde år, bägge sidor gjorde sig skyldiga till utomrättsliga avrättningar, våldtäkter och annat sexuellt våld, tortyr och annan misshandel.

Den väpnade konflikten i Thailands tre södra provinser, Pattani, Yala och Narathiwat samt i delar av Songkhla, fortsatte. Säkerhetsstyrkor var inblandade i utomrättsliga avrättningar, tortyr och annan misshandel och väpnade grupper utförde attacker mot civila, bland annat bombattacker på offentliga platser.

Straffrihet

En gemensam nämnare för stora delar av kontinenten var straffriheten för brott mot mänskliga rättigheter bland annat kopplat till väpnade konflikter. I Indien ingrep inte myndigheterna för att stoppa övergrepp och de begick även själva övergrepp mot sina medborgare. Godtyckliga gripanden och fängslanden, tortyr och utomrättsliga avrättningar förekom ostraffat. Det överbelastade rättssystemet bidrog till att de som utsatts för övergrepp inte fick någon rättvisa, men också att rätten till en rättvis rättegång kränktes. Väpnade grupper våld drabbade många civila.

I några fall kom rättvisan ikapp förövarna. Röda khmertribunalen i Kambodja dömde Nuon Chea, före detta andreman i Röda khmerernas regim, och Khieu Samphan, regimens förre statschef, till livstids fängelse för

brott mot mänskligheten. I Filippinerna greps den pensionerade generalmajoren, Jovito Palparan, i augusti. Han anklagades för att ha kidnappat och olagligt fängslat universitetsstudenter.

Offer för tidigare brott mot mänskliga rättigheter fortsatte att kräva rättvisa, sanning och gottgörelse för brott mot folkrätten som inträffade under den förre presidenten Suhartos regim (1965-1998) och under den efterföljande "reformasi"-perioden i Indonesien. Inga framsteg gjordes när det gällde alla de fall som överlämnats av den nationella människorättskommissionen till den allmänne åklagaren, efter en preliminär utredning.

FN:s råd för mänskliga rättigheter upprättade en undersökningskommission med uppdrag att utreda anklagelser om krigsförbrytelser under inbördeskriget i Sri Lanka. Regeringstjänstemän och anhängare till regeringen hotade människorättsförsvare och varnade dem för att ha kontakt med utredarna eller bidra till utredningen. I april beslutade parlamentet i Nepal att inrätta två kommissioner, en sannings- och försoningskommission och en kommission om påtvingade försvinnanden. Bägge fick makten att rekommendera amnestier, även för allvarliga människorättskränkningar.

Människor på flykt

Flera länder bröt mot det internationella förbudet om refoulement genom att med tvång skicka tillbaka flyktingar och asylsökande till länder där de riskerade att utsättas för allvarliga människorättsövergrepp. Myndigheterna i Malaysia skickade i maj tillbaka två flyktingar och en asylsökande till Sri Lanka trots att de stod under FN:s flyktingorgan, UNHCR:s, beskydd och trots att de riskerade att utsättas för tortyr. Sri Lanka fängslade och tvångsdeporterade asylsökande utan att pröva deras asylskäl.

Enligt UNHCR utgör afghaner en mycket stor andel av flyktingarna. I grannländerna Iran och Pakistan finns 2,7 miljoner afghanska flyktingar och UNHCR uppger att 659 961 afghaner är internflyktingar som tvingats lämna sina hem på grund av den väpnade konflikten, det försämrade säkerhetsläget och naturkatastrofer. Det fanns farhågor om att antalet interflyktingar skulle öka mot slutet av 2014 då lokala rebellgrupper stred för att överta territorier som tidigare kontrollerats av de internationella styrkorna.

Inhemskt migranter, människor som söker sig från landsbygden till andra delar för att få jobb, utsattes för diskriminering. I Kina gjordes dock ändringar i registreringssystemet, *hukou*, vilket gjorde det enklare för människor från landsbygden att flytta till små och mellanstora städer. Tillgången till förmåner och tjänster, inklusive utbildning och hälsovård är direkt kopplat till hukousystemet vilket utgör en grund för diskriminering och tvingar många kineser, som söker arbete i andra delar av Kina, att lämna sina barn på hemorten.

Migrantarbetare utsattes för övergrepp och diskriminering. I Hongkong inleddes en mycket uppmärksammat rättegång som involverade tre indonesiska hembiträden. Deras tidigare arbetsgivare åtalades på 21 punkter, bland annat för att medvetet ha vållat allvarlig kroppsskada och att inte ha betalat ut löner.

I oktober publicerade Amnesty en rapport baserad på intervjuer med migrantarbetare som arbetade inom jordbruket i Sydkorea. I enlighet med *Employment Permit System*, som reglerar deras arbetsvillkor, tvingas de arbeta mycket långa arbetsdagar för låga löner. De förnekas rätten till en betald vilodag i veckan och årlig semester. De utnyttjas av illegala underleverantörer och deras levnadsförhållanden är ofta usla. Många diskrimineras också på grund av sin nationalitet.

Australien fortsatte sin hårdföra linje mot asylsökande. De som anlände med båt skickades antingen tillbaka till de länder de kom ifrån eller internerades i läger på Manusöarna eller Nauru utanför Papua Nya Guineas kust eller i Australien.

Diskriminering och växande religiös och etnisk intolerans

Under 2014 kom det tecken på en växande diskriminering och intolerans mot religiösa och etniska grupper. Ofta var myndigheterna direkt inblandade eller också lät de bli att bekämpa problemen. I Pakistan fanns en nära koppling mellan blasfemilagarna och våldet från medborgargarden. Polisen förvarnades om kommande attacker mot personer som anklagades för hädelse, men lät bli att ingripa eller att ge tillräckligt skydd. Blasfemilagen gödde också den religiösa intoleransen i Indonesien. I november uppmanade Amnesty Indonesien att upphäva Indonesiens blasfemilag och att omedelbart släppa alla dem som fängslats på grund av lagen.

De våldsamma attackerna på grund av religiös och etnisk identitet fortsatte i betydande omfattning. Det var uppenbart att regeringar inte gjorde tillräckligt för att ta itu med den ökande religiösa och etniska intoleransen. I Burma och Sri Lanka spred buddistiska nationalistiska grupper rasistiska och religiösa hatbudskap och utförde även våldsamma attacker utan att myndigheterna försökte stoppa detta. Rohingyafolket i Burma förvägrades fortfarande rätten till fullt medborgarskap. I Pakistan dödades shiamuslimer av väpnade grupper, våldet drabbade även ahmadier och kristna.

Diskrimineringen av tibetaner fortsatte i Kina, med hårda inskränkningar av deras rätt till åsikts-, yttrande-, religions-, förenings och mötesfrihet. Tibetanska demonstranter utsattes för beskjutning av polis och säkerhetsstyrkor i Kardze (Ganzi på kinesiska) i Sichuanprovinsen där en folkmassa hade samlats för att protestera mot fängslandet av en byledare. Diskrimineringen och den politiska marginaliseringen av uigurer var fortsatt utbredd när det gällde arbete, utbildning och bostäder och deras möjlighet att utöva sin religion.

I vissa länder använde myndigheterna religionen som motivering för den pågående diskrimineringen. Ett exempel är Malaysia där en federal domstol avtog en överklagan av förbudet för en kristen tidning att använda ordet "Allah" i sina publikationer. Myndigheterna hävdade att användningen av "Allah" i icke-muslimska publikationer var förvirrande och kunde leda till att muslimer konverterade till kristendom. Förbudet ledde till hot och trakasserier mot kristna.

Inför 30-årsdagen av massakern på sikher 1984 genomfördes attacker mot religiösa minoriteter. Straffriheten för dessa övergrepp är fortfarande utbredd i Indien.

I Nepal fortsatte diskriminering baserad på kön, kast, klass, etniskt ursprung och religion. Människor hamnade i utanförskap, de utsattes för tortyr och annan misshandel, bland annat sexuellt våld. Fattiga kvinnor och kvinnor från marginaliserade grupper som daliter var särskilt drabbade. Det gällde även dalitkvinnor och flickor i Indien. Självutnämnda byråd utfärdade olagliga dekret och utdömde straff mot kvinnor för "sociala överträdelser".

Diskriminerande retorik, rasistiska uttalanden och trakasserier mot etniska koreaner eller deras ättlingar (kallade *Zainichi*) var utbredd i Japan. I december förbjöd Högsta domstolen gruppen, *Zainichi Tokken wo Yurusanaï Shimin ingen Kai*, att använda rasistiskt nedsättande uttalanden om koreaner i samband med en demonstration som gruppen höll i närheten av en koreansk skola.

I Sri Lanka var diskrimineringen utbredd mot etniska och religiösa minoriteter som familjer, muslimer och kristna. De utsattes för godtyckliga inskränkningar av yttrande- och föreningsfriheten.

Sexuella och reproduktiva rättigheter

Framstegen gick långsamt i många länder i regionen, gällande respekt, skydd och uppfyllande av sexuella och reproduktiva rättigheter. I Filippinerna fastställde Högsta domstolen lagen om reproduktiv hälsa i april,

vilket banar väg för statliga medel till preventivmedel och undervisning i reproduktiv hälsa och sexualkunskap i skolorna.

Filippinerna har dock en av världens mest restriktiva abortlagstiftningar, med ett totalförbud mot abort. I Indonesien antogs i juni en lag som begränsar tiden för tillgången till legal abort till 40 dagar för dem som blivit gravida efter våldtäkt. Det befaras att det minskade tidsspannet kommer att försvåra för många våldtäktsoffer att få tillgång till säker abort.

Under året lyfte Amnesty, inom ramen för kampanjen "Min kropp mina rättigheter", regeringens bristande insatser för att få bukt med den utbredda diskrimineringen av kvinnor på den nepalesiska landsbygden. Diskrimineringen har resulterat i att en mycket stor del av kvinnorna drabbas av livmoderframfall.

Våld mot kvinnor

Över hela regionen utsattes kvinnor för våld även då de stred för sina rättigheter som i exempelvis Pakistan då traditionella byråd, så kallade Jirga, i norra Waziristan hotade kvinnor med våld då de försökte få del av humanitärt bistånd i flyktingläger.

De nya lagarna om brott mot kvinnor som antogs 2013 i Indien har ännu inte lett till några meningsfulla reformer för att lagarna ska kunna tillämpas. Våldtäkt inom äktenskapet är fortfarande inte kriminaliserat då hustrun är över 15 år.

Barnäktenskap förekom i många länder och så kallade hedersmord förekom i både Afghanistan och Pakistan. Antalet rapporterade fall rörande våld mot kvinnor ökade i Afghanistan, även om det är oklart om det beror på en faktisk ökning vad gäller brott eller om det är antalet anmälsningar som ökat. Våld mot kvinnor är dock mycket underrapporterat. Under första halvan av 2014 registrerade *Afghanistans oberoende människorättskommission* 4 154 fall gällande våld mot kvinnor.

Myndigheterna godkände eller gjorde ändringar i befintliga lagar för att utestänga familjemedlemmar till såväl förövare som offer från att vittna. Eftersom de allra flesta fall av könsbaserat våld sker inom familjen innebär det i praktiken att det är omöjligt att driva fall gällande tvångs- och barnäktenskap eller våld i hemmet.

I Japan offentliggjordes en studie, som tillsatts av regeringen, gällande en omprövning av det så kallade "Kono Statement" (en ursäkt som den japanska regeringen gjorde två decennier tidigare till de överlevande från det militära sexslaveriet före och under andra världskriget). Flera personer i ledande ställning förnekade eller rättfärdigade systemet. Regeringen vägrar offentligt använda termen sexslaveri och de överlevande nekades fortfarande ersättning.

I Papua Nya Guinea kom ytterligare rapporter om kvinnor och barn som utsatts för våld, ibland med dödlig utgång, efter att ha anklagats för trolldom. FN:s särskilde rapportör om utomrättsliga, summariska och godtyckliga avrättningar ansåg att de trolldomsrelaterade morderna var ett mycket allvarligt problem.

Dödsstraff

Många länder i regionen använde dödsstraff. Kina avrättade fler än hela den övriga världen sammantaget. Avrättningar fortsatte i Japan. I mars beordrade en domstol att Hakamada Iwao omedelbart skulle släppas och få en ny rättegång. Hakamada Iwao dömdes till döden 1968 efter en bristfällig rättegång där bevisningen baserades på en framtvingad bekännelse. Han var vid tiden för domstolens beslut den fånge som suttit längst i dödscell i hela världen. I Vietnam avrättades flera personer bland annat för ekonomiska

brott. Nationella och internationella påtryckningar fick viss betydelse i Malaysia. Avrättningarna av Chandran Paskaran och Osariakhi Ernest Obayangbon sköts upp. Nya dödsdomar avkunnades dock och det rapporterades att avrättningar kan ha skett i hemlighet.

I januari kom ett utlåtande från Indiens Högsta domstol om att den långa tid som dödsdömda satt i dödscell utgjorde tortyr och att avrättningar av personer som lider av psykisk sjukdom stred mot grundlagen. Domstolen fastställde även riktlinjer för att skydda dödsdömdas rättigheter.

I kölvattnet efter talibanattacken mot en skola i Peshawar lyfte Pakistan moratoriet (stoppet) mot avrättningar och började avrätta fångar som dömts till döden för brott kopplade till terrorism. Uppemot 500 personer riskerar att avrättas.

Afghanistan fortsatte att tillämpa dödsstraff, ofta efter bristfälliga rättegångar. I oktober avrättades sex män i Pul-e-Charkifängelset i Kabul. Rättsprocessen mot fem av männen, som anklagades för gruppvåldtäkt, ansågs vara mycket bristfällig, kantad av påtryckningar från såväl allmänhet som politiskt håll mot domstolen att utdöma hårda straff, samtidigt som de åtalade hävdade att de blivit torterade av polisen för att tvingas erkänna.

Företags ansvar

Företag har ett ansvar att respektera mänskliga rättigheter. I flera länder i Asien och Stilla-havsregionen var det dock tydligt att denna respekt inte var självklar.

Tusentals människor riskerade att bli tvångsvräkta från sina hem och odlingsmark i Indien för att ge plats åt infrastruktur – och kommersiella projekt. Särskilt utsatta var ursprungsfolket, adivasier, som lever i områden med gruvexploatering och dammprojekt. I Papua Nya Guinea ökade spänningarna mellan de boende och gruvbolaget vid guldgruvan Porgera. I juni brändes 200 bostäder ner då polisen genomförde en tvångsvräkning och det rapporterades att polisen använt våld, inklusive sexuella övergrepp.

I december var det 30 år sedan katastrofen med gasläckan inträffade i Bhopal i Indien. Överlevande lider fortfarande av allvarliga hälsoproblem kopplat till läckan och till de föroreningar som finns kvar på fabriksområdet. Företaget Dow Chemical och Union Carbide har vägrat infinna sig till domstolsförhandlingar. Den indiska regeringen har ännu inte sanerat fabriksområdet.

I Kambodja fortsatte marktvister och tvångsvräkningar. Detta ledde till ökade protester och konfrontationer, ofta med inblandning av lokala myndigheter och privata företag. I oktober lämnade en grupp internationella juridiska experter in en inlägga till den internationella brottmålsdomstolen, ICC, där de företrädde en grupp på tio personer som enligt anmälan blivit utsatta för brott mot mänskligheten i "omfattande och systematisk landgrabbing", av den kambodjanska regeringen.

Homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuellas rättigheter

Homosexualitet är kriminaliserat i flera länder i regionen. Ett positivt besked kom från Indien, där Högsta domstolen i ett historiskt beslut gav transpersoner laglig status. Myndigheterna instruerades att erkänna transpersoners rätt till "identifikation som man, kvinna eller ett tredje kön." Dessutom uppmanades myndigheterna att anpassa policier inom välfärdssystemet och införa kvoter inom utbildning och sysselsättning. Rapporter om trakasserier och våld mot transpersoner fortsatte dock.

Även i Malaysia fattades ett historiskt beslut, då appellationsdomstolen ogiltigförklarade sharialagen som kriminaliserade transvestiter, då den ansågs strida mot konstitutionen. Det rapporterades dock om att

HBTQI-personer gripits och fängslats enbart på grund av sin sexuella läggning, och diskrimineringen mot dem fortsatte.

I oktober fastslog Singapores Högsta domstol sektion 377A i brottsbalken som kriminaliserar sexuella relationer mellan samtyckande vuxna av samma kön. I Brunei infördes dödsstraff genom stening som en möjlig straffpåföljd för sex utanför äktenskapet eller sex mellan samtyckande vuxna av samma kön. Även stöld och våldtäkt kan straffas med stening.

Sammanfattningsvis gör de geopolitiska och ekonomiska förändringarna i Asien och Stilla-havsområdet att det är än viktigare att skyddet för mänskliga rättigheter stärks.

REGIONAL ÖVERSIKT: EUROPA OCH CENTRALASIEN

Den 9 november 2014 firades 25-årsdagen till minne av Berlinmurens fall, vilket även utgjorde slutet på Kalla kriget och - enligt en kommentator - "historiens slut". Under firandet i Berlin förkunnade den tyska förbundskanslern Angela Merkel att "murens fall har visat oss att drömmar kan slå in" - vilket de också gjorde för många människor i det kommunistiska Europa. Ett kvarts sekel senare förblir emellertid drömmen om frihet utom räckhåll för miljontals människor i före detta Sovjetunionen. Möjligheterna till förändring har tagits ur folkets händer av en ny uppsättning styrande.

2014 kännetecknades inte av avstannande framsteg, utan var snarare ett år av tillbakagångar. Om Berlinmurens fall utgjorde slutet på historien, gav konflikten i östra Ukraina och Rysslands annektering av Krim signaler om ett återupptagande av historien. Den före detta sovjetiske ledaren Michail Gorbatsjov gjorde ett rakt uttalande: "Världen står på randen till ett nytt kallt krig. Några skulle till och med säga att det redan pågår."

De dramatiska händelserna i Ukraina exponerade farorna och svårigheterna med att ha drömmar. Mer än 100 människor dödades när Euromajdans demonstrationer nådde sin kulmen i februari. I slutet av året hade mer än 4 000 människor, bland dem många civila, dött under striderna i östra Ukraina. Trots att ett avtal om eldupphör undertecknades i september fortsatte strider på vissa håll och det fanns få utsikter om en snabb lösning av konflikten innan årets slut. Ryssland fortsatte att förneka att man stödde rebellgrupper med vapen och soldater, trots att bevis pekade på det motsatta. Båda sidor gjorde sig skyldiga till brott mot mänskliga rättigheter och humanitär rätt, bland annat genom urskillningslösa bombardemang som resulterade i hundratals civila dödsfall. Allt eftersom lag och ordning bröt ihop under konflikterna och i rebellkontrollerade områden, duggade rapporteringen om bortföranden, avrättningar, tortyr och misshandel tätt. Övergripen begicks av såväl pro-ukrainska som pro-ryska grupper. Ingen av de bägge sidorna visade någon större vilja att utreda eller stoppa sådana övergrepp.

Situationen på Krim försämrades på ett förutsägbart vis. Med dess upptagande i den ryska federationen följde ryska lagar och praktik som begränsade yttrande-, mötes- och föreningsfriheten för dem som motsatte sig förändringarna. Pro-ukrainska aktivister och krimtatarer trakasserades och fängslades och försvann i vissa fall spårlöst. I Kiev försenades den enorma uppgiften att introducera reformer för att stärka rättsstaten, eliminera övergrepp i rättssystemet samt att tackla den utbredda korruptionen. Förseningen berodde på kommande president- och parlamentsval och på konflikten som härjade i öst och som upptog mycket av uppmärksamheten. Få framsteg hade i slutet av 2014 gjorts gällande utredningen av Euromajdan-demonstranternas död.

Ändringen av den geopolitiska gränsen i Ukraina fick många konsekvenser i Ryssland, där händelserna både gjorde Putin mer populär och Kreml mer känsliga för avvikande åsikter. Sammanbrottet i relationerna mellan öst och väst speglades i mediernas aggressiva pro-väst och anti-ukrainska propaganda. Samtidigt krympte utrymmet för att uttrycka och kommunicera några avvikande åsikter, då Kreml stärkte sitt grepp kring media och internet, gjorde tillslag mot demonstrationer, samt trakasserade och demoniserade oberoende icke-statliga organisationer.

På andra håll i före detta Sovjetunionen avtog de hopp och drömmar som grott efter Berlinmurens fall. I Centralasien styrde auktoritära regimer i Kazakstan och i Turkmenistan. I de fall där de rubbats något, som i Uzbekistan, var detta ett resultat mer av maktkamper inom den styrande eliten än ett svar på ett allt mer utbrett missnöje, vilket fortsatte att undertryckas. Azerbajdzjan visade prov på särskild aggressivitet i dess

kuvande av oliktankande röster; i slutet av 2014 hade Amnesty International identifierat 23 samvetsfångar, däribland bloggare, politiska aktivister, ledare i civilsamhället och människorättsjurister. Azerbajdzjans ledarskap i Europarådet under första halvan av 2014 innebar inte att landet lättade på sina restriktioner. I såväl Azerbajdzjan som i andra centralasiatiska länder vann strategiska intressen över internationell kritik och engagemang mot utbredda människorättskränkningar. Även i Ryssland tystades den internationella kritiken mot de växande inskränkningarna av civila och politiska rättigheter.

En trend med "demokratiska" auktoritära stater syntes även på andra håll i regionen. I Turkiet demonstrerade president Recep Erdogan sin röstvinnande makt genom att återigen vinna presidentvalet i augusti, trots att han och hans familj rapporterats vara direkt inblandade i ett antal korruptionsskandaler på hög nivå. Erdogans svar på detta var, liksom det hade varit under protesterna i Geziparken föregående år, orubbligt: hundratals åklagare, polistjänstemän och domare som misstänktes vara lojala med Erdogans före detta allierade, Fetullah Gülen, förflyttades till andra tjänster. Utsuddandet av maktens gränser i Ungern fortsatte efter det styrande partiet Fidesz omval i april. I handlingar som liknade utvecklingen längre österut attackerades och anklagades regimkritiska icke-statliga organisationer för att agera till utländska regeringars fördel. Vid årets slut riskerade ett antal icke-statliga organisationer att åtalas för påstådda ekonomiska oegentligheter.

I Europeiska unionen (EU) föranledde ekonomiska svårigheter och människornas krympande förtroende för de stora politiska partierna ett uppsving för populistiska partier på bägge sidor av det politiska spekrat. Nationalistiska, främlingsfientliga attityder var särskilt uppenbara i den allt mer restriktiva migrationspolitiken, men speglades också i den ökande misstron mot överstatliga myndigheter. EU självt utgjorde en särskild måltavla för misstron, men så även den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Storbritannien och Schweiz tog täten, med ledande partier i bägge länder som öppet kritiserade Europadomstolen för mänskliga rättigheter och som diskuterade ländernas utträde från konventionssystemet.

Kort sagt har stödet för det internationella ramverket för mänskliga rättigheter inte varit så skört i Europa och Centralasien sedan Berlinmurens fall.

Yttrandefrihet, mötes- och föreningsfrihet

Över hela det tidigare Sovjetunionen upprätthöll eller stärkte autokratiska regeringar sitt grepp om makten. Respekten för yttrande-, mötes- och föreningsfrihet i Ryssland, som minskat sedan Vladimir Putin återvaldes som president, var stadd i fortsatt nedgång. Straffen, inklusive större straffrättsligt ansvar för brott mot demonstrationslagen, ökade i omfattning. Småskaliga, spontana demonstrationer upplöstes rutinmässigt, oavsett hur fredliga de var, med hundratals som greps och bötfälldes eller dömdes till kortare fängelsestraff. Några få större demonstrationer, som antikrigsdemonstrationerna i mars och september, tilläts. Oberoende, regimkritiska icke-statliga organisationer porträtterades konsekvent i medier och av ledande politiker som landsförrädare som agerade för utländska regeringars räkning. Misskrediterade av mediernas smutskastning, stördes många icke-statliga organisationer dessutom av rättsliga processer under vilka de utmanade kravet på dem att registrera organisationen under den politiskt giftiga etiketten "utländsk agent". Fem organisationer upplöste sig själva som ett resultat av detta.

I Vitryssland användes den mycket restriktiva lagen för demonstrationer fortsatt på ett sådant sätt att allmänna protester effektivt förhindrades. De få som försökte sig på att demonstrera fick uthärda kortare tider i fängelse. Inför VM i ishockey i maj 2014 greps 16 aktivister från civilsamhället och dömdes till mellan fem och 25 dagars administrativt förvar. Åtta personer fängslades godtyckligt i samband med en minnesmarsch för Tjernobylyolyckan. De åtalades för "huliganism" och för att inte ha lytt polisorder. Åtta andra personer, vilka alla är kända för sin politiska aktivism, fängslades under dagarna före marschen.

Civilsamhället och politiska aktivister utgjorde särskilda måltavlor i Azerbajdzjan. Tio ledande människorättsorganisationer tvingades stänga sina verksamheter eller upphöra med sitt arbete. Minst sex framstående människorättsförsvarare fängslades efter falska anklagelser relaterade till deras arbete. Bloggare och oppositionella ungdomsledare åtalades ofta för drogrelaterade brott. Oberoende journalister trakasserades och riskerade att utsättas för våld och falska brottsanklagelser.

Situationen i Centralasien visade inte på någon förbättring. I Turkmenistan finns fortfarande inga oberoende medier, icke-statliga organisationer eller politiska partier, trots de senaste årens nominella reformer av lagstiftningen som är menade att bana vägen för det. I Uzbekistan arbetar ett fåtal ihärdiga människorättsaktivister, men de tvingas göra det under bevakning och med stor personlig risk. I båda länderna var det omöjligt att demonstrera. I Kirgizistan verkar aktivister i civilsamhället i ett mycket mer fritt samhälle, men de uppger också att de utsätts för trakasserier. Även här har regeringen emellertid lagt fram ett förslag på lagstiftning med syftet att avskaffa rätten att bilda oregistrerade föreningar. I parlamentet höjdes även röster om att lagstiftning gällande "utländska agenter", liknande den som tidigare infördes i Ryssland, borde införas.

I Kazakstan introducerade en ny strafflag en rad förseelser med avsikten att begränsa icke-statliga organisationers verksamhet. Regeringen övervägde också att införa snävare begränsningar för utländsk finansiering av icke-statliga organisationer. Offentliga demonstrationer förekom, men dess deltagare riskerade såväl böter som att fängslas. Mediernas frihet krympte och internet blev föremål för allt snävare restriktioner. Sociala nätverkstjänster och bloggar utsattes för restriktioner och resurser på internet blockerades av domstolsbeslut som fattats bakom stängda dörrar.

I Turkiet stärkte det största politiska partiet, Rättvis- och utvecklingspartiet, sitt inflytande över medierna genom att utnyttja såväl offentliga som privata affärsmässiga band. Kritiska, oberoende journalister sparkades av nervösa redaktörer eller missnöjda ägare och självcensuren blomstrade. Kränkningar av mötesfriheten, vilken kuvades brutalt under protesterna i Geziparken år 2013, förekom bland annat genom restriktiv lagstiftning rörande demonstrationer. Fredliga demonstrationer, där ett stort antal människor samlats eller där människor protesterade gällande särskilt känsliga frågor, upplöstes ofta med våld. I december fängslades flera journalister under de svepande antiterror-lagarna efter att ha rapporterat om korruptionsanklagelser mot bland andra presidenten.

Flyktingar och migranters rättigheter

För första gången sedan andra världskrigets slut nådde antalet människor som i hela världen drivits bort från sina hem över 50 miljoner. EU:s och dess medlemsstaters respons har, med få undantag, varit att försöka hålla dem borta. Det här var chockerande uppenbart i EU:s gensvar på den syriska flyktingkrisen. I slutet av året befann sig bara kring 150 000 av de totalt omkring fyra miljonerna syriska flyktingarna i EU. Det här var ungefär lika många som under en veckas tid kom till Turkiet efter att Islamiska staten (IS) erövat Kobane. EU:s medlemsstater förband sig att ta emot enbart 36 300 av de 380 000 syriska flyktingar som av FN:s flyktingorgan, UNHCR, identifierats vara i behov av omplacering. Tyskland erbjöd 20 000 platser. Storbritannien, Frankrike, Italien och Spanien, som tillsammans har en befolkning på 275 miljoner människor, erbjöd sig att ta emot bara 2 000 personer, vilket utgjorde 0,001 procent av den totala befolkningens mängden.

På grund av avsaknaden av säkra och lagliga vägar för flyktingar och migranter att ta sig till Europa, och på grund av EU:s beslutsamhet att stänga Europas gränser, försökte ett rekordstort antal människor ta sig till Europa över havet. Ett rekordstort antal människor drunknade också i försöken att nå säkerheten på land. I

slutet av året beräknade UNHCR att omkring 3 400 flyktingar och migranter mist sina liv i Medelhavet, vilket gjorde det till den farligaste flyktvägen över vatten i hela världen.

Under årets första tio månader förhindrades ett större antal dödsfall tack vare Italiens räddningsinsats *Mare Nostrum*. Räddningsinsatsen räddade livet på mer än 100 000 människor - mer än hälften av dem var flyktingar från länder som Syrien, Eritrea och Somalia. Efter att ha utsatts för stark press från andra EU-länder avslutades insatsen emellertid den 31 oktober. I dess plats erbjöd EU en kollektiv ersättning, *Operation Triton*, som samordnades av dess säkerhetsmyndighet för de yttre gränserna, Frontex. *Operation Triton* är avsevärt mindre i storlek, omfattning och mandat.

De som lyckades kringgå de allt högre och allt längre stängsel som omgärdar EU:s yttre gränser riskerade att olagligt återsändas av Spanien, Grekland och Bulgarien till Turkiet och Marocko. I slutet av 2014 lade det styrande partiet i Spanien fram ett tilläggsförslag till förslaget om en lag om allmän säkerhet. Detta skulle legalisera godtyckliga utvisningar till Marocko från de spanska enklaverna Ceuta och Melilla.

Flyktingförvaren förblir fulla, ofta till bristningsgränsen. Irreguljära migranter och asylsökande, däribland familjer och barn, hålls i förvar, ofta under långa perioder och ibland i hemska förhållanden.

Tortyr och annan misshandel

I december publicerades amerikanska senatens underrättelsekommittés rapport gällande den amerikanska underrättelsetjänsten CIA:s program av hemliga fångsländer. Rapporten avslöjade både chockerande detaljer kring de övergrepp som begåtts och europeiska länders samverkan i CIA:s program. Flera länder tillhandahöll mark för hemliga fångelser (Polen, Litauen och Rumänien) eller bistod den amerikanska regeringen i olagliga bortföranden och transporter, tortyr och misshandel av dussintals fångar. Detta hände bland annat i Storbritannien, Sverige, Makedonien och Italien. Inte i något av dessa länder skedde några betydande framsteg i arbetet med att ställa de ansvariga till svars. En positiv utveckling kunde skönjas i några av de enskilda klagomål som inkom från offer i Polen, Litauen och Storbritannien (Europadomstolen för mänskliga rättigheter kom i juli fram till att den polska regeringen samarbetat med CIA vid upprättandet av ett hemligt fångelse i landet mellan 2002 och 2005), men ansvarsutkrävandet underminerades av en kombination av undanflykter, förnekelse och dröjsmål.

I juni sände den irländska tv-kanalen RTE tidigare okänd bevisning, som den brittiska regeringen haft tillgång till, gällande de tortyrmetoder som den brittiska säkerhetstjänsten använde sig av i Nordirland under 1971 och 1972. De metoder som användes då bar likheter med de metoder som användes av CIA 30 år senare. I ett mellanstatligt ärende som den irländska regeringen lade fram kom Europadomstolen för mänskliga rättigheter tidigare fram till att de använda metoderna inte var tortyr, utan "annan misshandel". I december meddelade den irländska regeringen att man skulle begära en omprövning av Europadomstolens dom.

Tortyr och annan misshandel genomsyrar före detta Sovjetunionen. De personer som anklagas för brott relaterade till terrorism, eller som misstänks tillhöra islamistiska grupper, var speciellt utsatta för tortyr av säkerhetstjänsten i Ryssland och Centralasien. Över hela regionen var tortyr emellertid en metod som korrupta och dåligt övervakade tjänstemän använde sig av för att utkräva bekännelser och mutor. I avsaknad av effektiva och oberoende utredningar var straffrihet den rådande normen.

I Turkiet använde polisen rutinmässigt övervåld under demonstrationer, medan trenden att använda tortyr i fångelser var fortsatt stadd i nedgång. Rättvisa prövningar nekades eller fördröjdes för de hundratals allvarligt skadade och den handfull döda som var resultatet av polisens begångna övergrepp under 2013 års

demonstrationer i Geziparken. Polistjänstemän i Grekland, och ibland i Spanien, använde fortsatt övervåld för att skingra demonstrationer - detta uppmuntrades även här av den rådande straffriheten för dessa övergrepp.

De mest dramatiska övergrepp som begicks i samband med demonstrationer skedde under och i slutet av Euromajdan-protesterna i Kiev, Ukraina. Minst 85 demonstranter och 18 poliser dog som direkt följd av det våld som då förekom och det finns inga siffror över antalet skadade. Den 30 november 2013 begicks de första övergreppen av kravallpolis på fredliga demonstranter och under de första månaderna av 2014 upprepades missbruket av våld. Godtyckliga fängslanden skedde också under årets början, liksom försök till straffrättsliga förfaranden mot demonstranter. I slutet av februari placerades skjutvapen med skarp ammunition, inklusive prickskyttegevär, ut hos säkerhetsstyrkorna. Det var dock oklart vilka styrkor som använde dem och under vilka order de användes. I slutet av demonstrationerna försvann många Euromajdan-aktivister spårlost. Några av dem kom senare tillbaka och vittnade då om att de hade förts bort och torterats. Fler än 20 personer var fortfarande försvunna i slutet av året.

Efter att Ukrainas president, Viktor Janukovyjtj, avsatts åtog sig de nya myndigheterna att ordentligt utreda och åtala dem som gjort sig skyldiga till övergrepp under Euromajdan-protesterna. Förutom att åtala den tidigare högsta ledningen togs emellertid få steg i rätt riktning. I slutet av året hade bara en handfull lågt rankade polistjänstemän dömts för begångna övergrepp.

Dödsstraffet

Minst tre män avrättades i Vitryssland, som var det enda land i regionen där dödsstraff fortfarande används i praktiken. Alla tre avrättningar genomfördes trots att FN:s människorättskommitté bett om uppskov så att de skulle kunna granska männens fall.

Övergångsrättvisa

Rättegångarna för den förre bosnienserbiske ledaren Radovan Karadžić och militären Ratko Mladić fortgick i den Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien, allt medan tribunalen sakta arbetade sig igenom dess få pågående fall. På nationell nivå gick arbetet med att utkräva ansvar för de krigsbrott och brott mot mänskligheten som begicks under konflikterna i det forna Jugoslavien plågsamt långsamt. Antalet nya åtal var lågt, rättegångarna drog ut på tiden och politiska attacker på nationella krigsförbrytartribunaler fortsatte. Tribunaler, åklagare och utredningsteam förblev underbemannade med bristande resurser när den politiska viljan att skippa rättvisa kom i skymundan för viljan att gå vidare.

Över hela regionen nekades krigsoffer, inklusive offren för sexuellt våld, skadestånd på grund av ländernas underlåtenhet att anta omfattande lagstiftning i syfte att reglera offrens status och garantera deras rättigheter. I september undertecknade Kroatien, Serbien och Bosnien ett regionalt samarbetsavtal med målet att snabba på den nu så långsamma process som utreder de öden som drabbat de tusentals människor som fortfarande är saknade efter konflikten. Rättigheter och livsuppehållen för de saknades anhöriga äventyrades av bristen på en lagstiftning gällande försvunna personer.

I Nordirland fungerade de mekanismer och institutioner som upprättats eller givits mandat att ta itu med konfliktrelaterade brott mot mänskliga rättigheter dåligt. År 2006 upprättades *The Historical Enquiries Team* med uppgift att ompröva alla dödsfall som tillskrevs konflikten, men den tvingades efter omfattande kritik att lägga ned sin verksamhet under 2014. Delar av dess arbete var planerat att flyttas över till en ny avdelning inom Nordirlands polistjänst, vilket skapade oro kring framtida utredningars oberoende. Inga framsteg gjordes i samtal över partigränserna om de förslag som den amerikanske diplomaten, Richard Haas, i december 2013 lade fram gällande hur det förflutna bör hanteras. Richard Haas förslag inkluderade

skapandet av två nya mekanismer: *Historical Investigation Unit* och *Independent Commission for Information Retrieval*.

Antiterrorism och säkerhet

Över hela regionen var myndigheter hemlighetsfulla vad gällde omfattningen av övervakningen av internetbaserad kommunikation. Detta trots de många förekommande protesterna efter att Edward Snowden under 2013 avslöjat omfattningen av USA:s övervakningsprogram. I Storbritannien sökte Amnesty International och andra frivilligorganisationer - utan framgång - pröva Storbritanniens övervakningssystemens förenlighet med mänskliga rättigheter. Man kommer nu att ansöka om ärendets prövning i Strasbourg.

EU-stater använde sig fortsatt av opålitliga diplomatiska försäkringar för att lämna över individer som ansågs utgöra en risk för den nationella säkerheten. Dessa individer återlämnades till länder där de riskerades att utsättas för tortyr och annan misshandel. Denna praxis användes allt mer i Ryssland, som försökte kringgå upprepade domar från Europadomstolen för mänskliga rättigheter där domstolen försökte stoppa utvisningar av efterlysta individer till länder i Centralasien. I forna Sovjetunionen återsände samarbetande stater ofta - både i enlighet med lagen och i löndom - terrormisstänkta till länder där de med stor sannolikhet riskerade att torteras.

Säkerhetssituationen i norra Kaukasus var fortsatt labil och säkerhetsoperationer fläckades av allvariga brott mot mänskliga rättigheter. Ett särskilt talande exempel på säkerhetstjänstens övergrepp är det som styrkor lojala med Tjetjeniens president, Ramzan Kadyrov, begick efter att Kadyrov hotat att utkräva hämnd av familjerna till dem som var ansvariga för en storskalig attack i Groznyj i december. Efter Kadyrovs hot brände säkerhetsstyrkorna ner flera hus.

I Turkiet användes en bred anti-terrorlagstiftning för att åtala människor som använt sin yttrandefrihet. Nya begränsningar av tidslängden på häktningar som föregick rättegångar ledde till dock att många fångar släpptes fria.

Diskriminering

Diskriminering påverkar fortsatt miljoner människors liv i regionen. Långvariga offer för fördomar, inklusive romer, muslimer och migranter, bär den största bördan. Antisemitismen är dock också vida spridd och resulterar ibland i våldsamma attacker. Det förekom både framsteg och bakslag för respekten av homosexuella, bisexuella, transgender och intersex-personers rättigheter.

Politiska deklARATIONER, aktionsplaner och nationella strategier hade fortsatt väldigt liten påverkan för miljoner marginaliserade romer. Detta berodde på att åtgärderna inte åtföljdes av den nödvändiga politiska vilja som behövs för att dessa ska implementeras, och därför att de konsekvent underlät att identifiera och komma till rätta med den huvudsakliga orsaken bakom utanförskapet, nämligen fördomar och rasism.

Som ett resultat av detta är diskrimineringen av romer vida spridd vad gäller bostäder, utbildning och anställningar. Hundratusentals romer lever i informella bosättningar och fortsätter att kämpa för att få tillgång till subventionerat boende. De exkluderades av kriterier som inte erkänner, än mindre prioriterar, deras uppenbara behov. Initiativ till lagstiftningar med syftet att ta itu med romernas osäkra besittningsrätt i de informella bosättningarna diskuterades i många länder, men sådana lagar antogs inte någonstans. Människor som levde i informella bosättningar i Europa var därför sårbara för tvångsvräkningar.

Segregeringen av romer inom utbildningsväsendet förekom ofta i Central- och Östeuropa, särskilt i Slovakien och Tjeckien, trots att nationella myndigheter upprepade gånger lovade att ta itu med det

långvariga problemet. En positiv utveckling stod EU för när unionen inledde ett överträdelseförfarande mot Tjeckien för landets brott mot EU:s diskrimineringslagstiftning (the Race Equality Directive) i och med diskrimineringen av romer i utbildningssystemet. Italien och ett antal andra EU-länder utreddes av Europakommissionen för andra brott mot lagstiftningen mot diskriminering efter ländernas diskriminering av romer inom flera olika områden. Detta visade möjligtvis en vilja från EU:s sida att genomdriva lagstiftning som antogs för ett decennium sedan.

I juli bedömde Europadomstolen för mänskliga rättigheter att det franska förbudet för individer att offentligt täcka för sitt ansikte, inte bröt mot någon av de rättigheter som ställs upp i Europakonventionen för mänskliga rättigheter. Detta trots att förbudet uppenbarligen gällde heltäckande slöjor och att begränsningarna därmed inkräktade på yttrandefriheten, religionsfriheten och rätten för muslimska kvinnor att inte diskrimineras för att de bär slöja. I en avvikande dom från Europadomstolen med oroande följder för yttrandefriheten rättfärdigade domstolen Frankrikes inskränkningar genom att hänvisa till dunkla krav kring att "leva tillsammans".

Våldsamma hatbrott - för vilka särskilt romer, muslimer, judar, migranter och HBTQI-personer utsattes - förekom över hela kontinenten. Flera länder, inklusive ett antal EU-länder, underlät att inkludera sexuell läggning och könsidentitet i sin hatbrottslagstiftning. I hela regionen förblev hatbrott underrapporterade och dåligt utredda. Fristående lagar om hatbrott och bestämmelser i brottsbalken som gör gällande att diskriminerande motiv bör straffas som en försvårande omständighet, användes sällan. Utredare underlät att undersöka möjliga diskriminerande motiv och åklagare åtalade inte förövare på lämpligt vis, eller redovisade relevant bevisning i rätten.

Ett allt större antal länder gav samkönade partnerskap lika rättigheter som andra (dock inte vad gällde adoption) och framgångsrika, säkra Pride-parader hölls, under EU:s vaksamma öga, för första gången i Serbien och Montenegro. Homofobi förblev dock utbredd och en ökande tolerans i väst sågs ofta som en aledning för länder i öst att inskränka HBTQI-personers rättigheter. I Ryssland hindrades HBTQI-personer rutinmässigt från att organisera offentliga evenemang och lokala myndigheter åberopade ofta lagstiftning som förbjöd "främjandet av homosexualitet" bland unga. Liknande lagstiftning användes i Litauen för att förbjuda en sagobok som bland annat innehöll sagor om homosexuella relationer. I Kirgizistan diskuterade parlamentet lagstiftning som skulle förbjuda "främjandet av icke-traditionella sexuella relationer". Attacker mot HBTQI-personer, organisationer och evenemang var vanligt förekommande i många östeuropeiska länder och på Balkan. Det straffrättsliga systemet svarade sällan på attackerna på ett lämpligt sätt.

Våld mot kvinnor och flickor

Könsbaserat våld och våld i hemmen var vanligt förekommande i regionen. Enligt en rapport som *Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter* publicerade i maj har en av tre kvinnor över 15 år i EU blivit utsatta för fysiskt och/eller sexuellt våld. Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet kom lägligt, men i slutet av 2014 hade fortfarande bara 15 länder ratificerat fördraget.

Trots den positiva utvecklingen bemöttes offer för sexuellt våld och våld i hemmet dåligt av rättssystem och olika skyddssystem runt om i regionen. Det rådde brist på skyddshem för offer för våld i hemmet. Brister i utredningar och åtal när det gällde sexuellt våld utgjorde vanliga problem över hela regionen.

Sexuella och reproduktiva rättigheter

Aborter förblev totalförbjudna under alla omständigheter på Malta. Irland och Polen underlät att helt implementera Europadomstolens utslag från 2010 respektive 2012, i vilka domstolen slog fast att kvinnor

skulle garanteras tillgång till abort under vissa omständigheter. Trots det beslutade Europadomstolens ministerråd att stänga övervakningen av verkställandet av domstolens dom i det irländska fallet.

REGIONAL ÖVERSIKT: MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA

Medan 2014 gick mot sitt slut kunde världen se tillbaka på ett år som varit en katastrof för miljoner människor i Mellanöstern och Nordafrika; ett år som förde med sig ändlösa väpnade konflikter och fasansfulla övergrepp i Syrien och Irak, medan civilbefolkningen i Gaza drabbades hårt av de dödligaste sammandrabbningarna hittills mellan Israel och Hamas, och Libyen mer och mer framstod som en stat på väg att falla samman, fångad i ett begynnande inbördeskrig. Även Jemen förblev ett djupt splittrat land vars centralmakt ställdes inför ett shiamuslimskt uppror i norr, en högröstad rörelse som krävde självständighet i söder, och fortsatta uppror i de sydvästra delarna av landet.

De starka förhoppningarna om förändring som låg bakom de folkliga resningar som skakade arabvärlden 2011 och ledde till att långvariga regimer i Tunisien, Egypten, Libyen och Jemen störtades framstod, med tanke på hur 2014 gestaltade sig, som ett avlägset minne. Undantaget var Tunisien, där val till parlamentet hölls utan störningar i november, och myndigheterna åtminstone vidtog några åtgärder för att försöka få tag på dem som bar ansvaret för de grova människorättskränkningar som tidigare begåtts i landet. Egypten gav å andra sidan mycket färre anledningar till optimism. Den general som ledde avlägsnandet av landets förste president efter upproret 2011 övertog där själv presidentposten, efter att val hållits, och låg bakom en våg av förtryck som inte bara riktades mot Muslimska brödrskapet och dess allierade utan mot alla slags politiska aktivister, journalister och människorättskämpar; tusentals fängslades och hundratals dömdes till döden. Kring Persiska viken förblev myndigheterna i Bahrain, Saudiarabien och Förenade Arabemiraten obevekliga i sina ansträngningar att kuva oliktänkande och krossa alla tecken på opposition mot makthavarna, trygga i förvisningen att deras viktigaste allierade bland de västerländska demokratierna knappast skulle invända.

2014 visade också prov på sällsynt omänsklig grymhet bland de väpnade grupper som var inblandade i konflikterna i Syrien och Irak, i synnerhet i den grupp som kallar sig Islamiska staten (IS, tidigare ISIS). I Syrien kontrollerade IS och andra väpnade grupper stora delar av landet, bland annat huvuddelen av den region där Aleppo, Syriens största stad, ligger. De utdömde "straff" – offentliga avrättningar, amputationer och piskstraff – för sådant som de betraktade som brott mot den version av islamisk lag som de förespråkar. IS fick också herraväldet över de sunnimuslimska centrala delarna av Irak, där de inrättade ett skräckvälde under vilket gruppen summariskt avrättade hundratals tillfångatagna regeringssoldater, representanter för minoriteter, shiamuslimer och andra; även sunnimuslimska klanmedlemmar som motsatte sig gruppen avrättades. IS angrep också religiösa och etniska minoriteter, drev ut kristna och tvingade tusentals yazidier och andra minoritetsgrupper att lämna sina hem och ägor. IS-trupperna – som inkluderade tusentals utländska frivilliga från Europa, Nordamerika, Australien, Nordafrika, Persiska viken och andra ställen – sköt ner yazidiska män och pojkar i rena avrättningar, och förde bort och tvingade hundratals yazidiska kvinnor och flickor till slaveri och till att bli "fruar" åt IS-krigarna.

Många mördare försöker hemlighålla sina brott, men IS var brutalt öppna med sina handlingar. De försäkrade sig om att egna kameramän fanns till hands för att filma några av de gräsligaste dåden, till exempel halshuggningar av journalister, hjälparbetare och tillfångatagna libanesiska och irakiska soldater. Därefter publicerade de massakrerna på internet i skickligt utförda men ohyggligt makabra filmer i syfte att göra propaganda, förhandla om gisslan och rekrytera anhängare.

De snabba militära framgångarna för IS i Syrien och Irak, och de summariska avrättningarna av fångar, både västerlänningar och andra, ledde till att USA i september skapade en allians mot IS, en allians som så småningom kom att inbegripa fler än 60 stater, däribland Bahrain, Jordanien, Saudiarabien och Förenade

Arabemiraten. Alliansen genomförde sedan luftanfall mot ställningar som hölls av IS och andra ickestatliga väpnade grupper, vilket orsakade dödsfall och skador bland civilbefolkningen. På andra håll fortsatte amerikanska styrkor att genomföra attacker – både med drönare och med andra medel – mot grupper i Jemen med anknytning till al-Qaida; kampen mellan stater å ena sidan och icke-statliga väpnade grupper å andra sidan blev alltmer överstatlig till sin karaktär. Samtidigt fortsatte Ryssland att skydda den syriska regeringen i FN, och överföra vapen och krigsmaterial till stöd för dess krigsinsatser, utan att fästa avseende vid de krigsförbrytelser och andra allvarliga kränkningar som de syriska myndigheterna gjorde sig skyldiga till.

De övergrepp som begicks av IS, och den uppmärksamhet och känsla av politiskt krisläge som dessa orsakade, hotade ett tag att överskugga de syriska regeringsstyrkornas konstanta och omfattande brutalitet i kampen för att behålla kontrollen över vissa områden och återta den över andra. Denna kamp fördes med vad som framstod som fullkomlig hänsynslöshet gentemot civilbefolkningen, och med totalt åsidosättande av den humanitära rättens förpliktelser. Regeringsstyrkor utförde urskillningslösa attacker mot områden där civila uppehöll sig, med en mängd olika tunga vapen, däribland "oljefatsbomber", och stridsvagns- och artillerield. De attackerade också sjukhus och sjukvårdspersonal, och upprätthöll ändlösa belägringar som ledde till att civilbefolkningen förvägrades mat, vatten och sjukvårdsmaterial. Vidare fortsatte de att frihetsberöva regimkritiker och misstänkta motståndare och utsätta dem för tortyr och fasansfulla förhållanden. De begick även mord. Den irakiska regeringens svar på IS framryckning var att förstärka säkerhetsstyrkorna med regeringsvänlig shiamilis och släppa lös dem på föregivet regeringsfientliga eller IS-vänliga sunnimuslimska grupper; samtidigt genomfördes urskillningslösa luftanfall mot Mosul och andra befolkningscentra ockuperade av IS.

Som i de flesta moderna konflikter var det återigen civilbefolkningen som fick betala det högsta priset, medan krigförande styrkor struntade i sina förpliktelser att skona civila. Under de 50 dagar som konflikten mellan Israel och Hamas och palestinska väpnade grupper i Gaza varade nådde förödelsen, dödandet och skadorna som drabbade den palestinska civilbefolkningen, deras hem och infrastruktur en fasansfull omfattning. Israeliska styrkor genomförde attacker på sjukvårdsinrättningar, skolor och befolkade bostadshus och dödade i vissa fall hela familjer. Hem och civil infrastruktur förstördes med avsikt. I Gaza dödades mer än 2 000 palestinier av vilka omkring 1 500 identifierades som civila och fler än 500 var barn. Hamas och palestinska väpnade grupper avfyrade urskillningslöst tusentals raketer och granater mot civila områden i Israel och dödade sex civila, däribland ett barn. Beväpnade Hamasmedlemmar avrättade också summariskt åtminstone 23 palestinier som de anklagade för att samarbeta med Israel; vissa av dem var fångar som ännu inte ställts inför rätta och som hämtades direkt från fängelset. Bägge sidor begick krigsförbrytelser och andra allvarliga rättighetskränkningar under konflikten, utan risk för efterräkningar. Därigenom upprepade de ett alltför välbekant mönster från tidigare år. Israels blockad av Gaza – på land, till sjöss och i luften – som varit i kraft oavbrutet sedan 2007, förvärrade de förödande effekterna av den 50 dagar långa konflikten i och med att återuppbyggnadsförsök allvarligt förhindrades vilket innebar en kollektiv bestraffning – ett brott enligt folkrätten – av Gazas 1.8 miljoner invånare.

De spänningar – både politiska och av andra slag – som fanns i Mellanöstern och Nordafrika 2014 nådde sin mest extrema form i de länder som var drabbade av väpnade konflikter, men i regionen som helhet fanns institutionella och andra svagheter som dels bidrog till att skärpa spänningarna, dels förhindrade att de på ett enkelt sätt kunde dämpas. Dessa svagheter inbegrep en allmän brist på acceptans hos regeringar och somliga ickestatliga grupper för kritiska eller avvikande åsikter; svaga eller obefintliga lagstiftande organ som kunde hejda eller motverka övergrepp begångna av verkställande myndigheter; en frånvaro av juridisk självständighet och rättskipningens underordnade ställning i förhållande till den verkställande maktens vilja; och en brist på ansvarstagande, inte minst i fråga om en stats förpliktelser gentemot folkrätten.

Förtryck av oliktankande

Regeringar över hela regionen fortsatte att slå ner på oliktankande och inskränka yttrandefriheten, även i sociala medier. Lagar som kriminaliserade åsikter som ansågs stötande för statsöverhuvudet, regeringen eller rättsliga befattningshavare – ja till och med utländska regeringschefer – tillämpades för att fängsla regimkritiker i Egypten, Jordanien, Kuwait, Marocko, Oman, Saudiarabien och Bahrain, där en domstol dömde en framträdande kvinnlig aktivist till tre års fängelse för att ha rivit sönder ett fotografi av kungen. I Iran ställdes regimkritiker inför rätta anklagade för bland annat moharebeh ("fiendskap mot Gud"), ett brott belagt med dödsstraff. I Förenade Arabemiraten fortsatte myndigheterna att döma förespråkare för reformer till långa fängelsestraff efter bristfälliga rättegångar; de införde också nya antiterrorlagar som var så övergripande att de likställde fredliga protester med terrorism, vilket kan bestraffas med döden.

Förenade Arabemiraten och några av de andra staterna vid Persiska viken, däribland Bahrain, Kuwait och Oman, skapade eller utnyttjade befogenheten att bestraffa fredliga regimkritiker genom att beröva dem deras medborgarskap och därigenom deras medborgerliga rättigheter, vilket kunde leda till att de blev statslösa. Bahrain, Kuwait och Förenade Arabemiraten använde sig av den befogenheten under året.

Föreningsfriheten inskränktes på många håll. Många regeringar tillät inte oberoende fackföreningar; några, däribland regeringarna i Algeriet och Marocko/Västsahara, ålade oberoende organisationer, bland annat människorättsorganisationer, att registrera sig hos myndigheterna för att kunna arbeta lagligt, men förhindrade sedan själva registreringen, eller trakasserade dem som genomfört den tidigare. I Egypten hotade myndigheterna de oberoende frivilligorganisationernas själva existens.

Mötesfriheten, som så uppenbart utnyttjats under de protester som skakade regionen 2011, inskränktes avsevärt av många regeringar under 2014. Algeriska myndigheter kvävde protester genom att blockera tillträde till mötesplatser och gripa aktivister. I Kuwait förbjöd myndigheterna även fortsättningsvis medlemmar av Bidun-befolkningen att demonstrera, och många av dessa förvägrades fortfarande kuwaitiskt medborgarskap. Säkerhetsstyrkor i Bahrain, Egypten och Jemen använde övervåld mot demonstranter, ibland med dödlig utgång, helt i onödan. Döda och skadade människor blev följden. Israeliska soldater och gränspoliserna på Västbanken sköt palestinska stenkastare och andra när de protesterade mot bosättningarna, muren/barriären och andra aspekter av Israels långvariga militära ockupation.

På andra håll var det oidentifierade beväpnade män som utan risk för efterräkningar genomförde det lagstridiga dödandet. Ibland var måltavlorna de människor som höjde sin röst till försvar för mänskliga rättigheter och rättssäkerhet. I Libyen sköts Salwa Bughaighis till döds av beväpnade män som tog sig in i hennes hem i Benghazi. Hon var människorättsadvokat, en av de ledande rösterna under upproret 2011 och hade just kritiserat landets mäktiga men laglösa väpnade grupper i en intervju.

Rättskipning

Godtyckliga gripanden och långvariga frihetsberövanden utan rättegång liksom påtvingade försvinnanden och bristfälliga rättegångar var vanliga i hela regionen – ständiga påminnelser om hur myndigheter kan använda en korrupt rättskipning som ett instrument för förtryck. Tusentals hölls fängslade i Syrien, Egypten, Irak och Saudiarabien, somliga utan åtal eller rättegång, andra efter bristfälliga rättsprocesser. Ett mindre antal hölls även fängslade i Bahrain, Iran, Förenade Arabemiraten och på andra håll; några föll offer för påtvingade försvinnanden. Israeliska myndigheter höll runt 500 palestinier i administrativt förvar utan rättegång; tusentals andra palestinier avtjänade fängelsestraff i Israel. Palestinska myndigheter, både på Västbanken och i Gaza fortsatte att frihetsberöva politiska motståndare; i Gaza dömde både militära och

andra domstolar påstådda "kollaboratörer" till döden.

I Libyen höll rivaliserande milisstyrkor tusentals människor fängslade, några ända sedan Muammar al-Khaddafis fall 2011. Många av fångarna utsattes för hårda och förnedrande förhållanden och hade inga utsikter att frigges i förtid.

I stora delar av regionen ställdes människor inför rätta och dömdes utan stor hänsyn till korrekt rättegångsförfarande; domstolarna utdömde ofta långa fängelsestraff, ibland dödsstraff, efter "bekännelser" som framtvingats under tortyrliknande former, för brott som var så allmänt och vagt formulerade att fällande domar nästan var självklara. I Egypten utfärdade en domare preliminära dödsdomar mot hundratals människor som anklagades för att ha deltagit i dödsbringande attacker mot polisstationer efter två fundamentalt bristfälliga rättegångar; en annan domare dömde tre framstående journalister till långvariga fängelsestraff utan faktiska bevis; och det nya statsöverhuvudet beslutade att ge de ökänt orättvisa militärdomstolarna ökade befogenheter att driva åtal mot civila för terrorism och andra brott.

I både Bahrain och Förenade Arabemiraten gick domstolar regeringens ärenden när de åtalade folk i säkerhetsrelaterade frågor, och för att ha väckt anstöt hos makthavarna; i bägge länderna utdömde domstolar fängelsestraff för familjemedlemmar som startat kampanjer för att få sina felaktigt fängslade anhöriga fria. Irans revolutionsdomstolar fortsatte att avkunna fällande domar mot människor på nått och jämnt definierbara åtalpunkter, och utmätte hårda straff, inklusive dödsstraff. I Saudiarabien fanns jurister bland dem som åtalades och dömdes till fängelsestraff; de hade varit försvarsadvokater i säkerhetsrelaterade rättegångar och kritiserat domstolarnas bristfällighet.

Saudiarabien, Iran och Irak förblev de huvudsakliga bödlarna bland regionens stater; i alla tre länderna genomförde myndigheterna mängder av avrättningar av människor som i många fall dömts efter bristfälliga rättegångar. En man som dömts för trolldom, och andra som dömts för icke våldsrelaterade knarkbrott, fanns bland dem som avrättades i Saudiarabien, där många offer – 26 stycken bara i augusti – halshöggs offentligt. Egypten återupptog avrättningarna efter ett avbrott på mer än 30 månader, kanske som ett förbud till en storskalig ökning när de hundratals anhängarna till Muslimska brödrskapet, och de övriga som dömts till döden under året, uttömt sina möjligheter att överklaga. Även Jordanien återupptog avrättningarna i december, efter ett uppehåll på åtta år. I Libanon fortsatte domstolar att avkunna dödsstraff, men myndigheterna avhöll sig från att genomföra några avrättningar; detsamma gjorde myndigheterna i Algeriet, Marocko och Tunisien. Dessa länder upprätthöll därmed i praktiken ett långvarigt moratorium för avrättningar.

Tortyr och andra former av misshandel

I hela regionen torterade och misshandlade säkerhetsstyrkor människor i häktet, ibland i mycket stor skala. I Syrien fanns barn bland offren. Höga dödstal bland fångar som en följd av tortyr och annan misshandel rapporterades, men var ofta svåra att verifiera. I januari dök det upp fotografiska bevis på att tusentals människor som fängslats av den syriska regeringen hade dött, många uppenbarligen som ett resultat av misshandel eller tortyr, eller på grund av svält. Tortyr var vanligt förekommande i Egypten, där offren var allt från människor misstänkta för småbrott till aktivister för Muslimska brödrskapet som gripits vid tillslag beordrade av regeringen. De tortyrmetoder som vanligen rapporterades från dessa och andra länder innebar till exempel att offren fick ta emot hårda slag mot fotsulorna, misshandlades medan de var upphängda i armarna eller benen, tvingades stå eller sitta på huk i påfrestande ställningar under långa perioder, fick motta elchocker mot könsorganen eller andra känsliga ställen, fick ta emot hot mot sig själva eller sin familj, eller, i några fall, utsattes för våldtäkt eller andra sexuella övergrepp. Tortyr användes ofta för

att samla upplysningar som ledde till att andra misstänkta kunde fängslas, eller för att framtvunga "bekännelser" som kunde användas i domstol för att döma regimkritiker eller motståndare till fängelsestraff. Men tortyr användes också för att förnedra, förödmjuka och psykiskt och fysiskt märka offren. I allmänhet riskerade de som utförde den inga efterräkningar; regeringar nonchalerade ofta sina internationella rättsliga förpliktelser att genomföra oberoende utredningar av tortyranklagelser, åtalade sällan bödlarna och det blev nästan aldrig några fällande domar när det trots allt skedde.

Straffrihet

Inte bara bödlarna åtnjöt straffrihet. Det gjorde även de politiska och militära ledare som låg bakom eller beordrade de krigsförbrytelser och andra brott mot folkrätten som utfördes av regeringstrupper under konflikterna i Syrien, Irak, Libyen och Jemen, och av israeliska trupper och palestinska väpnade grupper i Gaza och Israel; några efterräkningar riskerade inte heller de som ledde de storskaliga människorättskränkningar som begicks i Egypten, Iran, Saudiarabien, Förenade Arabemiraten och på andra håll. I Bahrain lovade regeringen att tillsätta en oberoende utredning av tortyrfall 2011, detta som ett svar på de avslöjanden som framkommit vid en oberoende undersökning utförd av internationella experter; tortyrutredningen hade dock inte kommit till stånd vid 2014 års slut. I Algeriet vägrade myndigheterna fortfarande att gå med på utredningar av rättsvidriga dödsfall och kränkningar i det förflutna; i Jemen fortsatte den förre presidenten och hans närmaste medarbetare att åtnjuta den straffrihet som överenskommits när han lämnade sitt ämbete efter protesterna 2011, då hans trupper dödade många demonstranter. I Tunisien åtalade faktiskt de nya makthavarna några av den förra regimens högre ämbetsmän och medlemmar av säkerhetsstyrkorna för att rättsstridigt ha dödat demonstranter under upproret där. Men därefter avskrev en militär överklagningsinstans åtalpunkter och reducerade straff i en sådan utsträckning att de flesta av de dömda gick fria.

De nationella rättssystemens underlåtenhet eller oförmåga att ta itu med straffriheten i Syrien ledde till att människorättsgrupper, bland annat Amnesty, upprepade gånger manade FN:s säkerhetsråd att överlämna situationen i Syrien samt Israel och de ockuperade palestinska territorierna till den internationella brottmålsdomstolen (ICC), men dessa uppmaningar fick inget gehör. Samtidigt låg Libyen kvar som ett pågående mål för ICC efter att FN:s säkerhetsråd överlämnat det 2011, men ICC:s åklagare lyckades inte starta några nya utredningar, trots att en våg av nya krigsförbrytelser begåtts på landets väg mot ett nytt inbördeskrig.

Diskriminering – etniska och religiösa minoriteter

Politiskt kaos och religiös och etnisk oenighet och separatism spred sig i regionen; regeringar och ickestatliga väpnade grupper betraktade minoriteter med växande misstänksamhet och intolerans. De brutalaste exemplen på detta återfanns i konflikterna i Irak och Syrien, där många människor fängslades, bortfördes, drabbades av "etnisk rensning" och tvingades lämna sina hem, eller dödades – allt på grund av sitt ursprung eller sin religion. Men även i Libyen var det vanligt förekommande och fler och fler människor dödades av etniska eller klanrelaterade skäl.

Vid Persiska viken fortsatte den iranska regeringen att fängsla anhängare av Baha'i-religionen och stänga av dem från högre utbildning; de inskränkte också rättigheterna för andra religiösa och etniska minoriteter, bland annat azerierna och kurderna, och avrättade enligt uppgift ahwazi-arabiska rättighetsaktivister i hemlighet. I Saudiarabien upprätthöll myndigheterna en hård kontroll av shiamuslimska regimkritiker i landets oljerika östra del. Rättighetsaktivister dömdes efter bristfälliga rättegångar till långa fängelsestraff och – i åtminstone ett fall – till döden. I Kuwait fortsatte regeringen att neka tiotusentals medlemmar av Bidun-befolkningen medborgarskap och de rättigheter som hängde samman med det.

Flyktingar och internflyktingar

I termer av flyktingströmmarnas storlek – både inom och utom landet – var den syrisk krisen 2014 värre än alla andra liknande kriser i världen. Vid årets slut var mer än 4 miljoner människor på flykt från konflikten. Majoriteten – omkring 95 procent – befann sig i grannländerna: minst 1,1 miljoner i Libanon, mer än 1,6 miljoner i Turkiet, mer än 600 000 i Jordanien, mer än 220 000 i Irak och mer än 130 000 i Egypten, detta enligt UNHCR, FN:s flyktingorgan. De internationella hjälpinsatserna hade inte tillräckliga medel för att tillgodose flyktingarnas behov. FN:s årliga biståndsplan för de syriska flyktingarna (Syria Regional Refugee Response) var i december 2014 bara finansierad till 54 procent, och FN:s livsmedelsprogram blev tillfälligt tvungna att avbryta ett hjälpprojekt avsett för 1,7 miljoner syrier på grund av bristande finansiering. I många fall medförde den snabba tillströmningen av så många flyktingar att värdländernas resurser blev hårt ansträngda, vilket skapade spänningar mellan flyktingpopulationerna och den inhemska befolkningen. Myndigheterna i både Jordanien och Libanon vidtog åtgärder för att förhindra att palestinier på flykt från Syrien tog sig över gränsen; i ökande grad kom detta att gälla alla flyktingar från Syrien. Egyptiska myndigheter tvingade ett antal flyktingar att återvända till Syrien.

Inom Syriens gränser var ytterligare 7,6 miljoner människor på flykt. Många hade tvingats iväg från sina hem på grund av strider eller sekteristiska attacker. Några hade drivits på flykt upprepade gånger, och många befann sig på platser dit internationella hjälporgan inte nådde, eller satt fast i områden som belägrades av regeringsstyrkor eller ickestatliga väpnade grupper. Situationen var extremt farofylld, med små utsikter till lättnader.

Ingenting kunde mäta sig med den syriska krisen i fråga om omfattning, men dess utbredning in i Irak tvingade tusentals människor att bli internflyktingar där också, delvis beroende på det våld och de övergrepp som IS gjorde sig skyldiga till, men också på grund av attacker och förbrytelser begångna av regeringstrogen shiamilis. I Libyen 2011 hade väpnad milis från Misrata tvingat tusentals människor att lämna sina hem i staden Tawergha; 2014 hade de fortfarande inte tillåtit återvända utan riskerade att drivas på flykt ännu en gång, då väpnade konflikter vid halvårsskiftet bröt ut i huvudstaden Tripoli och andra områden. I Gaza, under den 50 dagar långa väpnade konflikt som började den 8 juli, förstörde israeliska bombningar och andra attacker tusentals hem och drev tusentals människor på flykt. I själva Israel fängslade regeringen nyanlända asylsökande från Sudan, Eritrea och andra länder och kvarhöll dem i en anläggning i Negevöknen; andra skickades tillbaka till sina hemländer efter en föregivet "frivillig" procedur där inga garantier för deras säkerhet lämnades och risken för *refoulement* var uppenbar.

Migranternas rättigheter

Migrantarbetare drev ekonomin i många av regionens stater, inte minst i de olje- och gasrika länderna vid Persiska viken, där de spelade en central roll i byggbranschen och andra industrier, liksom i servicesektorn. Trots sin betydelse för den lokala ekonomin var migrantarbetarna i de flesta länderna fortfarande otillräckligt skyddade av den lokala arbetsrättslagstiftningen, och de exploaterades och utnyttjades. Att Qatar utsågs till värd för fotbolls-VM 2022 innebar en garanti för en fortsatt granskning av landets förhållningssätt – både på policynivå och i praktiken – gentemot de arbetare man anlätade för att bygga nya arenor och byggprojekt; regeringen lovade efter påtryckningar att genomföra reformer. Men både i Qatar och i andra stater vid Persiska viken innebar kafala-systemet – en sorts finansieringsavtal som används för att rekrytera migrantarbetare och reglera deras anställning – att rättighetskränkningar underlättades, medan frånvaron av officiella åtgärder för att bevaka migranternas rättigheter gjorde att själva kränkningarna förvärrades. Många migrantarbetare ålades av sina arbetsgivare att arbeta orimligt långa dagar utan vila eller ledighet, och

förhindrades med hot om arrestering och utvisning att lämna olämpliga arbetsgivare.

Mest utsatta av alla var kanske de tusentals kvinnor från framför allt Asien som anställdes för hushållsarbete och som kunde bli utsatta för både arbetsrättsliga kränkningar, fysisk och annan misshandel, och sexuella övergrepp, med få eller inga möjligheter att göra någonting åt det. Saudiarabiska myndigheter genomdrev massutvisningar av "överflödiga" migrantarbetare till Jemen och andra länder, ofta efter att först ha hållit dem frihetsberövade under påfrestande förhållanden. På andra håll, i länder som Libyen, där laglöshet härskade, utsattes migrantarbetare för diskriminering och andra kränkningar, inklusive våld och väpnat rån vid kontroller, vägspärrar och på gatorna.

Tusentals människor, många av dem offer för trafficking och i händerna på människosmugglare, försökte fly och skapa sig en ny framtid genom att ta sig över Medelhavet, ofta på överfulla och icke sjödugliga båtar. Några tog sig till Europa, andra drogs upp ur havet av den italienska flottan, och minst 3 000 rapporterades drunknade.

Tvångsvräkningar

I Egypten fortsatte myndigheterna att avhysa människor från "informella bosättningar" i Kairo och på andra håll, utan tillräcklig förvarning och utan att erbjuda alternativt boende eller kompensation. De drabbade inbegrep människor som bosatt sig på platser som myndigheterna ansåg "osäkra", människor som behövde avlägsnas för att underlätta uppförandet av ny kommersiell bebyggelse. Armén tvångsvräkte också minst 1 000 familjer som bodde längs gränsen mot Gaza, som en del i försöken att skapa en buffertzona. Även israeliska myndigheter genomförde tvångsvräkningar. På Västbanken, inklusive Östra Jerusalem, förstörde de palestinska bostäder som straff för att palestinierna genomfört attacker mot civila israeler, och rev dussintals palestinska bostäder som de hävdade hade byggts illegalt. I Israel tvångsvräkte myndigheterna beduiner som bodde i byar som inte var "officiellt erkända" i Negevområdet.

Kvinnors rättigheter

I hela regionen diskriminerades kvinnor och flickor helt lagligt och som ett resultat av officiell policy; deras skydd mot sexuellt och annat våld var inte tillräckligt. Den typen av diskriminering var djupt rotad och få förbättringar syntes till 2014. I demonstrationerna vid de folkliga uppror som svepte över regionen 2011 hade kvinnorna deltagit i dittills aldrig skadad omfattning, men nu såg de ut att vara bland de största förlorarna i de politiska förändringar som följde. I Egypten attackerades kvinnliga demonstranter och utsattes för sexuella övergrepp av grupper av män på gatorna runt Tahrirtorget i Kairo. Tunisien var det anmärkningsvärda undantaget. Där dömdes två poliser för våldtäkt och fick långa fängelsestraff, regeringen drog tillbaka sina reservationer mot Kvinnokonventionen (CEDAW) och tillsatte en expertkommitté med uppdrag att ta fram ett lagförslag för att bekämpa våld mot kvinnor och flickor. Algeriska och marockanska myndigheter vidtog även de positiva – om än begränsade – juridiska åtgärder; Algeriet genom att äntligen erkänna kvinnors rätt till kompensation för våldtäkter begångna under den väpnade nationella konflikten på 90-talet; Marocko genom att avskaffa den klausul i brottsbalken som lät våldtäktsmän slippa straff om de gifte sig med sitt offer.

Vid Persiska viken hade regeringarna i Iran och Saudiarabien – två länder som annars var oförsonliga motståndare i politiska och religiösa avseenden – samma usla meritlista beträffande kvinnors rättigheter. I Iran, där många förkämpar för kvinnors rättigheter har gripits eller internerats på senare år, grep myndigheterna flickor och kvinnor som protesterade mot ett officiellt förbud för dem att närvara som åskådare på vissa idrottsevenemang. I Saudiarabien grep eller hotade myndigheterna kvinnor som vågade trotsa ett officiellt förbud mot att köra bil. I bägge länderna upprätthöll myndigheterna också strikta regler för hur kvinnor fick klä sig och uppträda, och bibehöll lagar som straffar äktenskapsbrott med döden. I Jemen

ställdes kvinnor och flickor alltjämt inför tidiga och påtvingade giftermål, och könsstympning förekom i stor omfattning i vissa provinser.

Regeringar underlät i allmänhet att erbjuda kvinnor och flickor tillfredsställande skydd mot sexuella övergrepp och våld inom familjen, men ett nytt lågvattenmärke nåddes i och med IS-truppernas excesser i Irak, där kanske tusentals kvinnor och flickor ur etniska eller religiösa minoritetsgrupper rövades bort med våld och såldes som "fruar" eller slavar till medlemmar av de väpnade grupperna, inklusive IS; detta framkallade dock bara dämpade fördömanden från religiösa ledare.

2014 var ett år som innebar fasansfulla lidanden i stora delar av Mellanöstern och Nordafrika, ett år som uppvisade några av de grövsta excesserna på senare år och som, när det gick mot sitt slut, visade få tecken på snar förbättring. Men mitt bland fasorna fortsatte lokala aktörer och aktivister från alla möjliga politiska håll att på olika sätt säga sanningen till makthavarna, trotsa tyranniet, hjälpa skadade och maktlösa och stå upp, inte bara för sina egna rättigheter utan också för andras, ofta till stor skada för dem själva. Det var det oförfärade modet hos sådana människor – många av dem med rätta kallade människorättskämpar – som var det mest anmärkningsvärda och varaktiga kännetecknet för 2014, och det som innebär det största hoppet för de mänskliga rättigheternas framtid i regionen.

AFGHANISTAN

Islamiska republiken Afghanistan

Stats- och regeringschef: Muhammad Ashraf Ghani Ahmadzai (ersatte Hamid Karzai i september)

Ökad osäkerhet rådde i hela landet inför det planerade tillbakadragandet av 86 000 utländska styrkor i december, när mandatet för NATO:s internationella säkerhetsstyrka, ISAF, upphörde. USA förband sig att ha kvar militära styrkor på plats fram till slutet av 2015. FN:s hjälpinsats i Afghanistan, UNAMA, rapporterade att antalet döda och sårade bland civila som inte var involverade i fientligheter i Afghanistan var högre än någonsin. Talibanrörelsen och andra väpnade rebellgrupper var ansvariga för över 74 procent av offren, medan 9 procent kunde tillskrivas regeringsstödjande styrkor. Ytterligare 12 procent inträffade under sammanstötningar mellan regeringsstödjande och talibanska rebellgrupper och kunde inte tillskrivas någon grupp. Återstående inträffade som resultat av konflikten. Bristen på ansvarstagande i fall där civila dödades eller sårades ledde till att många offer och deras familjer stod utan möjlighet till rättslig prövning och skadestånd. Under året godkände eller ändrade parlamentet och justitiedepartementet ett antal lagar, däribland rättegångsbalken, som hindrade familjemedlemmar till både offer och förövare från att vittna. Eftersom de flesta fall av könsrelaterat våld rapporterades ske inom familjen skulle detta ha gjort framgångsrika rättsprocesser näst intill omöjliga i sådana fall. Lagen godkändes av båda parlamentskamrarna men undertecknades inte och avvisades av den dåvarande presidenten Karzai efter stora protester från nationella och internationella människorättsorganisationer.

Bakgrund

Avsaknaden av en tydlig vinnare i presidentvalet i april och ett omval i juni där båda kandidaterna anklagades för omfattande och systematiskt valfusk följdes av ett fem månader långt dödläge. Efter långa förhandlingar och medlingsinsatser av den amerikanske utrikesministern John Kerry och FN:s sändebud i Afghanistan, Jan Kubis, gick de två främsta kandidaterna med på att bilda landets första enhetsregering när valresultaten meddelades den 22 september. Ashraf Ghani svors in som president den 29 september, med den rivaliserande kandidaten Abdullah Abdullah som högste verkställande tjänsteman, en roll liknande premiärministerns. I slutet av 2014, tre månader efter att Ghani svurits in som president, hade ännu ingen regering utsetts.

Som svar på internationella påtryckningar att hindra finansieringen av terrorism i Afghanistan godkändes i juni ett lagförslag mot pengatvätt av båda kamrarna i det afghanska parlamentet och undertecknades av den dåvarande presidenten Karzai.

Den 30 september undertecknade president Ghani det bilaterala säkerhetsavtalet, BSA, med USA och avtalet om styrkornas status, SOFA, med NATO, enligt vilka 9 800 amerikanska styrkor och ytterligare 2 000 NATO-styrkor tillåts stanna kvar i Afghanistan efter upphörandet av formella militära operationer i december. Deras huvudsakliga roll är att tillhandahålla utbildning och rådgivning för afghanska regeringsstyrkor.

Övergrepp av väpnade grupper

Mellan 1 januari och 30 juni uppgick antalet döda och sårade bland civila som inte var involverade i fientligheter till 4 853, där mer än 70 procent orsakades av talibanrörelsen och andra väpnade rebellgrupper. Den här siffran innebar en fördubbling sedan 2009 och en ökning på 24 procent jämfört med samma period 2013. Av de här fallen registrerades 1 564 döda och 3 289 sårade.

Enligt UNAMA var det IED, så kallade improviserade sprängmedel, och självmordsattacker som krävde det högsta antalet döda och sårade. Sammanstötningar orsakade två av fem civila offer 474 dödade och 1 427 sårade. Det utgjorde 39 procent av alla civila döda och sårade, en ökning med 89 procent från 2013. Talibanrörelsen och andra väpnade rebellgrupper attackerade ofta mål i närområdet, vilket ledde till ett stort antal civila döda och sårade. Bland barn och kvinnor ökade båda med 24 procent jämfört med 2013, vilket utgjorde 29 procent av alla registrerade fall under det första halvåret 2014. Mellan januari och augusti 2014 registrerade säkerhetsorganet för icke-statliga organisationer i Afghanistan 153 attacker på hjälparbetare, vilket ledde till 34 döda och 33 sårade. Regeringen tillskrev beväpnade män tillhörande rebellgrupper, inklusive talibanrörelsen, majoriteten av de här attackerna.

Kränkningar begångna av internationella och afghanska regeringsstyrkor

ISAF och NATO-styrkor fortsatte att genomföra nattliga räder och luft- och markattacker, vilket krävde dussintals civila dödsoffer, trots att överlämnandet av säkerhetsansvaret till de afghanska säkerhetsstyrkorna, ANSF, hade slutförts i juni 2013. UNAMA sa att 9 procent av det totala antalet civila offer orsakades av regeringsstödande styrkor (8 procent av ANSF och 1 procent av ISAF/NATO-styrkor), där sammanstötningar och korseld orsakade de flesta dödsfallen. Det totala antalet civila som dödades av regeringsstödande styrkor under de första sex månaderna av 2014 sjönk från 302 till 158, främst på grund av färre militära luftoperationer. ANSF var ansvariga för fler civila offer på grund av sin omfattande inblandning i militära operationer och sammanstötningar.

Det förekom stora brister i ansvarstagandet för civila dödsfall, avsaknad av transparenta utredningar och brist på rättslig prövning för offren och deras familjer.

I maj fastställde det engelska rättsväsendet att de kvarhållandemetoder som tillämpats av brittiska styrkor i Afghanistan var olagliga, efter granskning av fallet Serdar Mohammed, som suttit fängslad sedan 2010. Domstolen fann att hans frihetsberövande, utöver de 96 tillåtna timmarna, hade varit godtyckligt och bröt mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Efter beslutet beordrade den afghanska regeringen Storbritannien att överlämna 23 fångar som satt fängslade i två brittiskstyrda anläggningar i Helmand.

Våld mot kvinnor och flickor

Afghanistans oberoende människorättskommission, AIHRC, registrerade 4 154 fall av våld mot kvinnor bara under det första halvåret, en ökning med 25 procent jämfört med föregående år. Antalet anmälda brott mot kvinnor och flickor ökade, men det framgick inte om det berodde på en ökning av våldet eller av medvetenhet om och tillgång till anmälningsmekanismer för kvinnor. I en FN-rapport från 2013 fastställdes att EVAW-lagen (Elimination of Violence Against Women) endast tillämpades i 17 procent av alla anmälda fall av våld mot kvinnor i Afghanistan.

I ett utspel som sågs som positivt av kvinno- och människorättsgrupper vägrade den före detta presidenten Karzai att underteckna den rättegångsbalk som antagits av det afghanska parlamentet, vilken skulle ha förhindrat familjemedlemmar till den anklagade att vittna i brottsmål. Eftersom de flesta fall av könsrelaterat våld rapporteras ske inom familjen skulle detta ha gjort framgångsrika rättsprocesser mycket svårare att genomföra, och offer för våldtäkt och våld i hemmet samt de som utsatts för barn- och tvångsäktenskap skulle ha förvägrats rättvisa. Minskningen av andelen platser som innehades av kvinnor i regionala rådsförsamlingar och frånvaron av kvinnor i fredsförhandlingsprocessen med talibanrörelsen utgjorde å andra sidan en tillbakagång av kvinnors rättigheter.

Enligt det afghanska folkhälsodepartementet förekom 4 466 fall av där kvinnor tagit gift och 2 301 fall av

självlvbränning under året, vilket ledde till att 166 kvinnor dog. Könrelaterat våld rapporterades vara den primära orsaken till dessa självskadehandlingar, följt av konfliktrelaterat trauma och att de fördrivits från hemmet.

Den 30 april greps en mulla för att ha bundit och våldtagit en av sina koranelever, en tioårig flicka, i provinsen Kunduz.

Godtyckliga gripanden, tortyr och annan misshandel

Godtyckliga gripanden och frihetsberövanden, däribland vissa fall av förvar i isolering, fortsatte inom underrättelsetjänsten, den nationella säkerhetstjänsten, NDS, och polisen. Brottsmisstänkta förvägrades rutinemässigt ett korrekt rättegångsförfarande – bland annat nekades de advokathjälp och fick inte träffa sina familjer. Anklagelser om kränkningar utförda av personal inom NDS fortsatte, vilket omfattade tortyr och annan misshandel samt påtvingade försvinnanden.

Minst 50 icke-afghanska fångar satt i amerikanskt förvar i fängelset i Parwan (tidigare känt som Bagram) vid årets slut. Vissa av dem troddes ha suttit frihetsberövade sedan 2002. Deras identiteter samt eventuella anklagelser mot dem förblev okända, liksom uppgifter om deras tillgång till rättshjälp och läkarvård.

Yttrandefrihet – journalister

Regeringen underlät att på ett adekvat sätt utreda och åtala förövare av attacker på journalister och andra medieföreträdare som på ett fredligt sätt utövade sin rätt till yttrandefrihet. En 50-procentig ökning av antalet dödade journalister under 2014 samt en 60-procentig ökning av antalet attacker under det första halvåret rapporterades, jämfört med siffror från 2013.

Journalister greps, hotades, misshandlades eller dödades i till synes politiskt motiverade attacker av personer kopplade till staten, internationella styrkor, rebellgrupper och anhängare av valkandidaterna. Enligt det afghanska mediestödjande organet *Nai* attackerades 20 journalister, och sju dödades. Journalister som rapporterade om presidentvalet var särskilt utsatta.

Flyktingar och internflyktingar

FN:s flyktingorgan, UNHCR, uppskattade att afghaner fortsatt utgjorde det högsta antalet flyktingar i världen. I grannländerna Iran och Pakistan fanns 2,7 miljoner registrerade afghanska flyktingar. I mars dokumenterade UNHCR 659 961 afghaner som var internflyktingar på grund av väpnad konflikt, bristande säkerhet och naturkatastrofer.

Afghanistans departement för flyktingar och repatriering presenterade den 11 februari 2014 en banbrytande nationell politik gällande internflyktingar, vilken innehöll en juridisk definition av flyktingar och fastställde regeringens primära ansvar att tillhandahålla nödhjälp, långsiktigt stöd och skydd. Det fanns dock en oro för att fördrivningarna skulle öka efter säkerhetsövergången, som var planerad till slutet av 2014, eftersom lokala rebellgrupper stred för att ta över landområden som tidigare kontrollerats av internationella styrkor.

Internflyktingar fortsatte att röra sig till större städer som Kabul, Herat och Mazar-e-Sharif. Bristfälliga provisoriska boenden, trängsel och dålig hygien, i kombination med hårda väderförhållanden, ledde till en ökning av smittsamma och kroniska sjukdomar som malaria och hepatit. Insatser för att utrota polioviruset genom vaccinationsprogram hindrades av väpnade oppositionsgrupper, däribland talibanrörelsen, och rapporteringen av nya fall fortsatte.

Dödsstraff

Afghanistan fortsatte att tillämpa dödsstraff, ofta efter bristfälliga rättegångar.

Den 8 oktober avrättades sex män i Pul-e-Charkhi-fängelset i Kabul, mindre än två veckor efter installationen av president Ghani. Fem av dem hade dömts i samband med en gängvåldtäkt av fyra kvinnor i Paghman-distriktet. En sjätte man hade dömts i ett separat mål om ett antal kidnappningar, mord och väpnade rån. Den 28 september undertecknade den dåvarande presidenten Karzai avrättningsorderna för de sex männen. Rättegångsprocessen för fem av männen ansågs ha varit bristfällig och kontroversiell, påverkad av allmänna och politiska påtryckningar på domstolarna att avkunna en hård dom. Samtidigt hävdade de anklagade att de hade erkänt efter att ha torterats av polis i häktet. President Ghani beordrade omprövning av nästan 400 dödsdomar.

ERITREA

Staten Eritrea

Stats- och regeringschef: Esaias Afewerki

Alla politiska oppositionspartier, fria medier, frivilligorganisationer och religiösa samfund eller grupper som inte är officiellt godkända av regimen är förbjudna i landet. Inskränkningarna i yttrande- och mötesfriheten är mycket allvarliga. Militärtjänst är obligatorisk för alla och förlängs ofta i princip hur länge som helst. Tusentals samvetsfångar och politiska fångar sitter fängslade på godtyckliga grunder, i de allra flesta fall utan vare sig åtal eller dom. Fängelseförhållandena är förfärliga. Användandet av tortyr, misshandel och förnedrande behandling är mycket utbrett. Antalet eritreaner som försöker lämna landet är högt. De som grips straffas hårt och om de lyckas fly händer det att familjen, som är kvar i landet, bestraffas.

Bakgrund

Den 21 januari 2013 tog cirka 200 soldater kontroll över informationsministeriet i huvudstaden Asmara i ett kuppförsök. Chefen för Eritreas statliga tv-bolag tvingades läsa upp en kommuniké med soldaternas krav på att alla politiska fångar skulle frigges, att konstitutionen från 1997 skulle gälla och att en övergångsregering skulle tillsättas. Sändningen bröts mitt i.

I juli 2013 rapporterade *FN:s grupp för övervakning av Eritrea och Somalia* om "växande sprickor i den politiska och militära ledningen i Eritrea". FN:s grupp rapporterade i oktober även att Eritrea fortsatt använder sig av tvingande metoder för att samla in den 2-procentiga skatt som alla eritreaner som bor utomlands ska betala.

Efter att hundratals eritreaner drunknat under sina försök att med båt nå den italienska ön Lampedusa i oktober 2013, skrev fyra eritreanska katolska biskopar ett gemensamt brev i maj 2014. Detta var ett sällsynt uttryck för oliktankande, där biskoparna kritiserade den rådande situationen i landet, vilken leder till att så många människor flyr från landet.

Samvetsfångar

Tusentals personer hålls fängslade, ofta i total isolering och utan kontakt med omvärlden, antingen för att de kritiserat regimen eller tillståndet i landet, arbetat som journalister, misstänks vara oppositionella, tillhör en religion eller ett samfund som inte är godkänt i Eritrea, försökt undkomma värnplikten, försökt fly ur landet, eller för att deras anhöriga försökt fly. I de flesta fall visste de anhöriga inte ens var släktingen befann sig. Vissa samvetsfångar har suttit fängslade i två årtionden utan åtal eller rättegång.

Regimen vägrade fortsatt att bekräfta uppgifter som gör gällande att nio av de elva i den så kallade G15-gruppen - en grupp höga politiker som drev kravet om politiska reformer och som fängslades år 2001 - liksom ett antal journalister som greps samtidigt som dem, har dött i fångenskap. Det finns även obekräftade uppgifter om att åtta fångar som suttit fängslade sedan 2005/2006, bland dem statstjänstemän och läkare, släpptes fria i april 2014.

Religionsfrihet

Fyra trosriktningar tilläts verka i landet - den eritreanskortodoxa, romersk-katolska, den lutheranska och islam. Medlemmar av förbjudna religiösa grupper, som pentekostalism, var på grund av sin religionsutövning fortsatt utsatta för godtyckliga fängslanden, tortyr och annan misshandel.

Värnplikt

Allmän värnplikt är obligatorisk för alla män och kvinnor mellan 18 och 50 år, utan möjlighet till vapenvägran. Alla skolbarn måste göra sitt sista skolår vid det militära träningslägret Sawa, vilket i princip innebär att de börjar sin värnplikt redan då. Den 18 månader långa värnplikten förlängs på obegränsad tid, med minimal lön och utan valmöjligheter vad gäller den sorts arbete man tilldelas. I princip är det en form av tvångsarbete. De värnpliktiga straffas hårt om de underlåter att genomföra någon syssla, de riskerar att fängslas godtyckligt eller att utsättas för tortyr eller annan misshandel. Barn i träningslägret Sawa levde under dåliga förhållanden och straffades ofta hårt om de gjorde något fel.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr och misshandel förekommer mycket utbredd och används som straff, förhörsmetod och som påtryckningsmetod. Det är vanligt att fångar binds i smärtsamma ställningar under långa perioder, och att de hålls långa tider i isolering.

Fruktansvärda fängelseförhållanden utgör grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Många fångar hålls i överfulla fängelseceller eller i metallcontainrar som ofta blir mycket heta på dagen och mycket kalla på natten. Tillgången till mat och vatten, liksom de hygieniska förhållandena, är otillräckliga.

Flyktingar och asylsökande

Den 1 januari 2014 hade FN:s flyktingorgan, UNHCR, registrerat 308 022 flyktingar och 30 038 asylsökande från Eritrea. Omkring 3 000 människor flyr från landet varje månad.

Människohandlare i bland annat Sudan och Egypten angriper och utnyttjar eritreaner som flyr landet. Offren kidnappas och hålls fångna, ibland i ett år eller längre, och utsätts för våld av kriminella gäng som kräver lösensummor från de anhöriga. Enligt FN har man lyckats lokalisera en bank i Schweiz som varit inblandad i penningtransaktionerna.

I april 2014 frigavs 266 eritreaner från ett fängelse i Djibouti och fördes till ett flyktingläger i södra Eritrea.

Omvärldens granskning

Omvärldens kritik mot Eritrea ökar. Den ny tillsatta FN-rapportören för Eritrea, Sheila Keetharuth, framförde kraftig kritik och gav flera rekommendationer då hon i juni 2013 och i juni 2014 presenterade sina rapporter för FN:s råd för mänskliga rättigheter. I oktober 2013 och 2014 gjorde hon detsamma för FN:s generalförsamling. Trots upprepade förfrågningar om att få besöka landet har Eritreas regim vägrat släppa in henne sedan hon tillsattes i oktober 2012.

I juni 2014 upprättade FN en undersökningskommission på tre personer, som under ett år ska undersöka alla de övergrepp mot mänskliga rättigheter som FN-rapportören beskrivit i sina rapporter.

ETIOPIEN

Etiopiens federala demokratiska republik

Statschef: Mulatu Teshome Wirtu

Regeringschef: Hailemariam Desalegn

Yttrandefriheten var fortsatt allvarligt inskränkt. Regeringen är fientligt inställd till varje antydning om avvikande åsikter och griper ofta oliktankande i förebyggande syfte, för att hindra dem från att uttala sig. Oberoende mediapublikationer utsattes under året för ytterligare attacker. Fredliga demonstranter, journalister och medlemmar av oppositionella partier blev godtyckligt gripna. Lagen om registrering och reglering av frivilligorganisationer (*The Charities and Societies Proclamation*) ställer fortsatt upp hinder för människorättsorganisationers arbete. Godtyckliga gripanden, tortyr och annan misshandel förekommer i stor utsträckning och används ofta som del i ett system för att tysta faktiskt eller misstänkt avvikande åsikter.

Bakgrund

Den ekonomiska tillväxten var på fortsatt uppgång under 2014. Betydande utländska investeringar gjordes, till exempel inom jordbruk, byggnads- och tillverkningssektorer, i storskaliga utvecklingsprojekt som hydroelektriska dammbyggnader och plantager. Mark utarrenderades i stor utsträckning, ofta till utländska bolag.

Regeringen använde flera kanaler och metoder för att kontrollera befolkningen, till exempel genom politisk styrning av arbets- och utbildningsmöjligheter, liksom utvecklingsstöd, men också genom omfattande fysisk och teknologisk övervakning.

Politiseringen av polisens utredningsavdelning och av domstolarna innebar att det var omöjligt att få en rättssäker prövning i politiskt motiverade rättegångar.

Federala och regionala säkerhetstjänster var ansvariga för brott mot mänskliga rättigheter i hela landet, till exempel godtyckliga gripanden, omåttlig våldsanvändning, tortyr och utomrättsliga avrättningar. De opererade med näst intill total straffrihet.

Väpnade oppositionsgrupper verkar fortfarande i vissa delar av landet eller i grannländerna, om än i de flesta fall med mycket få stridande och låg aktivitet.

Det var fortfarande mycket svårt att komma in i vissa delar av Somaliregionen. Det kom fortlöpande rapporter om allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter, till exempel godtyckliga gripanden och utomrättsliga avrättningar. Det förekom också många anklagelser om att säkerhetstjänstemän begick våldtäkter mot kvinnor och flickor.

Överdriven våldsanvändning – utomrättsliga avrättningar

I april och maj ägde protester rum i hela Oromoregionen mot ett förslag till "Integrated Master Plan" för att utvidga huvudstaden Addis Abeba in på Oromoregionens territorium. Regeringen sade att planen skulle medföra service till mer avlägsna områden men många oromoer befarade att det skulle skada oromoböndernas intressen och leda till storskalig tvångsflyttning.

Säkerhetstjänster, bestående av federal polis och militära specialstyrkor, svarade på demonstrationer med kraftigt övervåld. De öppnade eld mot demonstranter i städerna Ambo och Guder och vid Wallega- och Madawalabu-universiteten och dödade minst 30 människor, bland dem barn. Hundratals människor misshandlades av säkerhetsagenter under och efter demonstrationerna – både protesterande och åskådare, men även de protesterandes föräldrar som anklagades för att inte ha "kontrollerat" sina barn.

Tusentals människor greps godtyckligt. Ett stort antal hölls fängslade utan åtal i flera månader, några i isolering. Hundratals förvarades på inofficiella fängelseplatser, till exempel Senkelepolisens övningsläger. Några fångar överfördes till federala maikelawipolisens fångläger i Addis Abeba. Mer än 100 människor satt fortfarande fängslade i Kelem Wallega, Jimma och Ambo trots att domstolar beordrat deras frigivning mot borgen eller villkorslöst.

Mellan maj och oktober frigavs många av dem som gripits efter olika långa fängelseperioder, men andra nekades borgen eller blev kvar i fängelse utan åtal. Andra, till exempel studenter och medlemmar av det oppositionella partiet *Oromo Federalist Congress (OFC)*, åtalades och fälldes vid snabba rättegångar efter varierande åtal.

Yttrandefrihet, godtyckliga gripanden och fängslanden

Under 2014 förekom ännu fler angrepp mot yttrandefriheten och mot varje antydning till avvikande åsikter; angrepp som riktades mot oberoende media och gripanden av medlemmar i oppositionella politiska partier och fredliga demonstranter. Åtskilliga försök av oppositionella politiska partier att anordna demonstrationer hindrades av myndigheterna. Antiterroristlagen användes fortfarande för att tysta oliktänkande. Medlemmar i oppositionella partier blev mer och mer utsatta för angrepp inför 2015 års allmänna val.

I slutet av april greps sex bloggare från bloggingkollektivet *Zone 9* och tre oberoende journalister som misstänktes ha samröre med gruppen i Addis Abeba, två dagar efter att gruppen tillkännagivit att de skulle återuppta aktiviteter som hade skjutits upp på grund av allvarliga trakasserier. Alla de nio gripna kvarhölls i nästan tre månader i den underjordiska delen av Maikelawihäktet, utan att få träffa familjemedlemmar eller andra besökare och med strängt begränsad tillgång till advokater.

I juli åtalades de för terroristbrott tillsammans med en annan *Zone 9*-medlem som åtalades i sin frånvaro. Bland åtalspunkterna rörande deras påstådda brott upptogs användning av "Security in a Box" – en öppen programvara och material som är avsedda för att hjälpa människorättsförsvarare, särskilt de som arbetar i utsatta områden.

Sex personer i gruppen berättade att de tvingades underteckna erkännanden. De framförde under förhör i häktet att de hade blivit torterade men domstolen utredde inte deras klagomål. Rättegången pågick ännu i slutet av 2014.

I början av 2014 angreps sju oberoende publikationer i en "studie" som leddes av den nationella pressagenturen och den etiopiska nyhetsbyrån och publicerades i regeringsorganet *Addis Zemen*. Det påstods att de, bland andra "överträdelser", hade tryckt flera artiklar som "uppmanade till terrorism", förnekade den ekonomiska tillväxten och förringade arvet efter den förre premiärministern Meles Zenawi. I augusti tillkännagav regeringen att publikationerna skulle åtalas, vilket ledde till att minst 20 journalister flydde ur landet. I oktober dömdes ägarna till tre av publikationerna i sin frånvaro till mer än tre års fängelse vardera för att, som det påstods, ha hetsat allmänheten att störta regeringen och för att ha publicerat ogrundade rykten.

Oppositionspartiet OFC uppgav att mellan 350 och 500 medlemmar greps mellan maj och juli, bland dem partiledningen. Gripandena började i samband med protesterna mot "Master Plan" men fortsatte i flera månader. Många greps godtyckligt och sattes i isoleringsfängelse. Bland de mer än 200 personer som greps i Oroma i mitten av september fanns OFC-medlemmar och i oktober greps ännu fler partimedlemmar.

I Addis Abeba greps den 8 juli Habtamu Ayalew och Daniel Shebeshi, medlemmar i partiet *Enhet för demokrati och rättvisa* (UDJ), och Yeshewas Asefa från partiet *Semayawi*. Abraha Desta från partiet *Arena Tigray*, lektor vid Medeleuniversitetet, greps i Tigray och fördes till Addis Abeba. De sattes i Maikelawifängelset och nekades inledningsvis kontakt med advokater och familj. I slutet av oktober åtalades de enligt antiterrorlagstiftningen. Yeshewas Asefa klagade i domstolen över att ha blivit torterad i fängelset.

Semayawipartiet rapporterade att ett stort antal medlemmar hade gripits, bland dem sju kvinnor, i Addis Abeba i mars under ett lopp för att uppmärksamma internationella kvinnodagen. De greps tillsammans med tre män som också tillhörde partiet. De hade skanderat slagord som "Vi behöver frihet! Frige politiska fångar!" De frigavs efter tio dagar utan åtal. I slutet av april greps 20 medlemmar av partiet medan de förberedde en demonstration i Addis Abeba. De frigavs efter elva dagar.

I början av september greps partitjänstemännen Befekadu Abebe och Getahun Beyene i staden Arba Minch, tillsammans med tre partimedlemmar. Abebe och Beyene överfördes till Maikelawifängelset i Addis Abeba. I början av fängelsetiden nekades de enligt uppgift att träffa advokater eller familjemedlemmar. De var kvar i fängelset i slutet av året. I slutet av oktober greps partimedlemmen Agbaw Setegn i staden Gondar och blev också förd till Maikelawi. I slutet av året hölls han fortfarande isolerad utan att få träffa advokat eller familj.

Den 27 oktober dömdes redaktören Temesgen Desalegn till tre års fängelse för "ärekränkning" och "uppvigling av allmänheten genom falska rykten" i den numera nedlagda publikationen *Feteh*, efter en rättegång som hade pågått i mer än två år. Utgivaren av *Feteh* dömdes också i sin frånvaro.

Människor fängslades godtyckligt och satt fängslade utan åtal under långa perioder, i vissa fall hela fängelsevistelsen. Bland dem fanns många som gripits för fredlig opposition mot regeringen eller för sin påstådda politiska åsikt. Godtyckligt frihetsberövade personer fördes till både officiella och inofficiella fängläger, till exempel Maikelawi. Många fångar hölls isolerade och många fick inte träffa advokater eller familjemedlemmar.

Ett stort antal samvetsfångar, som fängslats under tidigare år enbart på grund av sitt fredliga utövande av sin yttrande- och åsiktsfrihet, blev kvar i fängelse. Bland dem fanns journalister och medlemmar i oppositionella politiska partier. Även några personer som fällt vid bristfälliga rättegångar, varav vissa rättegångar fortfarande pågick, och några som ännu inte åtalats, var kvar i fängelse.

Det var fortfarande mycket svårt att få tillträde till fånganstalter för att överse och dokumentera behandlingen av fångar.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr förekom på lokala polisstationer, på Maikelawis federala polisstation, i federala och regionala fängelser och i militärläger.

De tortyrmetoder som rapporterades var följande: slag med käppar, gummibatonger, gevärskolvar och andra föremål; vissa blev brända, fastbundna i obekväma positioner, fick elchocker och tvingades till

långvariga fysiska övningar. Fångelseförhållandena var på vissa håll jämförbara med tortyr, till exempel förvarades människor under jord utan ljus, i bojor och i långvarig isolering.

Tortyr används vanligtvis under den första tiden i fängelse och i samband med förhöret av fången. Tortyr används för att tvinga fångar att erkänna brott, skriva under påstådda bevis för egna brottsliga handlingar eller för att lämna ut namn på andra personer. Även samvetsfångar, som gripits för sitt förmodade eller verkliga oliktankande, utsätts för tortyr.

Under många rättegångar uppgav de åtalade i domstolen att de hade blivit torterade eller misshandlade i fängelset. Domstolarna underlät att beordra utredningar av klagomålen.

I många fall nekades samvetsfångar adekvat medicinsk vård.

Oromaregionen

Många människor med ursprung i Oroma led alltjämt av kränkningar av sina mänskliga rättigheter på grund av alla krafter som satsades på att undertrycka eventuellt avvikande åsikter i regionen.

Ett stort antal oromer greps fortfarande eller var kvar i fängsligt förvar efter att ha gripits under tidigare år på grund av fredligt uttryckta avvikande åsikter eller, i många fall, bara på grund av att de misstänktes vara motståndare till regeringen. Gripandena skedde godtyckligt, ofta i förebyggande syfte och utan att brott bevisats. Många fängslades utan åtal eller rättegång och ett stort antal satt fängslade på inofficiella fängelseplatser, särskilt i militärläger, över hela regionen. Inget ansvar utkrävdes för påtvingade försvinnanden eller utomrättsliga avrättningar under 2014 eller åren dessförinnan.

I efterdyningarna av protesterna mot "Master Plan" fortsatte gripanden för reellt eller misstänkt avvikande åsikter att öka. Enligt rapporter greps i början av oktober flera hundra högskolestudenter, bönder och andra invånare i Hurumu- och Yayu Woredasdistrikten i provinsen Illubabor.

Det kom ännu fler rapporter om gripanden av studenter som förhörde sig om vad som hänt med de klasskamrater som greps under protesterna mot "Master Plan". Studenterna krävde deras frigivande och upprättelse för dem som dödade. Bland dem befann sig de 27 studenter som enligt uppgift hade gripits vid Wallegauniversitetet sent i november.

Flyktingar och asylsökande

Tvångsåtervändanden

Den etiopiska regeringens agenter var aktiva i många länder, av vilka några samarbetade med etiopiska myndigheter för att tvinga människor som eftersöktes av regeringen att återvända.

I januari bortfördes två representanter för rebellorganisationen *Ogadens nationella befrielsefront* och tvingades återvända till Etiopien från Nairobi i Kenya. De befann sig i Nairobi för att delta i ytterligare fredssamtal mellan organisationen och regeringen.

Den brittiske medborgaren Andargachew Tsige, generalsekreterare i den olagliga rörelsen *Ginbot 7*, blev den 23 juni bortförd från Jemen till Etiopien. Den 8 juli visades en utmärglad och utmattad Tsige i en sändning i den statliga etiopiska TV-kanalen *ETV*. I slutet av året hölls han fortfarande isolerad i fängelse på okänd plats utan att få träffa advokater eller familj. Den brittiska regeringen nekades fortfarande konsulär kontakt med honom förutom vid ett tillfälle då Andargachew Tsige, försedd med huva, fördes till ett möte med den brittiske ambassadören men utan att han tilläts tala enskilt med denne.

I mars tvingades den förre regionale guvernören i Gambella, Okello Akway, återvända till Etiopien från Sydsudan där han hade flyktingstatus. I juni blev han åtalad för terroristbrott tillsammans med flera sydsudanesiska medborgare som stod i förbindelse med motståndsrörelser från Gambella i exil.

IRAK

Republiken Irak

Statschef: Fyad Masum (ersatte i juli Jalal Talabani)

Regeringschef: Haider al-Abadi (ersatte i september Nuri al-Maliki)

Situationen för de mänskliga rättigheterna försämrades märkbart då den väpnade konflikten intensifierades mellan regeringens säkerhetsstyrkor och stridande från den Islamiska Statens (IS, tidigare ISIS) väpnade grupp, vilken tog kontroll över stora delar av centrala och norra Irak. IS krigare begick omfattande krigsbrott, bland annat etnisk rensning av religiösa och etniska minoriteter genom organiserade massmord på män, medan kvinnor och flickor fördes bort och utsattes för sexuella eller andra övergrepp. Regeringsstyrkor utsatte IS-kontrollerade områden för urskillningslös bombning och granateld, och regeringsstödd shia-milis förde bort och avrättade ett stort antal sunnimän i regeringskontrollerade områden. Konflikten ledde till omkring 10 000 civila dödsoffer mellan januari och oktober, samtidigt som omkring 2 miljoner människor drevs på flykt, och den skapade en humanitär kris. Denna förvärrades av att tusentals flyktingar fortfarande välldes in från Syrien, framför allt till den halv-autonoma regionen irakiska Kurdistan. Regeringen höll fortsatt tusentals fångar utan åtal eller rättegång, ofta i hemliga fångelser isolerade från världen utanför. Tortyr och annan misshandel i fångenskap var fortfarande mycket vanligt förekommande, och många rättegångar var bristfälliga. Domstolar avkunnade en stor mängd dödsdomar, vanligen efter anklagelser för terrorism; över 1 000 fångar väntade på att bli avrättade, och avrättningarna fortsatte i snabb takt.

Bakgrund

I januari flammade en väpnad konflikt upp mellan regeringens säkerhetsstyrkor och väpnade grupper ur Islamiska staten i Irak och al-Sham (ISIS). En månad tidigare hade myndigheterna med våld upplöst ett årslångt protestläger som byggts upp av sunniter i Ramadi, Anbarprovinsen. För att återfå kontrollen över Fallujah och delar av Ramadi från ISIS använde sig regeringsstyrkorna av urskillningslös granatbeskjutning, vilken dödade civila och skadade civil infrastruktur. Striderna i Anbarprovinsen fortsatte hela året, samtidigt som premiärminister Nuri al-Maliki påstods ha underminerat försök från stamledare att förhandla fram en lösning.

Tillsammans med andra faktorer gjorde regeringens misslyckande det omöjligt för Anbar att hejda ISIS snabba militära framryckning. I juni tog ISIS-krigare kontroll över Mosul, Iraks näst största stad, och därefter över stora delar av provinserna Anbar, Diyala, Kirkuk, Ninevah och Salah al-Din. Detta blev den tändande gnista som ledde till förnyade starka spänningar mellan olika sekter och till omfattande förflyttningar av folkgrupper som riskerade att attackeras av ISIS eller att utsättas för regeringens bombanfall. ISIS anföll i synnerhet etniska och religiösa minoriteter, vilket tvingade alla som inte var sunniter eller muslimer att lämna ISIS-kontrollerade områden.

Den 30 juni tillkännagav ISIS bildandet av ett "kalifat" och ändrade sitt namn till Islamiska staten (IS). Ledare blev den Irak-födde Abu Baker al-Baghdadi, och muslimer i hela världen uppmanades att förklara honom trohet.

I augusti tog IS-krigare kontrollen över regionen Sinjar, där de dödade och förde bort många av de yezidiska invånare som inte kunde fly. Till följd av IS framgångar och av de offentliga halshuggningarna av engelska och amerikanska fångar hos IS inledde en internationell koalition i augusti luftangrepp mot IS. Koalitionen leddes av USA och bestod av 40 stater. Samtidigt fick Iraks regeringsstyrkor och kurdiska peshmergastyrkor ökande militärt stöd och militär träning i sin kamp mot IS.

Parlamentsval ägde rum i april. Samtidigt pågick oroligheter, två medlemmar av Iraks oberoende centrala valkommission och minst tre parlamentskandidater dödades, och beväpnade män anföll vallokaler i Anbar, Diyala och andra områden med företrädesvis sunnimuslimsk befolkning. Nuri al-Maliki Rättsstatskoalition, som framför allt bestod av shiiter, fick flest platser i parlamentet, men al-Maliki lyckades inte säkra en tredje period som premiärminister utan ersattes i september, efter en period av såväl inhemska som utländska krav på en regering som inkluderade flera folkgrupper.

Den föreslagna Jaafari-lagen, som avsågs bli en familjelag för shiitiska samhällen i Irak, drogs tillbaka efter omfattande kritik för att den kunde underminera kvinnors och flickors rättigheter, bland annat genom att legalisera äktenskap för flickor redan från nio års ålder.

Spänningen mellan myndigheterna i Bagdad och regeringen i det halvautonoma irakiska Kurdistan (Kurdistan Regional Government [KRG]) i norr minskade efter en tillfällig överenskommelse i november gällande oljeinkomster och KRGs bidrag till den federala budgeten.

Inbördes strider

Regeringsstyrkor och regeringsstödd shiamilis begick krigsbrott och brott mot de mänskliga rättigheterna, framför allt mot sunnitiska samhällen. I Anbar, Mosul och andra IS-kontrollerade områden genomförde regeringsstyrkor urskillningslösa luftangrepp mot civila områden. Bland annat fälldes fatbomber, som dödade och skadade civila. I september uppmanade premiärminister al-Abadi säkerhetsstyrkorna att sluta skjuta mot civila områden, men luftangrepp mot IS-kontrollerade områden fortsatte och ledde till ytterligare civila offer.

Säkerhetsstyrkor och shiamilis förde utan påföljd bort eller fängslade sunniter och genomförde ett stort antal utomrättsliga avrättningar. I områden där de återerövat kontrollen från IS förstörde de också sunnimuslimska invånarens hem och affärer som straff för dessa folkgruppers påstådda stöd för IS. Även KRG:s peshmergastyrkor förstörde sunniarabiska hem som hämnd i områden som de återerövat från IS.

Övergrepp av väpnade grupper

Väpnade grupper utförde urskillningslösa självmords- och bilbombsattacker i hela Irak, något som dödade och sårade tusentals civila. Då IS tog kontrollen över stora delar av nordvästra Irak startade de en systematisk etnisk rensning som inbegrep krigsbrott. Bland annat förekom summariska massmord och bortrövande av religiösa och etniska minoriteter, däribland kristna, jezidier, turkmenska shiiter och shabakiska shiiter.

Hundratals flyktingar, de flesta shiiter, dödades av IS-krigare som i juni intog centralfängelset i Badush, väster om Mosul. I juli tvingade IS-krigare tusentals kristna bort från deras hem och samhällen under hot om att de skulle dödas om de inte konverterade till islam, och i augusti genomförde de massmordsattacker mot den jezidiska minoriteten. IS-krigare som anföll Sinjar-regionen rövade bort tusentals civila jezidier och dödade direkt hundratals män och pojkar i Qiniyeh, Kocho och andra byar. En del pojkar var bara tolv år gamla. Hundratals, kanske tusentals, försvann och förblev borta. Ibland handlade det om hela familjer. Hundratals kvinnor och flickor utsattes för sexuella övergrepp.

IS-krigare dödade också de medlemmar av det sunnitiska samhället som de misstänkte för att vara emot dem, för att arbeta för regeringen eller säkerhetsstyrkorna eller för att tidigare ha arbetat för de amerikanska styrkorna i Irak. I oktober dödade IS mer än 320 medlemmar av den sunnitiska Albu Nimr-stammen i Anbar, då regeringen försökte mobilisera och beväpna sunnitiska stammar för att slåss mot IS.

IS-krigare mördade direkt hundratals tillfångatagna, bland dem regeringssoldater. I juni skedde en summarisk avrättning av mer än 1 000 soldater och frivilliga ur armén, som tagits till fånga då de obehäpnade flydde från Camp Speicher, en viktig militärbas i Tikrit. IS lade ut filmer av några av morden på internet.

IS-trupper förstörde eller vanhelgade historiska och religiösa platser i alla etniska och religiösa samhällen, inrättade shariadomstolar i de områden som de kontrollerade och uppmanade dem som hade arbetat för regeringen eller de amerikanska styrkorna att göra avbön. De utfärdade strikta uppföranderegler, krävde att kvinnor och flickor skulle ha slöja för ansiktet och vara tillsammans med en manlig släkting då de vistades utanför hemmet, skilde män och kvinnor åt i skolor och på arbetsplatser och bannlyste rökning och "västliga" aktiviteter och livsstilar.

Våld mot kvinnor och barn

Kvinnor och barn, framför allt från jezidiska samhällen, fördes bort av IS-krigare och utsattes för påtvingade äktenskap, våldtäkt och andra sexuella övergrepp. Det finns också rapporter om att de sålts som slavar och blivit sexuellt utnyttjade, både i Irak och i IS-kontrollerade områden i grannlandet Syrien. Fram till november hade mer än 200 kvinnor och barn, en del bara några månader gamla, lyckats fly från fångenskapen hos IS. Bland dem fanns en 18-årig kvinna som hade förts bort tillsammans med andra släktingar i augusti då IS-krigare anföll Sinjar-området och som tvingats "gifta sig" med en IS-krigare som gång på gång våldtog henne och slog henne sedan hon försökt fly. Hon flydde tillsammans med en 15-årig flicka som hade förts bort och skänkts till en IS-krigare som "hustru". Andra kvinnor blev offer för olagliga avrättningsliknande mord, då de kritiserat IS eller inte lytt dess bestämmelser. I oktober dödade IS en före detta parlamentsledamot, Iman Muhammad Younes, efter att ha hållit henne fängslad flera veckor.

Godtyckliga gripanden och internering

Myndigheterna höll tusentals fångar utan åtal eller rättegång med hänvisning till lagen mot terrorism. I februari uppgav Parlamentets kommitté för de mänskliga rättigheterna att omkring 40 000 fortfarande satt i fängelse i väntan på utredning. Många var placerade i fängelser och fångläger som sorterade under olika regeringsministerier.

I april 2014 publicerades ett brev från Centrala undersökningsdomstolen till ordföranden för Högsta rättsliga rådet, skickat 2013. Av det framgick att myndigheterna fortfarande genomförde olagliga gripanden och att de använde sig av en lista med tusentals ofullständiga namn på misstänkta, som Allmänna direktoratet mot terrorism hade sänt till polisstationerna i samband med sekteristiska våldsamheter 2006 och 2007. Detta anses ha lett till att fel människor gripits på grund av att en del av deras namn stämde med de ofullständiga namnen på listan.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr och annan misshandel förekom fortfarande allmänt i fängelser och fångläger, särskilt de som kontrollerades av inrikesministeriet och försvarsministeriet, utan att detta ledde till någon påföljd. Oberoende (högsta) kommissionen för de mänskliga rättigheterna blockerade möjligheterna att inspektera dessa läger. Förhørsledare torterade fångar för att få fram upplysningar och "bekännelser" som kunde användas mot dem vid rättegången; fångar kunde ibland torteras till döds. Vid den allmänna periodiska undersökningen

(*Universal Periodic Review*) av Irak vid FN:s Råd för de mänskliga rättigheterna sade regeringsrepresentanter att myndigheterna undersökt 516 fall av tortyr mellan 2008 och 2014 och att detta i många fall lett till åtal. De gav dock inga detaljer och identifierade inte de ansvariga säkerhetstjänsterna.

'Uday Taha Kurdi, advokat och tvåbarnsfar, dog i juni efter att ha kvarhållits i häkte 15 dagar av tjänstemän vid Allmänna direktoratet mot terrorism i Bagdad. I ett brev till Iraks advokatsamfund i juli sade inrikesministeriet att 'Uday Taha Kurdi hade haft "hälsoproblem" i häktet och att han tagits till sjukhus, där han dog. Ministeriet hävdade också att domaren kommit fram till att 'Uday Taha Kurdi, vars bror satt häktad anklagad för terrorism, hörde till "ledarskiktet i IS" och kom från en "terroristfamilj". På domarens fråga uppgavs han ha svarat att han inte utsatts för tortyr. Högsta rådsrådet sade att han hade dött av njursvikt, inte som påståtts av tortyr. Fotografier som tagits av 'Uday Taha Kurdis kropp på bårhuset och som Amnesty fått tillgång till, visade dock att han före sin död åsamkats blåmärken, öppna sår och brännsår – skador som stämmer väl överens med den påstådda tortyren.

Bristfälliga rättegångar

Rättsväsendet hade alltså stora brister. Domarkåren saknade oberoende. Domare och advokater vid rättegångar mot medlemmar av väpnade grupper riskerade fortfarande att bli mördade, bortförda och angripna av väpnade grupper. Många rättegångar var bristfälliga, särskilt då anklagelserna gällde terrorism; domstolar utfärdade fällande domar på basis av "bekännelser", där tortyr kunde misstänkas ha använts, och dessa "bekännelser" sändes ofta i den regeringskontrollerade rikstäckande tevekanalen al-Iraqiya. Andra fällande domar baserades på uppgifter från hemliga oidentifierade informanter, till och med vid dödsdomar.

I november dömde en domstol i Bagdad den tidigare sunni-parlamentsledamoten Ahmed al-'Alwani till döden för terrorism efter en mycket bristfällig rättegång. Säkerhetsstyrkor hade gripit honom i december 2013 efter att med våld ha skingrat en årslång protest i Anbar.

Yttrandefrihet

Journalister arbetade under oerhört svåra villkor och utsattes för hot från både statliga och icke-statliga aktörer. En del föll offer för riktade mord eller mordförsök; andra råkade ut för fysiska överfall.

I mars sköt en officer vid presidentens vaktstyrka ihjäl universitetsprofessor Mohammad Bdaiwi al-Shammari, byråchef i Bagdad för Radio Free Iraq, vid en vägspärr i Bagdad under en dispyt om tillträde till presidentbyggnaderna. I augusti dömdes officeren till livstids fängelse.

I juni utfärdade den regeringskontrollerade kommunikations- och mediakommissionen "tvingande" riktlinjer för medias verksamhet "under kriget mot terrorn". Man fick inte publicera information om rebellstyrkor eller kritisera regeringsstyrkorna. Regeringsstyrkorna fick bara omnämnas i positiva termer.

IS förde bort och avrättades journalister i IS-kontrollerade områden. I oktober halshöggs Ra'ad Mohammed Al'Azawi, kameraman vid tevekanalen Sama Salah al-Din efter en månads fångenskap. Orsaken uppgavs vara att han vägrat samarbeta med IS.

Internflyktingar

Nästan 2 miljoner människor tvingades lämna sina hem till följd av striderna i provinserna Anbar, Diyala, Kirkuk, Ninevah och Salah al-Din. Hälften av dem flydde till irakiska Kurdistan, där det i november också fanns omkring 225 000 flyktingar från Syrien. Tusentals irakiska flyktingar återvände till Irak från Syrien och andra länder men kunde inte återvända till sina hem, vilket gjorde att antalet internflyktingar svällde.

Den exempellösa humanitära krisen i Irak ledde till att FN kategoriserade den som ett yttersta krisläge. Regeringarna ombads att ge internationellt skydd åt asylsökande från Irak och att förhindra att de skickades tillbaka.

Irakiska Kurdistan

Trots att kurdiska peshmergastyrkor stred mot IS i flera områden i norra Irak klarade sig de tre provinser som utgör det halvautonoma irakiska Kurdistan i stort sett från det våld som drabbade resten av Irak. I november exploderade dock en bilbomb utanför en guvernörsbyggnad i Erbil, dödade minst fyra personer och skadade ytterligare 22.

KRG:s myndigheter angrep alltför dem som öppet kritiserade offentlig korruption eller som uttryckte avvikande åsikter. De administrativa myndigheterna blandade sig fortlöpande i rättsväsendet och påverkade rättegångar. Fortfarande kom rapporter om tortyr och annan misshandel. De som greps anklagade för terrorism hölls under långa perioder i isoleringshäkte utan att få träffa familj eller advokater.

Journalisten Niaz Aziz Saleh satt kvar i KRG:s häkte. Han har suttit utan vare sig åtal eller rättegång sedan januari 2012, enligt uppgift för att han avslöjat detaljer om riggade val. Enligt uppgift har allmänna säkerhetstjänsten (Asayish Gishti) i Erbil upprepade gånger vägrat honom rättegång.

Dödsstraff

Dödsstraff utdömdes alltjämt för ett flertal olika brott. I de flesta fall handlade det om terroristanknutna brott, och rättegångarna var ofta bristfälliga. I april meddelade justitieministeriet att 600 fångar väntade på att avrättas enbart i al-Nassiriya-fängelset, som fått nya möjligheter att genomföra avrättningar. I augusti sade justitieministern att totalt 1 724 fångar väntade på att avrättas, bland dem några vars domar ännu inte blivit definitivt fastställda.

Myndigheterna genomförde fortlöpande avrättningar, även massavrättningar. Den 21 januari avrättade de 26 fångar, mindre än en vecka efter en uppmaning från FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon till Irak att utfärda moratorium på avrättningar. Premiärminister Nuri al-Maliki avvisade denna uppmaning vid en gemensam presskonferens med Ban Ki-moon. Han sade att hans regering inte "tyckte att man måste respektera mördarens rättigheter".

IRAN

Islamiska republiken Iran

Statschef: Ayatolla Sayed 'Ali Khamenei

Regeringschef: Hassan Rouhani (president)

Myndigheterna inskränkte yttrandefriheten, förenings- och mötesfriheten. Aktivister som var engagerade i minoriteters och kvinnors rättigheter, journalister, människorättsförsvarare och oppositionella fängslades, ställdes inför rätta och dömdes i bristfälliga rättegångar. Tortyr och annan misshandel var fortsatt utbredd utan att någon ställdes till svars. Kvinnor samt etniska och religiösa minoriteter utsattes för omfattande diskriminering såväl i lagen som i praktiken.

Spöstraff och amputering utdömdes och verkställdes, i vissa fall offentligt. Avrättningar fortsatte i stor omfattning och bland de avrättade fanns även ungdomar som dömts till döden som minderåriga. Domare utdömde dödsstraff genom stening, men det fanns ingen uppgift om att någon steningsdom verkställts under året.

Bakgrund

Valet av Hassan Rouhani till president i juni 2013 väckte förhoppningar om nödvändiga reformer gällande mänskliga rättigheter, men mycket lite hade infriats mot slutet av 2014. Regeringens försök att mjuka upp kontrollen över exempelvis universitetsutbildningen blockerades av konservativa krafter i parlamentet.

Förhandlingar fortsatte mellan Iran, USA och andra stater gällande Irans kärnenergiprogram kopplat till internationella ekonomiska och övriga sanktioner mot Iran. I november 2013 enades man om ett interimsavtal om lättnader av sanktionerna i utbyte mot eftergifter från Iran vad gäller anrikning av uran.

Ett fördrag om medborgerliga rättigheter lades fram av presidenten för konsultation. Vid 2014 års slut var det fortfarande bara ett utkast. Fördraget saknade viktiga människorättsaspekter som rätten till liv, rätten att inte diskrimineras och skydd mot tortyr.

I mars 2014 förlängde FN:s råd för mänskliga rättigheter mandatet för den särskilde rapportören för mänskliga rättigheter i Iran. Iran fortsatte dock sin vägran att släppa in rapportören och även andra experter som utsetts av FN:s råd för mänskliga rättigheter.

I oktober granskades Iran av FN:s råd för mänskliga rättigheter under den så kallade UPR-processen (Universal Periodic Review). Rådet noterade att läget för de mänskliga rättigheterna är allvarligt i Iran och att myndigheterna inte hade genomfört de rekommendationer som de lovat åtgärda vid den förra granskningen 2010. Iran har inte lämnat svar på någon av rekommendationerna från den senaste granskningen, detta kommer istället att göras vid rådets nästa möte i mars 2015.

Yttrande, förenings- och mötesfrihet

Myndigheterna fortsatte att inskränka yttrandefriheten och utrymmet för media, bland annat genom att störa utländska satellitsändningar och stänga ned medier. Den obligatoriska klädkoden för kvinnor upprätthölls, liksom kriminaliseringen av dem som bröt mot klädkoden. Oppositionsledarna Mir Hossein Mousavi, Mehdi Karoubi och Sahra Rahnavaard hölls fortfarande i husarrest utan vare sig åtal eller rättegång, trots att deras hälsa försämrats. Ett stort antal samvetsfångar avtjänade långa fängelsestraff för att de fredligt utövat sina

mänskliga rättigheter. Bland dem fanns regeringskritiker, journalister, advokater, fackligt aktiva, studenter och aktivister som arbetar för minoriteternas och kvinnors rättigheter.

Myndigheterna fortsatte sin klappjakt på journalister som riskerade fängelse och spöstraff för att de rapporterat kritiskt om myndigheterna. I augusti dömdes två journalister till spöstraff för att de kritiserat en fotobok som publicerats av en regeringsrepresentant i staden Qazvin i nordvästra Iran.

Nätaktivister riskerade också åtal. I maj dömde revolutionsdomstolen i Teheran åtta personer till mellan sju och 20 års fängelse för att de "förolämpat religionen" och "förolämpat myndigheterna" efter att de lagt upp inlägg på Facebook.

Även om den högste ledaren, president Rouhani och andra höga tjänstemän använde sociala medier som Facebook, Twitter och Instagram, fortsatte myndigheterna att censurera sådana webbplatser. I september fick ministern för kommunikation och informationsteknik i uppdrag att vidta åtgärder inom en månad för att "stoppa och kontrollera innehållet" i sociala medier, efter att skämtsamma inlägg hade lagts upp om den förre ledaren Ayatolla Khomeini. Enligt myndigheterna har elva personer gripits.

I oktober grep myndigheterna demonstranter i städerna Teheran och Esfahan för att de krävde ett stopp för våld mot kvinnor efter ett antal syra-attacker mot kvinnor i Esfahan. En av dem som greps satt fortfarande fängslad i slutet av året. Minst fyra journalister greps då de rapporterade om syra-attackerna.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr och annan misshandel var mycket utbredd, särskilt under häktningstiden. Detta förvärrades på grund av att de häktade rutinemässigt nekades träffa sin advokat och straffriheten för förövarna.

De tortyrmetoder som användes var bland annat långvarig placering i isoleringscell eller i mycket små celler, grov misshandel och hot mot familjemedlemmar. Myndigheterna utredde inte anklagelser om tortyr och förövare varken åtalades eller straffades.

Personer i häkte och dömda fångar nekades nödvändig medicinsk vård, detta gällde även för skador som uppkommit i samband med tortyr eller hälsoproblem som förvärrats av svåra fängelseförhållanden.

Den reviderade brottsbalken, som antogs i april, tog inte upp det bristfälliga skyddet av fångar mot tortyr och annan misshandel i de nationella lagarna. Enligt den nya brottsbalken vägras häktade tillgång till advokat upp till en vecka efter att de gripits, i fall som rör nationell säkerhet och vissa andra brottanklagelser. Dessutom saknas en definition av tortyr som överensstämmer med internationell rätt.

Säkerhets- och underrättelsetjänsten drev egna fängelser utanför det statliga fängelsesystemets kontroll, vilket bryter mot landets lagar. Tortyr och annan misshandel var vanligt förekommande i dessa fängelser. I vissa fall utsatte myndigheterna dödsdömda fångar för påtvingade försvinnanden genom att flytta dem till dessa hemliga fängelser innan avrättning.

Personer dömdes till spöstraff och amputation för en lång rad brott, däribland alkoholförtäring, att äta offentligt under Ramadan och stöld. Domarna verkställdes offentligt i allt högre utsträckning.

I april utsatte säkerhetsvakter fångar i Evinfängelset, sektion 350, för övergrepp. I samband med att cellerna genomsöktes misshandlades fångarna och flera blev allvarligt skadade. Myndigheterna gjorde aldrig någon utredning av händelsen och förövarna ställdes varken till svars eller straffades. Enligt uppgift användes

kraftigt övervåld mot fångar i Ghezel Hesarfängelset i staden Karaj i samband med en protest mot att 14 dödsdömda fångar flyttats till isoleringscell i väntan på avrättning.

Bristfälliga rättegångar

Rättsväsendet är inte oberoende utan inblandning från säkerhetstjänsten är vanligt förekommande. Rättegångar är fortsatt bristfälliga, särskilt fall som tas upp i revolutionsdomstolarna.

Den nya brottsbalken förbättrar fångars rätt att få träffa sin advokat, men detta gäller inte från tidpunkten för gripandet, vilket är nödvändigt för att skydda dem mot tortyr. Enligt brottsbalken har åklagare rätt att hindra advokater från att ta del av undersökningsmaterialet om det skulle förhindra att "sanningen kommer fram" eller i fall som gäller nationell eller internationell säkerhet, vilket försvårar möjligheten att kunna förbereda ett försvar. I augusti lämnade parlamentets rättsliga och juridiska kommission ett lagförslag om att inte låta brottsbalken träda i kraft i oktober på grund av "allvarliga problem och hinder för verkställandet". Lagförslaget innehöll även ändringar av 19 artiklar som till stor del skulle försämra revideringen av brottsbalken, bland annat tillgången till advokat.

Domstolar fortsatte att döma åtalade utan att deras advokater var närvarande eller med "bekännelser" eller andra bevis som tvingats fram genom tortyr eller annan misshandel. I vissa fall tvingades de åtalade framträda i tv och "bekänna" innan rättegången, vilket bryter mot oskuldpresumtionen (principen att ingen är skyldig förrän det bevisats i domstol). I september godkände regeringen en lag om reglering av advokatsamfundet. Enligt lagförslaget, som ska antas av parlamentet, diskvalificeras icke-muslimer från medlemskap i styrelsen för det iranska advokatsamfundet och samfundets oberoende hotas.

Diskriminering - etniska och religiösa minoriteter

President Rouhanis utnämning av en särskild rådgivare för etniska och religiösa minoriteter resulterade inte i någon minskning av den omfattande diskrimineringen av etniska grupper som ahwaziaraber, azerier, balucher, kurder, turkmener eller religiösa minoriteter i Ahl-e Haq, bahaier, kristna konvertiter, sufier och sunnimuslimer.

Diskrimineringen av etniska minoriteter påverkade deras tillgång till grundläggande service som bostäder, vatten och sanitet, sysselsättning och utbildning. Etniska minoriteter tilläts inte använda sitt minoritetspråk som undervisningsspråk inom utbildning och nekades därmed tillräckliga möjligheter att lära sig språket.

Medlemmar av etniska minoritetsgrupper riskerade även åtal på vaga grunder som "fiendskap mot Gud" och "korruption på jorden", vilket kan leda till dödsstraff. Myndigheterna lät avrätta minst åtta ahwaziaraber efter att de, i en mycket bristfällig rättegång, dömts för bland annat "fiendskap mot Gud". Myndigheterna vägrade överlämna deras kroppar till de anhöriga. Minst 33 sunnimuslimer, de flesta kurder, satt i dödszell dömda för "konspiration mot nationens säkerhet", "spridande av propaganda", "medlemskap i salafistgrupper", "korruption på jorden" och "fiendskap mot Gud". Personer som konverterat från shia till sunni utsattes för allt allvarligare förföljelse.

I december hotade myndigheterna att avrätta 24 kurder som hungerstrejkade mot de usla förhållanden på avdelning 12 i centralfängelset i Oroumieh, där politiska fångar hålls fängslade.

Bahaier utsattes för förföljelse, affärer tvingades stänga och begravningsplatser förstördes. Dussintals bahaier hölls fängslade.

I september greps drygt 800 gonabadi-dervischer då de genomförde en fredlig protest i Teheran i solidaritet med nio gonabadi-dervischer som hungerstrejkade i fängelse. De hungerstrejkande krävde att gonabadi-dervischernas medborgerliga rättigheter skulle respekteras och att de skulle behandlas som likvärdiga medborgare i samhället.

Shiapräster och andra som uttryckte avvikelser från den officiella tolkningen av shia-islam, samt ateister, riskerade förföljelse, fängelse och även avrättning.

Kvinnors rättigheter

Diskrimineringen av kvinnor var utbredd och systematisk i både lag och praktik. Kvinnor underordnas män i frågor om äktenskap, skilsmässa, vårdnad av barn och arv.

Två befolkningsrelaterade lagförslag behandlades av parlamentet. Lagarna skulle begränsa kvinnors tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och därigenom påverka deras rätt till liv, personlig integritet, jämställdhet och friheten att bestämma hur många barn de vill ha och hur långt det ska vara mellan graviditeterna. Det ena lagförslaget syftade till att förhindra kirurgiska ingrepp, som sterilisering, genom att införa disciplinära åtgärder mot vårdpersonal som utför sådana ingrepp. Det andra lagförslaget syftade till att minska antalet skilsmässor genom att avlägsna familjetvister från domstolar och därmed prioritera ett bevarande av äktenskapet istället för att ta itu med våld i hemmet. Vid årsskiftet hade ingen av lagarna trätt i kraft. Arbetet med lagförslag för att skydda våldsutsatta kvinnor har inte gjort några framsteg och myndigheterna har inte gjort något för att ta itu med våld mot kvinnor och flickor, varken när det gäller barn- och tvångsgifte, våldtäkt inom äktenskapet eller misshandel av kvinnor i hemmet.

Kvinnor utsätts också för restriktioner i arbetslivet. Officiell statistik från september visar att antalet kvinnor på arbetsmarknaden har sjunkit med 100 000 per år under de senaste åtta åren. I augusti sa en högt uppsatt polis att inga kvinnor skulle tillåtas arbeta i kaféer eller traditionella iranska restauranger, utom i köket där de inte syns för allmänheten. I juli förbjöd Teherans kommun, enligt uppgift, sina chefer att anställa kvinnor som sekreterare eller till andra administrativa tjänster. Arbetet med att skapa könssegregerade arbetsplatser intensifierades under året.

Myndigheterna förbjöd även kvinnliga musiker att uppträda på scen i 13 av Irans 31 provinser. I juni grep säkerhetstjänsten kvinnor som deltog i en fredlig protest utanför sportarenan Azadistadion i Teheran. Deras krav var att kvinnor skulle få samma tillgång till idrottsarenor som män.

Rätten till privatliv

Sexuella relationer utanför äktenskapet var fortsatt kriminaliserat.

Myndigheterna fortsatte förfölja personer på grund av deras verkliga eller påstådda sexuella läggning eller könsidentitet. Den reviderade brottsbalken behöll kriminaliseringen av sex mellan samtyckande vuxna av samma kön. Straffet varierar från 100 piskrapp till dödsstraff.

En särskild lag om "brott mot kyskhet" och "sexuell perversion" förbjuder all information eller publicering av material om homosexualitet eller heterosexuella relationer utanför äktenskapet.

Individer som inte anpassar sig till stereotypa normer gällande vad som är kvinnligt och manligt utsattes för diskriminering och våld. Transpersoner nekades juridisk könstillhörighet och nekades bland annat rätt till utbildning och anställning om de inte genomgick kirurgiskt könsbyte. I februari stängde Irans fotbollsforbund av sju kvinnliga fotbollsspelare på grund av deras "osäkra könsidentitet".

Rätten till utbildning

Myndigheterna inskränkte rätten till utbildning. Hundratals studenter från Irans universitet var fortsatt avstängda på grund av deras fredliga utövande av yttrandefrihet eller andra mänskliga rättigheter. Bahaier förvägrades systematiskt rätten till högre utbildning. Dussintals studenter och akademiker, varav somliga hade kopplingar till Baha'i Institutet för högre utbildning, satt fortfarande fängslade sedan 2011 då regeringen gjorde sitt tillslag mot institutet. Försök från Ministeriet för vetenskap, forskning och teknologi att tillåta några av de godtyckligt avstängda studenterna och akademikerna att återvända till universiteten ledde inte till några konkreta resultat. Dessa initiativ stoppades av konservativa krafter i parlamentet.

Könskvoteringen fortsatte för att förhindra att fler kvinnor sökte sig till högre utbildning, men vissa lättnader infördes under 2013 och 2014. Den officiella politiken att få kvinnor att stanna i hemmet och upprätthålla sina "traditionella roller" som hustrur och mödrar fortsatte också.

Dödsstraff

Iran har dödsstraff för en mängd brott, även mycket vagt formulerade brottsrubriceringar som "fiendskap mot Gud" och under 2014 var antalet avrättningar fortsatt mycket högt. Vissa avrättningar var offentliga.

Enligt den nya brottsbalken kommer brott som enligt internationell rätt inte anses utgöra "de allvarligaste brotten" eller ens betraktas som brott, som till exempel rubriceringen "förolämpning av den islamiska profeten", fortsatt kunna leda till dödsstraff i Iran.

Många av dödsdomarna utfärdades efter rättegångar som inte alls levde upp till internationella krav på en rättvis rättegång, bland annat användes "bekännelser" som framtvings under tortyr. Fångar nekades ofta tillgång till advokat under förundersökningen.

Ett stort antal ungdomsbrottslingar satt i dödscell efter att ha dömts till döden som minderåriga. Det förekom även avrättningar och nya dödsdomar mot minderåriga avkunnades.

Den reviderade brottsbalken har kvar dödsstraff för minderåriga då det gäller qesas (vedergällning) och hodoud (brott som har obligatoriskt dödsstraff i enlighet med islamisk lag). Undantag får endast göras om förövaren inte har förstått brottet eller dess konsekvenser eller om det finns tveksamheter när det gäller gärningsmannens mentala förmåga. Internationell rätt förbjuder dödsstraff för barn under 18 år.

Den reviderade brottsbalken har även behållit stening som straff för äktenskapsbrott. Minst en steningsdom utfärdades i Ghaemshahr i Mazandaranprovinsen, det rapporterades dock inte om att någon steningsdom verkställdes under året.

ISRAEL OCH DE OCKUPERADE PALESTINSKA OMRÅDENA

Staten Israel

Statschef: Reuven Rivlin (efterträdde Shimon Peres i juli)

Regeringschef: Benjamin Netanyahu

Israeliska styrkor begick krigsförbrytelser och brott mot de mänskliga rättigheterna under en 50 dagar lång offensiv på Gazaremsan. Under offensiven dödades minst 1 500 civila, varav 539 barn, och tusentals människor sårades. Dessutom drevs ett stort antal människor på flykt och egendom och livsviktiga samhällsfunktioner förstördes. Israel vidmakthöll sin luft- sjö- och landblockad av Gaza och utsatte därigenom dess cirka 1,8 miljoner invånare för kollektiv bestraffning och gav bränsle åt den humanitära krisen. På Västbanken gjorde israeliska styrkor sig skyldiga till dödandet av palestinska demonstranter, bland dem barn, och upprätthöll en rad förtryckande begränsningar av palestinernas rörelsefrihet.

Samtidigt fortsatte myndigheterna att främja illegala bosättningar och tillät israeler att attackera palestinier och förstöra egendom med nära nog total straffrihet. Israeliska styrkor fängslade tusentals palestinier, av vilka en del uppgav att de hade utsatts för tortyr, och har hållit ungefär 500 administrativt häktade fängslade utan rättegång. I själva Israel fortsatte myndigheterna att förstöra palestinska beduiners hem i "icke erkända byar" i Negev/Naqab-regionen och att utföra tvångsvräkningar. De fängslade och utvisade godtyckligt tusentals utländska migranter, däribland asylsökande, och fängslade israeliska vapenvägrare.

Bakgrund

Spänningarna mellan israeler och palestinier stegrades snabbt under de USA-stödda förhandlingarnas sammanbrott i april, det växande internationella erkännandet av staten Palestina, försoningsavtalet mellan Fatah och Hamas, Israels fortsatta bosättningsexpansion på Västbanken och blockaden av Gaza. Spänningarna blossade upp i en ny väpnad konflikt i juli efter ett antal incidenter; minst 15 palestinier hade sedan årsskiftet dödats av israeliska styrkor; tre israeliska tonåringar på Västbanken hade förts bort och dödats av palestinska män med kopplingar till Hamas; och mordet på en ung palestinier som vedergällning.

Den israeliska militären inledde offensiven *Operation Protective Edge* mot Gazaremsan den 8 juli, medan Hamas och andra väpnade palestinska grupper intensifierade raketbeskjutningen mot södra Israel. Efter tio dagars luftstrider inledde Israel en markinvasion av Gaza. Israel drog sig tillbaka kort före det eldupphör, som medlats fram av USA och Egypten, trädde i kraft efter 50 dagars strider.

Den öppna konflikten avslutades i och med eldupphöret men spänningarna var fortsatt överhängande, särskilt på Västbanken. Relationerna mellan israeler och palestinier infekterades av en serie palestinska attacker mot israeler, bland andra en attack mot en synagoga, nya dödanden av palestinier – bland dem demonstranter – av israeliska styrkor, regeringens tillkännagivande av nya landexpropriationer och planer på att bygga ytterligare bostäder för bosättare i Östra Jerusalem. De israeliska myndigheternas beslut i november att stänga av Tempelberget i Jerusalem och därigenom förhindra troende att från att besöka al-Aqsamoskén, en av islams heligaste platser, ledde också till starka reaktioner.

I november godkände den israeliska regeringen ett förslag om en kontroversiell lag som skulle definiera Israel som det judiska folkets nationalstat, trots att 20 procent av befolkningen består av muslimer och

kristna araber. Om lagen antas av Knesset skulle det bland andra diskriminerande bestämmelser medföra att arabiskan degraderas från att vara ett officiellt språk till att vara ett språk med "särskild status".

Väpnad konflikt

Israels *Operation Protective Edge*, som Israel hävdade var ett svar på den ökade raketbeskjutningen mot Israel av väpnade palestinska grupper i Gaza, dödade 2 000 invånare i Gaza, bland dem över 1 500 civila, inklusive 539 barn. Israeliska flyg- och markattacker skadade eller förstörde tusentals hem och gjorde cirka 110 000 palestinier till flyktingar. *Operation Protective Edge* skar av el- och vattenförsörjningen och skadade annan civil infrastruktur. I Israel dödade raketer och andra vapen som avfyrats av väpnade grupper i Gaza i strid med krigslagarna sex civila, bland dem ett barn. Dussintals sårades och civil egendom skadades.

Under de 50 dagar som konflikten pågick, innan eldupphöret trädde i kraft den 26 augusti, begick israeliska styrkor krigsförbrytelser, däribland oproportionerliga och urskillningslösa attacker mot Gazas tätbefolkade civila områden. Attacker riktades även mot skolor där civila sökt skydd och andra civila byggnader som den israeliska försvarsmakten, IDF, hävdade att Hamas använde som ledningscentraler eller som avfyrningsplatser för raketer. På natten den 30 juli träffade israelisk artillerield en grundskola i Jabalia där över 3 000 civila sökt skydd. Minst 20 personer dödades och andra skadades. Detta var sjätte gången en skola som FN använde för att skydda civila attackerades sedan konfliktens början tre veckor tidigare.

Israeliska styrkor attackerade även sjukhus och vårdpersonal, inklusive ambulanspersonal som försökte hjälpa de skadade och ta hand om kropparna av de som dödats. Dussintals hem förstördes eller skadades av missiler och flygbomber medan familjer fanns därinne. Exempel på detta är åtta fall som Amnesty dokumenterat där åtminstone 104 civila, däribland 62 barn, dödats. I många fall angav den israeliska militären ingen anledning till de specifika attackerna.

Dagarna närmast före eldupphöret inledde den israeliska försvarsmakten, IDF, attacker som förstörde tre flervåningshus i staden Gaza och ett modernt köpcentrum i Rafah med vaga påståenden om att Hamas upprätthöll en ledningscentral i bostadshusen och att där även skulle finnas "anläggningar kopplade till militanta palestinier". Man har dock inte tillhandahållit några övertygande bevis för detta eller förklaringar till varför man, om det nu förelåg legitima militära grunder som hade kunnat rättfärdiga attackerna, inte valde mindre destruktiva tillvägagångssätt.

Israeliska myndigheter har offentligt försökt lägga över skulden för förlusten av människoliv och den omfattande förstörelsen som IDF:s offensiv i Gaza orsakat på Hamas och andra väpnade palestinska grupper med argumentet att dessa avfyrat raketer och andra vapen inifrån civila bostadsområden eller ifrån platser som ligger nära dessa och gömt krigsmateriel inuti civila byggnader.

Rörelsefrihet – blockaden av Gaza och restriktionerna på Västbanken

Israel vidmakthöll sin land- sjö- och luftblockad av Gaza hela året och utsatte därigenom dess ca 1,8 miljoner invånare, till övervägande del civila, för kollektiv bestraffning. All import och export, liksom människors resor in i eller ut ur Gaza krävde Israels godkännande och eftersom Egypten fortsatt hålla gränsövergången i Rafah stängd har Gaza varit helt och hållet avstängt. De redan allvarliga humanitära konsekvenserna av blockaden, som varit i kraft sedan juni 2007, påvisades av att en stor del av Gazas befolkning varit beroende av internationella hjälpsändningar för sin överlevnad och situationen har allvarligt förvärrats av förödelsen och hemlösheten som orsakats av Israels *Operation Protective Edge*.

Israeliska styrkor som övervakade blockaden sköt skarpt mot palestinier som kom in i eller närmade sig den 500 meter breda buffertzonen som Israel håller sig med på insidan av Gazas landgräns. Styrkorna öppnade

också eld mot fiskare som kom in i eller i närheten av den "utestängningszon" som Israel upprättat flera kilometer ut till havs längst med hela Gazas kust. Israeliska styrkor dödade åtminstone sju människor i eller i närheten av buffertzonen under året, då icke inräknat tiden då Operation Protective Edge pågick. Israeliska styrkor dödade eller skadade under samma tid några fiskemän.

På Västbanken fortsatte Israel uppförandet av en mur/barriär med tillhörande vaktorn, till största delen på palestinsk mark, vars sträckning är menad att skydda illegala bosättare samtidigt som den hindrar palestinska bybor att ta sig till sin mark. Palestinska bönder har varit tvungna att skaffa sig särskilda tillstånd för att kunna ta sig till sina marker som ligger mellan muren och "den gröna linjen" som markerar Västbankens gräns mot Israel. Över hela Västbanken vidmakthöll Israel andra begränsningar av palestinernas rörelsefrihet genom militära gränskontroller och genom att begränsa tillgängligheten till vissa områden för att hindra palestinier från att använda vägar som byggts åt israeliska bosättare. Dessa restriktioner har hindrat palestinier från att ta sig till sjukhus, skolor och arbetsplatser. Dessutom har Israel tvångsflyttat palestinier från det ockuperade Östra Jerusalem till andra områden på Västbanken.

Restriktionerna skärptes ytterligare under Operation Brother's Keeper, de israeliska myndigheternas tillslag efter att tre israeliska tonåringar som liftade på Västbanken förts bort. Operation Brother's Keeper innebar en ökad närvaro av israelisk militär i städer och byar, att minst fem palestinier dödades, massgripanden och fängslanden, påtvingande av godtyckliga reserestriktioner och tillslag mot palestinska hem.

Övervåld

Israeliska soldater och gränsvakter dödade rättsvidrigt 50 palestinier på Västbanken och fortsatte använda övervåld, inklusive skarpa skott under demonstrationer mot Israels fortsatta militära ockupation då man också grep politiska aktivister, liksom under Israels 50 dagar långa militära offensiv i Gaza. En del dödanden kan i själva verket ha varit utomrättsliga avrättningar. I september rapporterade FN:s kontor för samordning av humanitära frågor att antalet palestinier som sårats av israeliska styrkor på Västbanken – över 4 200 sedan början av 2014 – redan översteg det totala antalet för 2013 och att många av dem som sårats, däribland barn, har träffats av gummiklädda metallkulor som avlossats av israelisk militär. Liksom föregående år har soldater och gränsvakter öppnat eld mot demonstranter, bland andra mot dem som kastat stenar eller andra projektiler som inte utgjort någon egentlig fara för soldaternas liv.

Straffrihet

Myndigheterna har underlåtit att göra oberoende utredningar av anklagelser om krigsförbrytelser och brott mot de mänskliga rättigheterna som IDF uppges ha gjort sig skyldiga till under Operation Protective Edge. Myndigheterna har också vägrat samarbeta med en internationell utredning som tillsatts av FN:s människorättsråd. Dock har man tydligen samarbetat med FN:s generalsekreterares utredningskommitté som inrättats för att undersöka incidenter med koppling till FN-byggnader i Gaza.

I augusti beordrade den militära stabschefen utredning av 90 "exceptionella incidenter" som inträffat under Operation Protective Edge där det ska ha funnits "skäligen grund för att misstänka lagbrott". I september tillkännagav generaladvokaten att man hade lagt ner utredningen i sju fall och att man beslutat om brottsutredning i fem.

Myndigheterna underlät även att utföra tillräckliga utredningar angående skjutningarna av palestinier under protesterna på Västbanken, trots övertygande bevis om att israeliska styrkor vid upprepade tillfällen använt övervåld och öppnat eld i situationer där sådana dödliga metoder inte varit befogat.

Fängslade utan rättegång

Hundratals palestinier från de ockuperade palestinska områdena hölls fängslade utan åtal eller rättegång genom administrativa häktningsbeslut som meddelats mot dem på grundval av hemlig information som vare sig de själva eller deras advokater fått tillgång till och som de inte heller kunde bemöta. Antalet som fått administrativa häktningsbeslut har mer än fördubblats efter säkerhetsstyrkornas massgripanden av palestinier efter bortförandet och dödandet av tre israeliska tonåringar i juni, från nästan 200 i maj till 468 i september.

Tortyr och annan misshandel

Palestinska fångar har fortsatt utsatts för tortyr eller annan misshandel av israelisk säkerhetspersonal, särskilt av den interna säkerhetstjänsten som i många fall hindrat fångar att ha kontakt med omvärlden under förhör som varat i dagar och ibland veckor. Metoderna inkluderar fysiska övergrepp så som slag eller strypgrepp, att hålla fångar i bojor under lång tid, att hindra fångar från att sova och hot mot den fängslade eller dennes familj. Rapporterna om tortyr ökade i antal under arresteringsvågen som följde på bortförandet av tre israeliska tonåringar i juni.

Myndigheterna har underlåtit att vidta tillräckliga åtgärder för att förhindra tortyr och att genomföra oberoende utredningar då fångar har uppgett att de blivit torterade. Dessa underlåtelser har bidragit till att förvärpa ett klimat av straffrihet.

Rätten till bostad – tvångsvräkningar och rivningar

På Västbanken har israeliska styrkor fortsatt att riva palestinska hem och andra byggnader. De har tvångsvräkt hundratals från deras hem, i många fall utan varning eller föregående dialog. Familjer till palestinier som utfört attacker mot israeler har också fått sina hem förstörda som en form av straff.

Beduiner som är palestinska medborgare och som bor i "icke-erkända" eller nyligen erkända byar har också fått sina hem demolerade därför att myndigheterna säger att de byggts utan tillstånd. De israeliska myndigheterna förbjuder uppförandet av byggnader utan tillstånd, något som arabiska invånare i byarna nekats. De har också blivit nekade tillgång till grundläggande service så som elektricitet och vattenledningar. Genom den sk Prawerplanen från 2011 förklarade myndigheterna sin avsikt att riva 35 "icke-erkända" byar och tvångsflytta upp till 70 000 beduiner från de områden där de nu har sina hem och i stället låta dem bo i andra områden som de ska anvisas. Genomförandet av planen ligger ännu på is efter det att den minister som ansvarar för den avgått i december 2013. Från officiellt håll har meddelats att planen är inställd men armén har fortsatt att riva hem och andra byggnader.

Vapenvägrare

Militärdomstolar har fortsatt döma israeliska medborgare som av samvetsskäl vägrat göra obligatorisk värnplikt till fängelsestraff. Minst sex vapenvägrare fängslades under året. Omar Sa'ad frigavs i juni efter att ha suttit 150 dagar i militärfängelse. Han förklarades därefter olämplig och undantogs från militärtjänst.

Flyktingar och asylsökande

Asylsökande i behov av internationellt beskydd nekades tillgång till rättvis asylprövning. Myndigheterna höll över 2 000 afrikanska flyktingar fängslade på obestämd tid i en anläggning i Negev/Naqab-öknen.

Myndigheterna höll mer än 2 200 asylsökande från Eritrea och Sudan i Holot, en fängelseanläggning i öknen som öppnats efter det att regeringen år 2013 hastigt införde Tillägg 4 i Lagen om förhindrande av infiltration. I september strök Högsta författningsdomstolen tillägget som myndigheterna haft som stöd då man tog sig rätten att automatiskt fängsla nyanlända asylsökande i ett år. Högsta författningsdomstolen gjorde

bedömningen att tillägget inkräktade på rätten till mänsklig värdighet. Domstolen ålade regeringen att stänga Holot eller ordna en alternativ lagstiftning inom 90 dagar. I november föreslog regeringen nya tillägg till lagen som skulle tillåta myndigheterna att fortsätta automatiskt fängsla asylsökande.

Eritreaner och sudaneser, som utgör över 90 procent av de uppskattningsvis 47 000 afrikanska asylsökande i Israel, har fortsatt nekats tillgång till rättvis prövning. I slutet av året hade israeliska myndigheter endast gett två eritreaner och men inte en enda sudanes flyktingstatus. Många ansökningar avslogs utan att ha tagits under skäligt övervägande. Asylsökande har enligt lag förbjudits att ta betalda arbeten och hade liten eller ingen tillgång till sjukvård och välfärd. Samtidigt utövade myndigheterna påtryckning på många flyktingar att lämna Israel "frivilligt" genom att betala dem för att återvända till sina hemländer eller resa vidare till något annat land. Det har rapporterats att mer än 5 000 eritreaner och sudaneser har gått med på "frivillig återresa" under årets första tio månader, vissa av dem reste efter ha varit hotade av omedelbart fängslade och trots rädsla för att utsättas för förföljelse eller tortyr i de länder de flytt ifrån. Det har rapporterats att en del av dem har blivit fängslade då de kommit tillbaka till Sudan och anklagats för att spionera för Israel.

Israel har anklagats för att upprätthålla hemliga överenskommelser med vissa afrikanska länder som möjliggör utvisning av asylsökande under förhållanden som nekar dem rätten till rättvis asylprövning i Israel eller något som helst skydd mot eventuell påföljande utvisning till hemlandet, också i de fall då sådana utvisningar varit att anse som refolement.

KINA

Folkrepubliken Kina

Statschef: Xi Jinping

Regeringschef: Li Keqiang

I Kina inskränker myndigheterna fortsatt yttrandefriheten. Aktivister och människorättsförsvarare riskerar att utsättas för såväl trakasserier som godtyckliga frihetsberövanden. Tortyr och annan misshandel förblir vanligt förekommande och möjligheten till en rättvis prövning befinner sig för många utom räckhåll. Etniska minoriteter, inklusive tibetaner, uigurer och mongoler utsätts för diskriminering och ett större antal tillslag. Ett rekordstort antal arbetare gick under året ut i strejk och begärde både bättre löner och arbetsförhållanden.

I november 2013 publicerade centralkommittén i Kinas kommunistiska parti under sitt tredje plenum ett utkast till fördjupade ekonomiska och sociala reformer, vilket banade väg för ändringar i landets familjeplaneringspolitik och för Kinas system av hushållsregistrering. Avskaffandet av systemet "omskolning genom arbete" tillkännagavs under 2013. I oktober 2014 höll kommunistpartiet sitt fjärde plenum och fokuserade då på diskussioner gällande förbättringar av Kinas rättssystem.

Bakgrund

Under hela 2014 fortsatte president Xi Jinping att driva en omfattande kampanj mot korruption. Kampanjen granskade både högt och lågt uppsatta tjänstemän. I juli tillkännagav statsmedierna att Zhou Yongkang, tidigare minister för allmän säkerhet och permanent medlem av kommittén för kommunistpartiets politbyrå, hade utretts misstänkt för korruption sedan i slutet av 2013. Yongkang var den högst uppsatte tjänsteman som granskats under kampanjen, under vilken mer än 100 000 tjänstemän hade utretts och straffats enligt officiella källor.

FN:s kommitté för de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna och FN:s kommitté för eliminerandet av diskriminering av kvinnor undersökte i maj respektive i oktober Kinas implementering av de bågge FN-konventionerna. I december 2013 antog FN:s råd för mänskliga rättigheter slutdokumentet från Universal Periodic Review (den granskning som rådet gör av samtliga staters människorättssituation).

Godtyckliga häktningar

I december 2013 avskaffade Kinas nationella folkkongress officiellt det ökända omskolningssystemet. Efter dess avskaffande använde sig myndigheterna emellertid i stor omfattning av andra metoder av godtyckliga häktningar, inklusive "rättsliga utbildningscenter", frihetsberövande efter beslut av annan myndighet än domstol eller domare, "black jails" - inofficiella fängelseförvar - eller olagliga husarrest. Dessutom använde sig polisen ofta av vaga anklagelser, som "muckar gräl och skapar problem" och "störande av ordning på offentlig plats", för att godtyckligt häkta aktivister i upp till 37 dagar. Medlemmar av Kinas kommunistparti som misstänktes för korruption hölls i "shuanggai", partiets hemliga interna "rättssystem", där de nekades såväl tillgång till rättslig hjälp som besök av sina familjer.

Tortyr och annan misshandel

Tortyr och annan misshandel förekommer utbrett i landet. I mars häktades och torterades fyra jurister som undersökt ett rättsutbildningscentrum i Jianshanjiang i Heilongjiang-provinsen. Tang Jitian, en av dem som torterades, sa att han hade spänts fast vid en stol, örfilats och sparkats och slagits så hårt i huvudet med en

vattenfylld flaska att han svimmat. Han sa också att han senare fick en huva över huvudet, handfångslades och hängdes upp i handlederna medan han blev misshandlad av poliserna.

I ett sällsynt fall i Harbin i Heilongjiang-provinsen fastställde en appellationsdomstol en fällande dom för fyra personer som åtalats för tortyr. De och tre andra hade befunnits skyldiga till att ha torterat flera brottsmisstänkta i mars 2013. De dömdes därefter till mellan ett och två och ett halvt år i fängelse. Bara tre av de sju åtalade var poliser; de andra var "speciella informanter" - vanliga medborgare som "hjälpste" polisen att utreda brott. Ett av deras offer dog i häktet efter att ha torterats med elchocker och misshandlats med en sko.

Handeln med tortyrredskap och polisutrustning

Kina stärkte sin roll som ledande tillverkare och exportör av ett allt större utbud av polisutrustning. Däribland ingår även utrustning som inte har något legitimt användningsområde inom polisen, såsom elchocksbatonger och extra tunga fotbojor. Annan utrustning - som kan ha en legitim användning men som lätt kan missbrukas - till exempel fårgas och kravallutrustning, exporteras från Kina till länder där stor risk föreligger att de används för grova människorättskränkningar.

Dödsstraffet

I maj upphävde högsta domstolen den dödsdom som tidigare hade utdelats till Li Yan, ett offer för våld i hemmet, och återsände fallet till domstolen i Sichuan för omprövning. Ett beslut om detta hade fortfarande inte tagits i slutet av året. Domstolen dömdes år 2011 Li Yan till döden för mordet på sin make, och bortsåg från all bevisning från den upprepade misshandel hon utsatts för.

I ett sällsynt fall upphävde domstolen i Fujian-provinsen i augusti dödsdomen för matförsäljaren Nian Bin. Nian Bin dömdes till döden år 2008 för att ha förgiftat sina grannar med råttgift, trots att han uppgav att han blivit torterad och tvingades att erkänna under polisförhören. Domstolen uppgav bristen på bevis som skäl till upphävandet av domen, men nämnde inte anklagelserna om tortyr.

Ett liknande fall rör Hugjiltu, en man från inre Mongoliet som år 1996 avrättades efter att ha dömts till döden för våldtäkt och mord. I december 2014 upphävde inre Mongoliets folkdomstol den ursprungliga domen och förklarade att mannen i själva verket var oskyldig. Mannens familj erhöll en kompensation på mer än två miljoner yuan.

Människorättsförsvarare

Människorättsförsvarare utsattes för trakasserier, godtyckliga häktningar, fängslanden, tortyr och misshandel på grund av sitt legitima arbete för mänskliga rättigheter. Cao Shunli avled på ett sjukhus i mars av organsvikt efter att i häktet ha nekats lämplig vård för ett existerande hälsoproblem. Hon häktades i september 2013 när hon befann sig på flygplatsen i Peking i färd med att åka till Schweiz på en utbildning i mänskliga rättigheter.

Tillslag mot människorättsaktivism intensifierades under året. Människor som förknippades med ett löst nätverk av aktivister som kallades "New Citizens' Movement" dömdes till mellan två och sex och ett halvt års fängelse. Nätverket organiserade kampanjer för lika utbildningsrättigheter för migrantarbetares barn, avskaffandet av hushållsregistreringssystemet, för en större transparens inom det politiska systemet samt mot korruption. Mer än 60 aktivister häktades i juni godtyckligt eller sattes i olaglig husarrest inför 25-årsminnet av demonstrationerna på Himmelska Fridens Torg i Peking 1989. Åtminstone tio av dem befann sig i skrivande stund i häkten och inväntade rättegångar, bland dem den framstående människorättsjuristen Pu Zhiqiang. I september och oktober greps mer än 80 aktivister över hela Kina för sin

inblandning i demonstrationerna för demokrati i Hongkong. I slutet på 2014 satt fortfarande 31 av dem fängslade.

Yttrandefrihet

Det kinesiska ledarskapet utökade sina ansträngningar att systematiskt begränsa informationsfriheten. I slutet av 2013 upprättade kommunistpartiet en grupp med syfte att "samordna säkerheten på internet". En av gruppens medlemmar beskrev dock senare uppgiften som en kamp mot "ideologisk penetrering" från "utländska fientliga krafter".

I juni utgav advokatsamfundet ett förslag till föreskrifter menade att förbjuda jurister att diskutera pågående fall eller att skriva öppna brev, eller från att kritisera rättssystemet, regeringens förda politik eller kommunistpartiet. I juni förbjöd även Kinas statsadministration för press, publikationer, radio, film och tv journalister att skriva om frågor eller områden som låg utanför det som de vanligtvis täckte i sin nyhetsrapportering. De förbjöds även att publicera artiklar som innehöll någon form av kritik utan att innehållet först hade godkänts av deras arbetslag.

Myndigheterna fortsatte att använda straffrätten för att kuva yttrandefriheten, till exempel genom att fängsla aktivister vars inlägg på internet hade lästs fler än 5 000 gånger eller återpublicerats mer än 500 gånger.

Åtal väcktes mot journalister. Den framstående journalisten Gao Yu fördes iväg i april och häktades senare misstänkt för att "illegalt ha spridit statshemligheter utomlands". Xiang Nanfu, skribent hos Boxun, en av de största oberoende kinesiskspråkiga nyhetskällorna, greps i maj. Bägge två visades upp i tv då de "erkände" sina brott innan deras rättegångar ens hade påbörjats.

Ilham Tohti, ekonomiprofessor vid Centraluniversitetet för etniska minoriteter i Peking och grundare av webbsidan *Uighur Online*, dömdes i september till livstids fängelse efter att ha anklagats för separatism, en brottsrubricering som ofta används mot uigurer som talar om brott mot mänskliga rättigheter. Artiklar från webbsidan utgjorde den främsta bevisningen mot honom. Ilham Tohti nekades tillgång till ett rättsligt ombud i fem månader efter att han fängslats. Han torterades och fick ingen mat under den tid som föregick rättegången.

Religionsfrihet

Människor som utövade religioner som förbjudits av staten riskerade att utsättas för trakasserier, godtyckliga häktningar, fängelse, tortyr eller annan misshandel. I uigurnas autonoma region Xinjiang (XUAR) skärpte myndigheterna redan hårda restriktioner gällande islam, med det uttalade syftet att bekämpa "våldsam terrorism och religiös extremism". Flera regioner publicerade meddelanden på sina webbsidor där de uppgav att de inte tog någon hänsyn till fastan. Förbud gällande religionsutövning, som redan belagts på myndighetsanställda och partimedlemmar, stärktes och många av de uiguriska partimedlemmarna straffades för att ha laddat ned religiöst material från internet eller för "öppen dyrkan". Symboler för islam, som bärandet av en slöja eller skägg, förbjöds ofta.

I Zhejiangprovinsen i östra Kina hölls en storskalig kampanj mot kyrkor under förevändningen att man höll på att likrikta alla byggnader som stack ut till utseendet. Myndigheterna rev kyrkor och tog bort kors och krucifix. I maj raserades en kyrka i Ningbo därför att den var iögonfallande. Människor som utövade förbjudna religioner, till exempel i huskyrkor eller utövare av Falun Gong, riskerade att utsättas för förföljelse.

Reproduktiva rättigheter

De förändringar som genomfördes gällande familjepolitiken innebar att gifta par där bägge makarna varit det enda barnet i familjen nu kunde ansöka om att få skaffa två barn. Den nationella folkkongressens stående kommitté formaliserade lagändringarna i december 2013 och började tillämpa dem under 2014. Många begränsningar av de reproduktiva rättigheterna kvarstod emellertid.

Migrantarbeters rättigheter

Förändringar i hushållsregistreringssystemet (hukou) gjorde det lättare för invånare på landsbygden att flytta till små eller medelstora städer. Tillgången till förmåner och sociala tjänster, som utbildning, sjukvård och pensionssystem, fortsatte att vara kopplade till hukou-systemet och utgjorde en grund för diskriminering. Systemet tvingade många människor på landsbygden att lämna kvar sina barn på hemorten om de flyttade till större städer.

Uigurerens autonoma region Xinjiang

Myndigheterna skyllde många av de förekommande våldsamma händelserna i provinsen på uiguriska individer och använde dessa händelser för att rättfärdiga en hårdhänt hantering av dem. I maj lanserades en hårdförd kampanj mot "våldsam terrorism och religiös extremism", vilken skapade farhågor för den reella möjligheten för åtalade individer att få en rättvis prövning. Höga tjänstemän prioriterade snabbheten i gripanden och sammankallande prövningar, allt medan de efterlyste ett större samarbete mellan åklagarmyndigheter och domstolar. I slutet av maj hade tjänstemän i provinsen tillkännagivit att mer än 200 misstänkta medlemmar ur "terrorist- och extremistgrupperingar" hade häktats och att 23 terroristceller hade sprängts. Den 29 maj hölls en av många massdomar sedan kampanjens start. 55 personer, som alla tros vara uigurer, dömdes inför 7 000 åskådare på en stor sportarena för bland annat terrorism.

Den 28 juli rapporterade statsmedier att 37 människor hade mördats av en knivbeväpnad mobb som stormat myndighetsbyggnader och att polisen hade skjutit och dödat 59 medlemmar ur mobben. Grupper av uigurer hävdade att antalet dödade var mycket större än så och att, tvärtemot vad som tidigare sagts, det var polisen som hade öppnat eld mot hundratals människor som demonstrerat mot de restriktioner som införts för muslimer under Ramadan. Uigurer utsattes för diskriminering på arbetsmarknaden, inom utbildning och boende, de utsattes för inskränkningar av religionsfriheten, såväl som politisk marginalisering.

Autonoma regionen Tibet och tibetansk befolkning i andra provinser

Etniska tibetaner utsattes fortsatt för diskriminering och inskränkningar av yttrandefriheten, religions-, förenings- och mötesfriheten. Flera tibetanska religiösa ledare, författare, demonstranter och aktivister fängslades.

I augusti uppgavs att tibetanska demonstranter beskjöts av polis och säkerhetsstyrkor i staden Kardze i provinsen Sichuan, då en folkmassa samlats för att protestera mot att en byledare hade fängslats. Minst fyra personer dog och en av de demonstranter som häktades begick självmord i häktet.

Under 2014 satte sju personer eld på sig själva i tibetanbefolkade områden i protest mot myndigheternas repressiva politik. Åtminstone två av dem dog av de skador de ådrog sig. Antalet självbrännningar sedan mars 2011 ökade till 131. Myndigheterna riktade in sig på några av självbrännarnas släktingar eller vänner och hävdade att de varit medhjälpare till dessa händelser.

I några provinser förbjöds familjemedlemmar till självbrännare, personer som har tagit del av Dalai Lamas läror, som var välvilligt inställda till Dalai Lamas följare eller som hade "kopplingar utomlands" från att inneha högre tjänster eller från att kandidera i byval.

Hongkong

Mötesfrihet

Stora demonstrationer ägde rum i Hongkong under 2014. Den 1 juli uppskattade organisatörer att mer än 500 000 människor hade deltagit i en prodemokratisk marsch som följdes av en sittstrejk i Hongkongs affärsdistrikt. Fler än 500 demonstranter greps nästkommande dag. Några av de gripna uppgav att de varken fått tillgång till rättsliga ombud eller mat och vatten under flera timmar innan de till slut släpptes utan åtal. Sent i september iscensatte tusentals studenter en veckolång skolbojkott, vilket ledde till en sittstrejk i närheten av regeringsbyggnaden. Senare under kvällen bröt sig några av demonstranterna genom en säkerhetsbarriär som hade upprättats, varvid polisen svarade med att använda sig av pepparsprej mot demonstranterna. 70 av demonstranterna hölls kvar och av dem greps 20 dagen därpå.

Detta utgjorde startskottet för den civila olydnadskampanjen, *Occupy Central*, att ockupera centrala gator i Hongkong. Den 28 september använde polisen tårgas och pepparsprej i ett försök att skingra de tusentals fredliga demonstranter som hade samlats nära regeringsbyggnaden. Den 3 oktober attackerades demonstranterna av motdemonstranter. Polisen ingrep inte under attacken, där kvinnor och flickor bland annat utsattes för sexuella trakasserier. Journalister som bevakade demonstrationerna hävdade att polisen hindrat dem från att utföra sina jobb. Den 15 oktober filmades sex poliser då de misshandlade en demonstrant i ett av demonstrationszonen, Admiralty, undanskymda hörn. Då protestområdet Mongkok rensades upp i slutet av november använde polisen överdrivet våld mot demonstranter, journalister och åskådare till demonstrationen. Detta skedde även utanför regeringsbyggnaderna i Admiraltyzonen. De till största delen fredliga demonstrationerna avslutades i mitten på december. Enligt Hongkongs polischef Andy Tsang greps 955 människor i samband med Occupy Central-demonstrationerna och fler gripanden gjordes senare.

Yttrandefrihet

Oro för pressfriheten uppstod då Kevin Lau Chun-to, före detta chefredaktör för tidningen *Ming Pao*, fråntogs sin tjänst i januari. Under Laus tid som chefredaktör rapporterade *Ming Pao* om förmodade människorättsövergrepp och högt uppsatta tjänstemäns oegentligheter i Hongkong och Kina.

I oktober skrev fler än 20 journalister från den lokala tv-stationen *Television Broadcasts Limited* ett öppet brev i vilket de kritiserade den själv censur som tv-stationen upplevt i samband med rapporteringen om polisens misshandel av demonstranten Ken Tsang Kin-Chiu.

Migrantarbetare

Tusentals av de omkring 300 000 migrantarbetare som arbetar som hembiträden i Hong Kong, av vilka nästan samtliga är kvinnor, föll offer för trafficking, utnyttjades och utsattes för tvångsarbete. Därtill var de kraftigt skuldbelagda på grund av de olagliga och orimliga arvoden som deras förmedlingar krävde. Den rådande "två veckors-regeln" gör gällande att migrantarbetare måste hitta ett nytt arbete senast två veckor efter den tidigare anställningens upphörande. Har de inte hittat något nytt inom två veckor måste de lämna Hongkong. Det finns även ett krav på att migrantarbetare måste bo hos sin arbetsgivare. Detta gör att migrantarbetare löper större risk att få sina mänskliga, likväl som arbetsrättsliga, rättigheter kränkta. Migrantarbetare utsattes ofta för såväl fysisk som psykisk misshandel av sina arbetsgivare; deras rörelsefrihet inskränktes; de förbjöds att praktisera sin religion; de fick lägre än minimilön; de tilläts inte ha tillräckliga viloperioder. Dessutom hände det att arbetsgivare helt godtyckligt avslutade gällande kontrakt, ofta i maskopi med migrantarbetarens förmedling. Myndigheterna i Hongkong underlät att på ett riktigt sätt övervaka arbetsförmedlingar och straffa dem som bröt mot lagen.

I december inledde tingsrätten en rättegång där tre kvinnliga migrantarbetare från Indonesien var målsägande: Erwiana Sulistyaningsih, Nurhasanah och Tutik Lestari Ningsih. Deras tidigare arbetsgivare, Law Wan-tung, åtalades på 21 punkter, bland annat för att medvetet ha vållat allvarlig kroppsskada, överfall och för att inte ha betalat ut kvinnornas löner.

Macau

Prodemokratiska akademiker uppgav att de gjorts till måltavlor på grund av sitt politiska deltagande och för att ha kritiserat styret. Bill Chou Kwok-ping, vice president för Macaus största prodemokratiska grupp, avsattes från sin tjänst på Macaus universitet för att ha "pådyvlat politiska åsikter" på sina studenter. Efter en utredning valde universitetet att inte förnya hans kontrakt. Akademikern Eric Sautede, som föreläste på ett annat universitet, sparkades från sin tjänst i juli. Rektorn på universitetet gjorde ett uttalande i en lokal portugisiskspråkig tidning, där han menade att Sautede fick sparken på grund av sina politiska kommentarer.

NORDKOREA

Demokratiska folkrepubliken Korea

Statschef: Kim Jong-un

Regeringschef: Pak Pong-ju

FN publicerade 2014 en omfattande rapport om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. Rapporten redogjorde detaljerat för de systematiska kränkningarna av så gott som alla mänskliga rättigheter. Hundratusentals människor satt fortfarande i fångläger eller andra fängelser, många av dem utan att ha åtalats eller lagförts för något internationellt erkänt brott. Såväl yttrandefrihet och religionsfrihet som rörelsefrihet, både inom och utom landet, var fortfarande hårt begränsade. Det var fortfarande okänt vilket öde som drabbat personer som utsatts för påtvingade försvinnanden, trots att regeringen medgivit att statliga agenter varit inblandade i några fall.

Bakgrund

Kim Jong-uns tredje regeringsår startade i december 2013 med den mycket uppmärksammade rättegången mot och avrättningen av vice ordföranden för den nationella försvarskommissionen, tillika Kim Jong-uns farbror, Jang Song-teak. Detta antogs vara den första av en serie politiska utrensningar i syfte att ytterligare förstärka Kim Jong-uns makt, men det finns inga officiella uppgifter om ytterligare avrättningar under 2014. En privat ekonomi, som officiellt är olaglig men som tolereras av regeringen, fortsatte att utvecklas. Den innehöll privat drivna försäljningsställen för livsmedel och kläder. Det befarades att den uppenbara ekonomiska öppningen skulle kunna skapa ökade inkomstklyftor. Situationen för de mänskliga rättigheterna förbättrades inte.

Regeringen försökte föra in utländsk valuta i landet, till exempel genom turism. Trots sådana ansträngningar förblev staten utomordentligt känslig för utländska besökare som uppfattades sprida politiska eller religiösa idéer som inte överensstämde med dem som staten förespråkade. Informationsfriheten var begränsad och internet var inte tillgängligt för allmänheten. I stället installerades ett nationellt "intranät".

I maj rasade ett flerbilshus i huvudstaden Pyongyang och 300 människor dödades. Statliga medier rapporterade omedelbart om händelsen och i utländska media rapporterades det om medborgarnas vrede över det inträffade. Detta föranledde att regeringen gick ut med en ursäkt för bristfälliga konstruktionsmetoder, ett ovanligt gensvar för Nordkoreas ledning.

Internationell granskning

I februari lämnade FN:s undersökningskommission rörande de mänskliga rättigheterna i Nordkorea sin rapport. Det 372 sidor långa dokumentet redogjorde för omfattande "systematiska, utbredda och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna" med slutsatsen att många av dessa utgjorde brott mot mänskligheten. Rapporten lades i mars fram för FN:s Råd för mänskliga rättigheter och välkomnades av rådet i en skarpt formulerad resolution. De flesta av rådets medlemsstater stödde rapporten.

I maj genomförde FN den andra universella periodiska granskningen (UPR). Regeringen var mer samarbetsvillig än under dess första UPR 2010 och gav denna gång svar på vilka rekommendationer den stödde, till exempel de som handlade om effektiva åtgärder för humanitär hjälp. Regeringen vägrade emellertid att acceptera mer än hälften av rekommendationerna. Bland dem som inte accepterades var särskilt de rekommendationer som var inriktade på samarbete med undersökningskommissionen och den

särskilde rapportören angående situationen för mänskliga rättigheter i Nordkorea. Regeringen tillbakavisade också direkta rekommendationer att stänga lägren för politiska fångar eller tillåta att utlänningar som fallit offer för påtvingade försvinnanden fritt skulle få återvända till sina hemländer. I december godkände FN:s generalförsamling en skarpt formulerad resolution som rekommenderade att situationen för mänskliga rättigheter i Nordkorea skulle hänskjutas till Internationella brottmålsdomstolen, ICC.

Godtyckliga gripanden och fängslanden

Hundratusentals människor satt fortfarande fängslade i läger för politiska fångar och i andra anstalter. De utsattes där för systematiska, omfattande och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna, som till exempel utomrättsliga avrättningar, tortyr och annan misshandel. De utsattes också under långa perioder för hårt tvångsarbete utan vila och utan mat.

Många av dem som hölls fängslade som politiska fångar hade inte fällts för något internationellt erkänt brott men var släkt med människor som ansågs utgöra ett hot mot landets styre. De betraktades som skyldiga genom sin förbindelse med de anhöriga och fängslades utan rättvis rättegång. Regeringen fortsatte att förneka förekomsten av politiska fångläger, trots att satellitbilder visade inte bara att lägren fanns men också att några av dem kontinuerligt utvidgades.

Både nordkoreanska och utländska medborgare fängslades godtyckligt efter bristfälliga rättegångar. De amerikanska medborgarna Kenneth Bae och Matthew Todd Miller dömdes för "fientliga handlingar" mot regimen under 2013 och 2014. Innan de frigavs i november hade de börjat avtjäna 15 respektive sex års hårt straffarbete. Kenneth Bae berättade i en intervju med utländsk media i augusti om den bristfälliga rättegång han fått samt hur hans hälsa försämrats medan han arbetade i ett arbetsläger.

Religionsfrihet

Möjligheterna att praktisera någon religion var alltså starkt begränsade. Både nordkoreaner och utländska medborgare fick, enligt uppgift, stränga straff och sattes till exempel i fångläger för att ha utövat sin religionsfrihet.

John Short, missionär från Australien, greps för att ha verkat för sin religiösa tro och deporterades i mars efter att offentligt ha tvingats be om ursäkt. En missionär från Sydkorea, Kim Jung-wook, fängslades i mer än sex månader utan tillgång till advokat, innan han dömdes för att ha grundat en underjordisk kyrka och för spioneri. Han dömdes till livstids hårt straffarbete.

Den amerikanske turisterna Jeffrey Fowle greps i maj för att ha lämnat en bibel på en nattklubb i Chongjin. Han fängslades i mer än fem månader utan rättegång innan han frigavs i oktober.

Yttrandefrihet

Myndigheterna begränsade yttrandefriheten, åsiktsfriheten och mötesfriheten. Oberoende civila organisationer, tidningar eller politiska partier tilläts inte. Myndigheterna kunde utan vidare göra husrannsakan hos medborgarna för att kontrollera att de inte hade något material från utländska medier. Den som lyssnade, tittade på, eller läste sådant material riskerade att straffas.

Rörelsefrihet

Gränserna var fortsatt hårt bevakade. Antalet människor som flydde till Sydkorea var jämfört med tidigare år relativt lågt. Enligt sydkoreansk media hade det blivit svårare att passera gränsen på grund av skärpt övervakningsteknik. Man använde till exempel störningsutrustning för att stoppa personer från att använda

kinesiska mobiltelefoner vid gränsen. För medborgare i Nordkorea förblev användningen av mobiltelefoner begränsad till ett lokalt nätverk inom landet.

Tjugonio människor, bland dem en ettårig baby, tvingades återvända till Nordkorea i början av augusti efter att ha fängslats i Kina. Det är inte känt om de anklagades för att ha olagligt korsat gränsen, men om de skulle göra det så skulle de riskera att hamna i fängelse, torteras eller utsättas för annan misshandel.

Påtvingade försvinnanden

FN:s arbetsgrupp för påtvingade eller ofrivilliga försvinnanden begärde i augusti uppgifter från Nordkorea om vad som hänt de 47 människor som man visste hade blivit bortförda på utländsk mark av nordkoreanska säkerhetsagenter och som därefter försvunnit. De flesta av dem var sydkoreanska medborgare.

Regeringen deltog i maj i möten med Japan gällande bortföranden. En speciell kommitté bildades för att undersöka bortföranden under 1970- och 80-talen av japanska medborgare. Den första rapporten från undersökningen underkändes emellertid av Japan eftersom den inte innehöll någon ny information om de tolv japanska medborgare som Nordkorea redan medgivit hade bortförts från Japan av nordkoreanska säkerhetsagenter.

Rätten till mat

FN:s livsmedelsprogram uppgav i september att livsmedelssituationen i Nordkorea var allvarlig. Trots bättre skördar under de två föregående åren ledde en kort period av torra till att matransonerna i augusti sänktes från 410 till bara 250 gram per person och dag, vilket allmänt uppfattades som ett tecken på en kommande livsmedelsbrist. Den senaste statistiken visade att graden av kronisk undernäring förblev relativt hög under 2013 och drabbade ett av fyra barn under fem år.

Nordkorea mottog humanitärt bistånd från FN:s livsmedelsprogram och andra hjälporganisationer men regeringen tillät inte organisationerna att öka biståndet till några av de mest utsatta samhällena. Fortfarande gällde begränsningar för dem som försökte ordna matleveranser till utsatta grupper.

PALESTINA

Staten Palestina

Statschef: Mahmoud Abbas

Regeringschef: Rami Hamdallah

Myndigheterna på Västbanken och i Gaza begränsar yttrandefriheten och mötesfriheten, och griper och fängslar människor godtyckligt. Fångar torteras och misshandlas utan att någon ansvarig ställs till svars. Kvinnor och flickor diskrimineras i såväl lagstiftning som praxis och får inte tillräckligt skydd mot könsrelaterat våld. Dödsstraffet är i bruk. Inga avrättningar ägde rum på Västbanken under 2014 men de Hamasstyrda myndigheterna i Gaza, som fortsatt ställde civila inför rätta i orättvisa militärdomstolar, avrättade minst två personer. Beväpnade män från Hamas utförde utomrättsliga avrättningar av 22 personer som de anklagade för att ha samarbetat med Israel. Israels militära offensiv *Operation Protective Edge* dödade minst 1 500 civila i Gaza, sårade ytterligare tusentals och orsakade enorm förödelse. Offensiven försvårade de umbäranden som Israels militära blockad utsätter Gazas 1,8 miljoner invånare för. Under den 50 dagar långa konflikten avfyrade Hamas och palestinska väpnade grupper urskillningslöst tusentals raketer och granater mot civilbefolkade delar av Israel och dödade sex civila, däribland ett barn.

Bakgrund

De FN-initierade förhandlingarna, som inleddes 2013 och vars syfte var att hitta en lösning på den sedan årtionden pågående konflikten mellan Israel och Palestina, avslutades i slutet av april utan att någon överenskommelse kunnat nås.

I samma månad tillkännagav Fatah, det regerande partiet i den Palestinska myndigheten som styr Västbanken, och Hamas, som de facto styr i Gaza, att man hade slutit en enhetspakt. I juni enades Fatah, Hamas och andra palestinska grupper om att en nationell försoningsregering bestående av oberoende teknokrater skulle ta hand om det civila styret i de båda områdena till dess att president- och parlamentsval ägt rum. I slutet av året hade man inte bestämt något datum för dessa val.

Det internationella erkännandet av staten Palestina har växt trots motstånd från Israel och USA. I oktober erkände Sverige, som första EU-land, staten Palestina (tre europeiska länder hade emellertid gjort det innan de blev medlemmar i EU). Det brittiska underhuset och den franska nationalförsamlingen har båda röstat för ett erkännande i icke-bindande omröstningar. I december lade Jordanien fram en resolution för FN:s säkerhetsråd som föreslår att det ska fastställas en tidsplan för en framförhandlad överenskommelse som kräver att Israel upphör med sin ockupation av palestinskt territorium innan slutet av 2017.

I april ratificerade Palestina de fyra Genève-konventionerna och en rad andra internationella fördrag rörande mänskliga rättigheter; bland dem ICCPR, ICESR, CEDAW, Barnkonventionen med dess tilläggsprotokoll rörande barn i väpnade konflikter och handel med barn, barnpornografi och barnprostitution, liksom FN:s konvention mot tortyr. Den 31 december undertecknade president Mahmoud Abbas 16 internationella fördrag, däribland Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen, ICC. Undertecknandet av Romstadgan ger ICC behörighet på ockuperat palestinskt område, inklusive i östra Jerusalem, från den 13 juni 2014.

Spänningarna stegrades på grund av Israels dödande av minst 15 palestinier innan slutet av juni, bortförandet och morderna på tre israeliska tonåringar av palestinier i närheten av Hebron samt det israeliska vedergällningsmordet på en ung palestinier. Spänningarna ledde till en ny väpnad konflikt i juli då Israel inledde sin militära offensiv *Operation Protective Edge*. Under offensiven genomfördes flygattacker på och en markinvasion av Gaza. Den pågick i 50 dagar innan de båda sidorna med hjälp av USA och Egypten enades om eldupphör. Offensiven dödade mer än 1 500 civila i Gaza, bland dem var fler än 500 barn. Tusentals skadades. Offensiven orsakade också enorm förödelse; skolor, sjukhus, hem och annan civil infrastruktur skadades och förstördes. Gaza förblev under israelisk ockupation året ut.

Väpnad konflikt

Hamas och palestinska väpnade grupper i Gaza besköt upprepade gånger Israel urskillningslöst med raketer och granater. Beskjutningarna ökade markant under den tid som föregick Israels militära offensiv, *Operation Protective Edge*. Vid tiden för eldupphöret i augusti hade palestinska väpnade gruppers urskillningslösa beskjutning av Israel dödat sex civila i Israel, bland dem ett fyra år gammalt barn. Andra civila skadades och ett antal civila hem förstördes. Beskjutningen ledde även direkt till civila dödsfall i Gaza då några raketer detonerade i förtid. Den 28 juli döddes tio palestinier, varav nio var barn, i flyktinglägret al-Shati och orsaken tros ha varit en raket som missade sitt mål. Palestinska väpnade grupper utsatte också civila i Gaza för dödsfara genom att gömma vapen och avfyra raketer från eller i närheten av civila bostadsområden, vilket ledde till att israeliska attacker riktades mot dessa bostadsområden. Beskjutningarna upphörde i och med överenskommelsen om eldupphör.

Godtyckliga gripanden och fängslanden

Säkerhetstjänsten på Västbanken och i Gaza grep och fängslade godtyckligt kritiker och anhängare av rivaliserande politiska organisationer.

Tortyr och annan misshandel

Fångar torteras och misshandlas utan att förövarna ställs inför rätta. *Den oberoende kommissionen för mänskliga rättigheter* (ICHR), ett nationellt organ som inrättats för att övervaka mänskliga rättigheter och ta emot anmälningar, har uppgett att man tagit emot mer än 120 anmälningar om tortyr och annan misshandel av fångar på Västbanken och mer än 440 anmälningar från Gaza under året. Tortyrmetoderna inkluderar slag och att låta fångarna sitta eller stå i olika stresställningar (shabah) under lång tid. På Västbanken uppgav fångar att de torterats eller misshandlats av polisen, byrån för förebyggande säkerhet, den militära underrättelsetjänsten eller underrättelsetjänsten. I Gaza dog minst tre män i fängelse och säkerhetstjänstemän anklagas för att ha orsakat deras död genom tortyr. Bägge myndigheterna har underlåtit att skydda fångar mot tortyr och annan misshandel, att utreda anklagelser och ställa de ansvariga inför rätta.

Orättvisa rättegångar

De politiska och rättsliga myndigheterna underlät att säkerställa att fångar fick tillgång till rättvis rättegång utan dröjsmål. Myndigheterna på Västbanken höll fångar häktade på obestämd tid utan åtal eller rättegång. I Gaza fortsatte Hamas att utsätta civila för orättvisa rättegångar i militärdomstolar.

Yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet

Myndigheterna på Västbanken och i Gaza begränsade rätten till yttrandefrihet, föreningsfrihet och mötesfrihet. Säkerhetsstyrkor skingrade demonstrationer som organiserats av oppositionella och använde i många fall övervåld. Journalister som rapporterat från demonstrationer har uppgett att säkerhetsstyrkor angripit dem och förstört deras utrustning. Säkerhetstjänsten har också trakasserat och försökt skrämja

journalister och aktiva på sociala medier, bland annat genom att återkommande ta in dem till förhör och ibland fängsla dem för vad de skrivit.

I mars använde polisen i staden Khan Yunis i Gaza våld för att avbryta en minnesstund organiserad av Fatahanhängare. Det har uppgivits att polisen avlossade skott i luften för att skingra dem som samlats och att man gripit och även hållit många av deltagarna häktade en kortare tid.

På Västbanken angrep säkerhetsstyrkorna journalister från den palestinska tv-stationen *Wattan TV* som var på plats för att rapportera från demonstrationer. I oktober attackerades ett teamteam från *Wattan TV* som bevakade en demonstration i Hebron och säkerhetsstyrkorna beslagtogs deras utrustning.

Utomrättsliga avrättningar

Under den israeliska offensiven *Operation Protective Edge* avrättade Hamas militära gren, al-Qassambrigaden, och den interna säkerhetsstyrkan godtyckligt och utomrättsligt minst 22 personer som anklagats för att ha samarbetat med Israel. Bland dem som avrättades fanns ett antal fångar som hade dömts till döden eller fängelse av militärdomstolar i Gaza men också fångar som inte hade åtalats eller fått någon rättegång. Den 5 augusti lät inrikesdepartementet hämta fem intagna från fängelset Katiba, vilka avrättades utomrättsligt utanför fängelset. Den 22 augusti förde Hamas bort elva fångar som väntade på rättegång eller som hade överklagat sina domar från Katiba och avrättade dem utomrättsligt på polisstationen al-Jawazat. Senare samma morgon sköts sex män som hade gripits under *Operation Protective Edge* ihjäl offentligt efter fredagsbönen. Under Israels offensiv förekom uppgifter om att al-Qassambrigaden sköt människor på gatan som misstänktes ha samarbetat med Israel.

Straffrihet

De palestinska myndigheterna vidtog inga åtgärder för att utreda påstådda krigsbrott eller möjliga brott mot mänskligheten begångna av Hamas militära gren och andra väpnade palestinska grupper under tiden närmast före och under konflikten i juli och augusti. Detta gällde även under tidigare konflikter med Israel då palestinska väpnade grupper urskillningslöst sköt raketer och granater mot Israel. De underlät också att ställa de poliser och annan säkerhetspersonal som begick brott mot de mänskliga rättigheterna, som övervåld mot fredliga demonstranter eller tortyr av fångar, till svars.

Våld mot kvinnor och flickor

Kvinnor och flickor diskrimineras, både rättsligt och i praktiken. De skyddas inte mot könsrelaterat våld som manliga släktingar utsätter dem för av anledningar som påstås ha att göra med familjens "heder". Minst elva kvinnor och flickor mördades under året av manliga släktingar i så kallade "hedersmord" enligt rapporter från ICHR. Bland dem fanns Islam Mohammad Al-Shami, 18, som dog efter att ha blivit knivhuggen i halsen den 20 oktober medan hon bad i familjens hem i Bani Suheila i Khan Yunis.

Dödsstraffet

Dödsstraffet är i bruk för mord och andra brott. Inga avrättningar har rapporterats från Västbanken men i Gaza dömde militärdomstolar och allmänna domstolar minst åtta personer till döden för mord. I maj avrättade myndigheterna i Gaza två män som båda dömts till döden för mord och förräderi.

RYSSLAND

Den ryska federationen

Statschef: Vladimir Putin

Regeringschef: Dimitrij Medvedev

Pluralismen i medierna och utrymmet för att uttrycka avvikande åsikter har minskat betydligt. De restriktioner i yttrande-, mötes- och föreningsfriheten som infördes 2012 har upprätthållits nitiskt och utökats ytterligare. En del frivilligorganisationer har utsatts för trakasserier, offentliga smädekampanjer och påtryckningar att låta registrera sig som "utländska agenter". Flera demonstranter och människorättsförfvarare har dömts efter bristfälliga och politiskt motiverade rättegångar. Tortyr och annan misshandel har liksom tidigare använts utan att förövarna straffats. Situationen i norra Kaukasus förblir instabil och kantas av brott mot de mänskliga rättigheterna, utan effektiv gottgörelse för offren. Människorättsförfvarare, oberoende journalister och advokater möter fortfarande personliga risker i sitt arbete.

Bakgrund

I februari var Ryssland värd för de välbesökta olympiska spelen i Sotji. I slutet av året utsattes Ryssland för en växande internationell isolering efter sin annektering av Krim från Ukraina i mars och för sitt fortsatta stöd till separatister i Ukrainas östra region, Donbass.

De ryska myndigheterna har lagt sig till med en allt mer aggressiv anti-västlig och anti-ukrainsk retorik, vilken i stor utsträckning har upprepats i mainstream-medierna. Trots växande ekonomiska svårigheter och planerade nedskärningar i de sociala utgifterna – delvis beroende på sanktioner från Väst och fallande oljepriser (Rysslands främsta exportvara) samt korruption – har de ryska ledarna kunnat glädja sig åt ett uppsving i det folkliga stödet, till stor del underblåst av den allmänt hyllade annekteringen av Krim (som befann sig under sovjetisk administration fram till 1954).

Striderna fortsatte i Ukraina, om än i mindre skala, efter en vapenvila där Ryssland var medlare. Den ryska regeringen har konsekvent förnekat att Ryssland har levererat militär materiel, personal eller annan hjälp till separatisterna i Donbass trots allt starkare bevisning för motsatsen. I det ockuperade Krim har ryska lagar införts, och som ett resultat av detta har yttrande-, mötes- och föreningsfriheten blivit märkbart inskränkt.

Yttrandefrihet

Medier och journalister

Regeringen har stärkt sin kontroll av mainstream-medierna, vilka har blivit märkbart mindre pluralistiska. De flesta av de medier som inte formellt står under statens kontroll har i allt högre grad utövat själv censur och har sällan eller aldrig gett utrymme för åsikter som myndigheterna ogillar. Avvikande medieföretag har utsatts för betydande påtryckningar i form av officiella varningar, avskedande av redaktionsmedlemmar och avklippta band till affärskontakter. Offentligt ägda privata medieföretag med regeringsvänliga sympatier har använts för att smutskasta politiska opponenter och kritiska röster, inklusive oberoende frivilligorganisationer.

Dozjd TV stängdes ner i januari efter att ha initierat en kontroversiell debatt om Leningrads belägring under andra världskriget. Stationen förvägrades också förlängning av hyreskontraktet för sin studiolokal. Även om man anförde kommersiella skäl var det politiska inflytandet på dessa beslut uppenbart. *Dozjd TV* var

välkänd för sin självständiga politiska radiojournalistik. Den gav utrymme åt oppositionella åsikter och gav en mycket avvikande bevakning av händelserna på Majdan-torget i Ukraina. *Dozjd TV* tvingades sända enbart online och använda sig av "crowdfunding" (gräsrotsfinansiering) för att överleva.

I mars bytte ägaren till *Lenta.ru* – ett online-nyhetsföretag – ut sin chefredaktör efter att ha fått en officiell varning för att ha publicerat en intervju med en högerorienterad ukrainsk nationalist som fått en framträdande plats under Majdan-händelserna. Många redaktionsmedlemmar sade upp sig i protest, och den tidigare självständiga redaktionspolitiken ändrades märkbart.

Striktare kontroll har påtvingats internet. I februari stiftades en lag som gav åklagarämbetet rätt att beordra tillsyningsmyndigheten för medierna att utan laglig grund blockera webb-platser för påstådda överträdelser, inklusive att ha publicerat upprop att delta i icke auktoriserade offentliga sammankomster.

I mars blockerades de populära online-nyhetsredaktionerna *Ezjednevnyi Zjurnal* (Dagstidningen), *Grani.ru* och *Kasparov.ru* efter att de hade rapporterat om hur flera fredliga, spontana gatudemonstrationer skingrades i Moskva. Åklagarmyndigheten hävdade att deras välvilliga rapportering om dessa demonstrationer var liktydig med uppmaning till flera "olagliga aktioner". Beslutet har bekräftats upprepade gånger efter att ha bestridits på juridiska grunder, och redaktionerna var fortfarande blockerade vid årets slut.

Flera oberoende medieföretag har fått officiella varningar för "extremistiskt" eller annat påstått lagstridigt innehåll. Den oberoende radiostationen *Echo Moskvyj* tvingades, att från sin webbplats, ta bort en utskrift av en studiodiskussion den 29 oktober mellan två journalister som hade bevittnat striderna vid Donetsks flygplats och som uttryckte pro-ukrainska åsikter. *Roskomnadzor* hävdade att programmet innehöll "information som rättfärdigade krigsförbrytelser." Diskussionsledaren Aleksandr Pliustjov suspenderades senare i två månader i samband med en "opassande" personlig tweet som inte hade med denna sak att göra. Suspenderingen var resultatet av en kompromiss som uppnåts mellan chefredaktören Aleksej Venediktov och ledningen för *Gazprom Media*, stationens största aktieägare. Denna hade ursprungligen försökt avskeda Aleksandr Pliustjov och hotat att förflytta Aleksej Venediktov.

Fysiska attacker på journalister har fortsatt. Vid olika tillfällen i augusti överfölls flera journalister när de försökte rapportera om hemliga begravningar av ryska militärer som sades ha dödats i Ukraina.

Den 29 augusti blev Lev Schlossberg, utgivaren av *Pskovskaja Guberniya* - den första tidning som rapporterade om de hemliga begravningarna - brutalt slagen och inlagd på sjukhus med huvudskador. Utredningen av fallet lyckades inte identifiera de tre män som angripit Schlossberg, och vid årets slut hade den skjutits upp.

Timur Kuasjov, en journalist från Kabardino-Balkaria som hade ett nära samarbete med lokala människorättsförsvarare hittades död den 1 augusti. Hans oförklarliga död orsakades enligt uppgift av en dödlig injektion. Morden på andra journalister i norra Kaukasus under tidigare år, bland annat Natalia Estemirova, Hajimurad Kamalov och Achmednabi Achmednabiov, utreddes inte på ett effektivt sätt, och gärningsmännen förblev oidentifierade. I juni dömdes fem män till fängelse för att ha mördat den undersökande journalisten Anna Politkovskaja i Moskva i oktober 2006, men de som hade gett order om att döda henne förblev oidentifierade.

Aktivister

Individer och grupper med avvikande åsikter har också förnekats rätten till yttrandefrihet. Sexuella minoriteter tillhör dem man har riktat in sig på, bland annat enligt den federala lagen från 2013 som förbjuder "propaganda för icke-traditionella sexuella relationer bland minderåriga." HBTQI-aktivister har genomgående hindrats från att hålla fredliga möten utan föregående tillstånd, även på platser som är speciellt avsedda för offentliga sammankomster; vanligen parker där få människor normalt vistas. Domstolarna har i samband med tidigare förbjudna evenemang vid tre tillfällen försvarat HBTQI-aktivisters rätt till fredliga sammankomster, men deras utslag har inte haft något inflytande på kommande beslut.

I januari anklagades Jelena Klimova från staden Nizjnij Tagil, för "propaganda" med anledning av hennes online-projekt "Barn 404" vars syfte var att stödja HBTQI-tonåringar. Anklagelser framfördes mot henne, togs tillbaka och framfördes igen, med resultatet att hennes projekt riskerade att läggas ner. I april stördes visningen av en film om "Barn 404" i Moskva av demonstranter som tvingade sig in i visningslokalen och skrek kränkande slagord. De åtföljdes av beväpnad polis som insisterade på att kontrollera alla deltagares identitetshandlingar för att se om några minderåriga var närvarande.

Mötesfrihet

Gatuprotesterna har generellt minskat i jämförelse med föregående år men fick en topp under en kort tid i februari och mars och åter i december som reaktion på Bolotnaja-rättegången, på Rysslands militära intervention i Ukraina, på den förutskickade reformen av hälsovårdssystemet samt på domarna mot Aleksej och Oleg Navalnyj.

Betungande procedurer för godkännande av offentliga sammankomster har förblivit i kraft. Med få undantag har de flesta offentliga protestdemonstrationer blivit starkt begränsade, förbjudna eller skingrade. I juli höjdes bötesbeloppen markant, och ansvarsskyldighet för upprepade brott mot lagen om offentliga möten infördes. Fängelsestraff kunde utmätas.

Myndigheterna fullföljde åtalet mot de personer som anklagades i samband med protesterna i maj 2012 på Bolotnaja-torget: tio individer dömdes till mellan två och ett halvt och fyra och ett halvt års fängelse för sitt deltagande och för sitt påstådda våld under protesten, vilken betecknades som en "massorolighet". Sergei Udaltsov och Leonid Razvozhajov dömdes för att ha organiserat "massoroligheten".

Den 20 och 24 februari skingrade polisen med våld hundratals fredliga demonstranter utanför domstolsbyggnaden i Moskva, när domstolen lämnade sitt utslag i Bolotnaja-rättegången samt vid efterföljande möten i stadens centrum. Över 600 människor greps godtyckligt. De flesta dömdes till böter. Minst sex av dem dömdes till mellan fem och 13 dagars "administrativ arrest".

Följande veckor greps, bötfälldes och, vid några tillfällen, häktades hundratals fredliga demonstranter för sitt deltagande i protester mot Rysslands militära inblandning i Ukraina och mot annekteringen av Krim. Samtidigt tilläts regeringsvänliga Ukraina-demonstrationer hållas på centrala platser, något som oppositionella demonstranter regelmässigt förbjöds.

I Samara mottog flera aktivister anonyma dödshot efter att de den 2 mars hade hållit en rad enpersonsdemonstrationer (den enda form av demonstration som är tillåten utan tillstånd).

I augusti hölls tre kvinnor kortvarigt fängslade på en polisstation i Moskva för att de bar kläder i blått och gult, den ukrainska flaggans färger. Liknande incidenter har rapporterats från andra delar av landet.

I slutet av året ägde småskaliga protester rum i en rad städer i Ryssland mot planerade nedskärningar i hälsovården. De flesta hindrades inte, men i Moskva dömdes fyra demonstranter till frihetsberövande i mellan fem och 15 dagar efter att demonstranterna en kort tid hade blockerat en väg.

Mer än 200 personer kvarhölls i häkte i Moskva den 30 december när domen i ett politiskt motiverat brottmål mot den politiske aktivisten Aleksei Navalnij och hans bror Oleg meddelades två veckor innan det var planerat, och spontana protestdemonstrationer ägde rum. Två av de häktade dömdes till 15 dagars frihetsberövande och ytterligare 67 hölls fängslade över natten och släpptes i väntan på rättegång i januari.

Föreningsfrihet

Civilsamhällesaktivister har, liksom tidigare, utsatts för trakasserier, offentliga angrepp på sin integritet och har i en del fall åtalats för brott.

Under året har oberoende organisationer inom det civila samhället utsatts för ett växande tryck under den så kallade "lagen om utländska agenter". Denna stiftades 2012 för att tvinga frivilligorganisationer som tar emot stöd från utlandet och som ägnar sig åt vagt definierade "politiska aktiviteter" att låta registrera sig som "organisationer som fullgör funktioner som utländsk agent" och att märka sitt offentliga material i enlighet därmed. 2013 och 2014 utsattes hundratals frivilligorganisationer för påträngande offentliga "inspektioner", och dussintals människor drogs in i långdragna domstolsförhör för att bemöta detta krav. I maj 2014 ändrades lagen så att justitieministeriet fick rätt att registrera en frivilligorganisation som "utländsk agent" utan dennas godkännande. I slutet av året hade ministeriet registrerat 29 frivilligorganisationer, inklusive flera ledande människorättsorganisationer, som "utländska agenter". Minst fem frivilligorganisationer beslöt att lägga ner verksamheten som ett direkt resultat av trakasserier under "lagen om utländska agenter".

Medlemmar av frivilligorganisationen *Miljöbevakning av norra Kaukasus (Ekovachta)*, som satte ljuset på de skador på miljön som orsakades av de olympiska spelen i Sotji, utsattes före spelen för en utdragen trakasseringskampanj av säkerhetspolisen. Två av organisationens medlemmar, Yevgenij Vitishko och Igor Chartjenko, greps på uppdyktade administrativa anklagelser och hölls fängslade under spelens öppnande. Medan han befann sig i fängelse avvisades Jevgenij Vitisjkos överklagande i ett brottmål där han utsatts för överdrivna beskyllningar med syfte att tysta honom och hans organisation. Han överfördes genast till en fångkoloni för att avtjäna ett treårigt straff. *Ekovachtas* arbete suspenderades genom ett domstolsbeslut i mars, och organisationen avvecklades i november på grund av en obetydlig formell överträdelse.

Justitieministeriet lade in en domstolsansökan om att den ryska organisationen *Memorial* skulle läggas ner med motiveringen att den registrerats på ett felaktigt sätt. Behandlingen av ärendet uppsköts medan organisationen rättade till felet.

Tortyr och annan misshandel

Anklagelser om tortyr och annan misshandel fortsatte att rapporteras från olika delar av landet samtidigt som många av dem som sökt upprättelse utsattes för påtryckningar att ta tillbaka sina klagomål. Utredningarna blev nästan undantagslöst resultatlösa. Bekännelser som tvingats fram under tortyr har använts i domstolar. I bara en handfull fall, som regel sådana som har innefattat människorättsorganisationer, har det väckts åtal mot de inblandade.

Medlemmar av en oberoende kontrollkommission har upprepade gånger dokumenterat fall av tortyr och annan misshandel i fångkolonin och häktet IK-5 i Sverdlovsk-regionen. I juli krävde de att myndigheterna skulle utreda påståenden om tortyr av E.G. som satt häktad i väntan på rättegång. De lade fram bildbevis på hans skador. En medlem av åklagarämbetet svarade i ett brev att ingen hade blivit utsatt för våld vid

institutionen i fråga och att E.G:s skador hade uppstått innan han fördes dit. Slutsatsen var baserad på utfrågning av personalen vid IK-5 och på pappersarbete som utförts av administrationen. Ingen vidare utredning gjordes.

Norra Kaukasus

Situationen i Norra Kaukasus har förblivit instabil med väpnade grupper som genomför sporadiska attacker mot säkerhetspersonal. Mer än 200 personer, däribland dussintals civila, har enligt uppgift förlorat livet i många incidenter. Säkerhetsoperationer som har genomförts i Dagestan, Kabardino-Balkaria, Tjetjenien och på andra ställen har åtföljts av allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna, inklusive olaga frihetsberövanden, tortyr och annan misshandel, påstådda påtvingade försvinnanden och utomrättsliga avrättningar.

Den 4 december anföll beväpnade män regeringsbyggnaderna i Groznij, Tjetjenien, och dödade minst en civilist och 14 polistjänstemän. Följande dag lovade Ramzan Kadyrov, republikens president, offentligt att förvisa släktingarna till medlemmarna i den väpnade gruppen från Tjetjenien och att förstöra deras hus. Minst 15 hus, hem för dussintals personer, inklusive småbarn, brändes ner eller raserades. Människorättsförfvarare som fördömde dessa metoder och som krävde en utredning bombarderades med ägg under en presskonferens i Moskva den 11 december. Ramzan Kadyrov använde sociala medier för att beskylla Igor Kaljapin, ledare för *Den förenade mobila gruppen för Tjetjenien* för att stödja terrorister. Gruppens kontor i Groznij brann ner den 14 december i vad som förefaller vara mordbrand, och de två gruppmedlemmarna kroppsvisiterades och kvarhölls i flera timmar av polisen utan förklaring. Deras kameror och datorer konfiskerades.

Liksom tidigare har det rått en nästan total avsaknad av rättslig gottgörelse till offer för brott mot de mänskliga rättigheterna eftersom det straffrättsliga systemet har förblivit ineffektivt och – huvudsakligen i hemlighet – varit föremål för politiska påtryckningar på hög nivå. I Tjetjenien har emellertid domare och jurymedlemmar blivit öppet tillrättavisade av Ramzan Kadyrov för utslag i brottmål som han ansett vara för överseende gentemot de svarande.

Att rapportera om brott mot de mänskliga rättigheterna har förblivit svårt, ofta farligt, och många kränkningar antas ha förblivit oregistrerade. Människorättsförfvarare, oberoende journalister och advokater som arbetar med fall som innefattar mänskliga rättigheter har utsatts för hot och trakasserier från poliser och från oidentifierade individer.

Människorättsförfvararen Ruslan Kutajev uppgav att han blivit utsatt för tortyr, inklusive misshandel och elchocker när han greps på grund av uppdiktade anklagelser för heroininnehav. Hans skador har blivit väl dokumenterade av oberoende observatörer. Emellertid accepterade de myndigheter som utredde fallet den förklaring de påstådda förövarna lade fram, nämligen att Kutajevs skador berodde på att han hade ramlat, och de vägrade att vidare utreda han klagomål. Efter en bristfällig rättegång i juli i Urus-Martan, Tjetjenien, dömdes han till fyra års fängelse. Straffet kortades ner till två månader efter ett överklagande i oktober.

Den dagestanska advokaten Sapijat Magomedova, som 2010 blev brutalt överfallen av polisen på en polisstation när hon besökte en fängslad klient, har liksom tidigare mottagit anonyma mordhot och hot från utredningspersonal, både förtäckta och öppna. Inget av hennes offentliga klagomål har blivit effektivt utrett. Hon har varit orolig för sin egen, sina kollegors, och sin familjs säkerhet men har vägrat att ge upp sitt arbete. Utredningen av det fall då hon blev slagen av polisen har formellt öppnats igen, men myndigheterna har inte kunnat visa upp några framsteg eller någon vilja att åtala hennes angripare.

SVERIGE

Konungariket Sverige

Statsöverhuvud: Kung Carl XVI Gustaf

Regeringschef: Stefan Löfven (ersatte Fredrik Reinfeldt i oktober)

En egyptisk medborgare som avvisades från Sverige till Egypten 2001 och utsattes för tortyr, beviljades tillstånd att återvända till Sverige. Utredningar av en olaglig svensk polisdatas över romska personer pågick. En statlig kommission påbörjade en översyn av brister i förundersökningar och åtal rörande våldtäkter.

Tortyr och andra övergrepp

I november rekommenderade FN:s kommitté mot tortyr att Sverige inför en definition av tortyr i brottsbalken som överensstämmer med definitionen i FN:s konvention mot tortyr. Kommittén uppmanade Sverige att avstå från att använda diplomatiska försäkringar som ett sätt att återsända personer till ett annat land där personen riskerade att utsättas för tortyr.

I april beviljades den egyptiske medborgaren Mohammed El-Zari uppehållstillstånd i Sverige. Han fängslades tillsammans med Ahmed Agiza i Sverige i december 2001 och avvisades från Sverige till Egypten på ett inhyrt plan från den amerikanska underrättelsetjänsten, CIA. Båda männen utsattes för tortyr och andra övergrepp medan de var fängslade i Egypten. År 2008 beslutade justitiekanslern om ekonomisk kompensation till de båda männen för de människorättskränkningar som de blivit utsatta för. Mohammed El-Zari släpptes från fängelset i oktober 2003 utan att ha blivit åtalad för något brott. Att bägge männen beviljats uppehållstillstånd uppfyller dock bara delvis rätten till upprättelse. En effektiv, opartisk, noggrann och oberoende utredning saknas fortfarande av de kränkningar de utsatts för.

Diskriminering

I september uttryckte FN:s rasdiskrimineringskommitté oro över fallen av hets mot folkgrupp, och uppmanade Sverige att göra effektiva, opartiska, noggranna och oberoende utredningar av alla hatbrott. Kommittén uttryckte också oro över att rasistiska och nazistiska organisationer fortfarande verkar i Sverige.

Samma dag som FN:s rasdiskrimineringskommitté uttryckte oro över diskrimineringen av romer, avslöjade en svensk dagstidning att polismyndigheten i Skåne använde en databas, kallad *Kringresande*, som innehöll information om cirka 4 000 romska personer, utan någon annan tydlig anledning än deras etnicitet. Flera myndigheter bad offentligt om ursäkt efter avslöjandet. Ärendet har därefter utretts av såväl Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten och Riksenheten för polismål, som internt av Rikspolisstyrelsen, där den senare inte fann något som stred mot lagen. Ärendet var föremål för utredning av justitieombudsmannen, vars beslut väntades i november.

Våld mot kvinnor och flickor

I augusti meddelade regeringen, efter ett förslag från Riksdagens justitieutskott, att den skulle inrätta en kommission för att undersöka hur våldtäktsutredningar hanteras av polisen och rättssystemet. Målet var att analysera det stora antalet nedläggningar av förundersökningar och att så få rapporterade våldtäkter leder till åtal, och att rekommendera förbättringar i rättsprocessen i våldtäktsmål. Kommissionen förväntas granska definitionen av våldtäktsbrott och överväga införandet av ett krav på samtycke.

SYRIEN

Syriska Arabiska Republiken

Statsöverhuvud: Bashar al Assad

Regeringschef: Wael Nader al-Halqi

Det syrisk inbördeskriget pågick med oförminskad styrka under hela året, och såväl regeringsstyrkor som icke-statliga väpnade grupper begick utan straffpåföljd omfattande krigsbrott och grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Regeringsstyrkor riktade medvetet in sig på civila och bombarderade urskillningslöst civila bostadsområden och sjukhus med artilleri, granater, tunnbomber och kemiska stridsmedel, vilket ledde till rättsstridigt dödande av civila.

Regeringsstyrkor genomförde långvariga beläringar som fångade civila i en fälla och berövade dem mat, medicinsk vård och andra livsförnödenheter. Säkerhetsstyrkor grep godtyckligt tusentals människor eller höll dem fångslade – bland dem fanns fredliga aktivister, människorättsförfvarare, journalister, biståndsarbetare och barn. De utsatte vissa för påtvingade försvinnanden och andra för långvariga frihetsberövanden eller bristfälliga rättegångar. Säkerhetsstyrkor utsatte systematiskt och utan straffpåföljd fångar för tortyr och annan misshandel; tusentals fångar rapporteras ha dött till följd av tortyr eller på grund av de rådande hårda förhållandena i fängelserna. Väpnade grupper, som kontrollerade vissa områden och stred om andra, granatbesköt och belägrade urskillningslöst områden där civila som ansågs stödja regeringen bodde. Vissa av de väpnade grupperna, i synnerhet Islamiska staten (IS, tidigare känd som ISIS), utförde urskillningslösa självmordsattacker och andra bombningar i civila områden och dödade rättsstridigt många människor, bland annat genomförde de summariska mord av tillfångatagna personer och misstänkta motståndare.

Bakgrund

Strider mellan regeringsstyrkor och olika icke-statliga väpnade grupper rasade i hela Syrien under året, vilket ledde till tusentals döda och sårade och till att ytterligare många tvingades lämna sina hem. Flyktingströmmen ökade, särskilt till Turkiet, Libanon, Jordanien, Egypten och Irakiska Kurdistan. Vid årets slut hade totalt cirka 200 000 människor dött till följd av konflikten, enligt FN. Dessutom fanns det 7,6 miljoner internflyktingar och cirka 4 miljoner syrier hade flytt till andra länder.

Internationella försök att lösa den väpnade konflikten ledde till att FN, stött av USA och Ryssland, sammankallade den så kallade Geneve II-konferensen i januari. Deltog gjorde representanter för den syrisk regeringen och den oppositionella *Syriska nationella koalitionen*, men ingen från de väpnade grupper som inte stod under syrisk nationella koalitionen befäl. Samtalen avslutades i februari utan att någon överenskommelse hade gjorts.

FN:s säkerhetsråd var fortsatt splittrade i frågan, vilket underminerade försöken att få till ett fredsavtal, men en rad resolutioner antogs beträffande den pågående krisen. Resolution 2139 i februari tog upp agerandet under strider och godtyckliga gripanden och krävde att alla parter i konflikten skulle tillåta humanitär hjälp över stridslinjen och i belägrade områden; detta efterlevdes dock inte. Resolution 2165 i juli fokuserade på möjligheten att ge internationell humanitär hjälp till belägrade områden och över nationella gränser. I augusti fördömde resolution 2170 rättsstridigt dödande, andra grova kränkningar och de rekryteringar av utländska stridande som gjorts av de väpnade grupperna IS och Jabhat Al-Nusra. Dessutom utökades FN:s sanktionslista för al-Qaida med sex personer som hade förbindelse med dessa väpnade grupper. Ryssland

och Kina lade in sitt veto mot ett resolutionsförslag som skulle hänvisa Syriens situation till åklagaren vid Internationella brottmålsdomstolen.

FN:s oberoende internationella undersökningskommission om Syrien, som år 2011 tillsattes av FN:s råd för mänskliga rättigheter, övervakade och rapporterade fortlöpande om de överträdelser av internationell rätt som begåtts av parterna i konflikten. Regeringen hindrade dock fortfarande kommissionen från att komma in i Syrien.

I juni rapporterade *Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW)* att regeringen hade överlämnat hela sitt förråd av kemiska vapen att förstöras, i enlighet med en överenskommelse som träffats i september 2013 med regeringarna i USA och Ryssland.

I september påbörjade en USA-ledd internationell koalition luftangrepp mot IS och andra väpnade grupper i norra Syrien. Enligt FN:s säkerhetsråd dödade luftangreppen cirka 50 civila.

I juni vann president Bashar al-Assad presidentvalet som hölls enbart i regeringskontrollerade områden, och påbörjade därefter sin tredje sjuårsperiod vid makten. Veckan därpå utfärdade han en amnesti som ledde till att ett fåtal individer frigavs; det stora flertalet samvetsfångar och andra politiska fångar satt fortfarande fängslade.

Inbördeskrig - brott begångna av regeringsstyrkor

Regeringsstyrkor genomförde attacker mot områden som kontrollerades av väpnade oppositionsstyrkor eller som man stred om, varvid civila dödades rättsstridigt; vissa av anfallen utgjorde krigsbrott eller brott mot mänskligheten. Regeringsstyrkor gick till upprepade anfall, både mot direkta mål och urskillningslöst, bland annat med luftangrepp och beskjutning av civila bostadsområden. Ofta använde man tunnbomber – högexplosiva vapen utan styrning som släpps från helikoptrar – vilka dödade och sårade ett stort antal civila, däribland barn. FN:s säkerhetsråd krävde i sin resolution 2139 att alla parter i konflikten skulle upphöra med urskillningslösa anfall. Trots detta dödade regeringsstyrkor under de tio följande månaderna nästan 8 000 civila vid granatbeskjutning och under andra urskillningslösa attacker, enligt den lokala frivilligorganisationen *Centret för brottsdokumentation* som övervakar och dokumenterar händelserna. Vid ett tillfälle den 29 oktober fällde regeringshelikoptrar fyra tunnbomber över ett läger för flyktingar i Idlib, vilket dödade minst tio civila och sårade dussintals, enligt det *Syriska observatoriet för mänskliga rättigheter*.

Regeringsstyrkor genomförde flera anfall med tunnbomber eller annan ammunition som innehöll klor, trots att sådan ammunition är förbjuden i internationell rätt. Enligt FN:s undersökningskommission användes klor bland annat i april vid attacker mot städerna Kafar Zeita, al-Tamana och Tal Minnis. En undersökning av OPCW bekräftade i september att regeringsstyrkor hade använt klor "systematiskt och vid upprepade tillfällen" vid dessa attacker. Regeringsstyrkor använde även klusterammunition, vapen som slumpartat sprider små brandbomber över ett vidsträckt område och som ger offren allvarliga och ofta dödliga brännsår.

Belägringar och utestängande av humanitär hjälp

Regeringsstyrkor belägrade under långa perioder civila områden både i och omkring Damaskus, som Yarmouk, Daraya och östra Ghouta, och på andra håll – bland annat i Homs gamla stad, där belägringen avslutades i maj. Oppositionsgrupper befann sig i de belägrade områdena och utgjorde ibland ytterligare ett hot mot civilbefolkningen. Civila som var instängda i det belägrade området drabbades av svält och led brist på medicinsk vård och grundläggande samhällsservice. Regeringssoldater utsatte dem vidare oupphörligt för granatbeskjutning, bombing från luften och krypskyttar. I mars sköt regerings soldater mot civila som försökte lämna östra Ghouta under vit flagg och kvinnor, män och barn dödades. I Yarmouk, en förort till

Damaskus med en befolkning på ungefär 18 000 (före konfliktens utbrott bodde där mer än 180 000 syrier och palestinska flyktingar), påbörjades i december det tredje året av oavbruten belägring. Trots att man i juni kom överens om ett vapenstillestånd fortsatte regeringsstyrkorna att strypa tillgången till mat och vatten och hindra viss internationell humanitär hjälp från att nå fram. Samtidigt som regeringsstyrkorna tillät civila att evakueras från belägrade områden fängslade de män och pojkar och höll dem fängslade i långa perioder för övervakning.

Attacker mot vårdinrättningar och medicinsk personal

Regeringsstyrkor riktade fortsatt in sig på vårdinrättningar och medicinsk personal i de områden som kontrollerades av väpnade grupper. De bombade sjukhus, förhindrade införseln av medicinska förnödenheter i humanitära hjälpsändningar till belägrade områden, och grep och fängslade medicinsk personal och frivilliga. Det uppenbara syftet var att förstöra och omöjliggöra grundläggande medicinsk vård i dessa områden. Organisationen *Physicians for Human Rights* anklagade regeringsstyrkor för att systematiskt angripa sjukvården i de områden som kontrolleras av oppositionella grupper och för att ha dödat 569 sjukvårdsanställda mellan april 2011 och oktober 2014.

Inbördeskrig - brott begångna av väpnade grupper

Även icke-statliga väpnade grupper begick krigsbrott och grova brott mot de mänskliga rättigheterna. Bland dessa fanns såväl IS och Jabhat Al-Nusra, vilka använde sig av utländska krigare, som grupper som ingick i eller hade förbindelse med den fria syriska armén.

Användning av urskillningslösa vapen

Väpnade grupper använde urskillningslösa vapen, däribland granatkastare, tank- och artillerigranater, vid attacker mot regeringskontrollerade civila områden, och detta ledde till många civila dödsoffer. I april och maj anföll väpnade grupper grannskapen Saif al-Dawla, al-Midan och al-Sulimaniya i västra Aleppo, och enligt uppgift avfytrade de granater och provisoriska gasbehållare mot civila områden. Jabhat Al-Nusra utförde självmordsbombningar med bil och lastbil i regeringskontrollerade områden, bland annat Homs, och dödade och sårade därigenom civila.

Rättsstridigt dödande

Framför allt IS-styrkor dödade på ett rättsstridigt sätt tillfångatagna regerings soldater och bortförda civila, bland dem fredliga aktivister och journalister, utlänningar och enligt uppgift även medlemmar av rivaliserande väpnade grupper. I områdena al-Raqqa och östra Aleppo, som IS kontrollerade och där de infört en strikt tolkning av islamisk lag, genomförde IS-medlemmar flera offentliga avrättningar; först fördömde man offren, därefter sköts de eller halshöggs inför en folksamling där barn ofta var med. De flesta var män, men enligt uppgift fanns även pojkar yngre än 15 år och kvinnor bland offren.

IS-styrkor publicerade en del av sina brott av propagandaskäl eller för att framföra sina krav. Videofilmer på internet visade hur de halshögg fångar, bland dem syriska, libanesiska och kurdiska soldater samt amerikanska och brittiska journalister och hjälparbetare som hade förts bort av väpnade grupper och som lämnats över eller "sålts" till IS. Ibland innehöll videon förutom själva halshuggningen även hot om att döda andra fångar.

Belägringar, förhindrande av humanitär hjälp och attacker mot sjukvårdsinrättningar och sjukvårdspersonal

IS, Jabhat Al-Nusra och andra väpnade grupper genomförde gemensamt eller på egen hand belägringar av flera regeringskontrollerade områden nordväst om Aleppo, däribland Zahraa och Nobel. Dessutom belägrade de området runt Aleppos centralfängelse tills regeringsstyrkor i maj bröt den årslånga

belägringen. De utsatte en del områden för urskillningslös granatbeskjutning, skar av tillgången till mat, vatten och andra förnödenheter till civila invånare, störde eller förhindrade tillgången till humanitär hjälp och anföll och hindrade sjukvårdsarbetare från att utföra sitt arbete.

Bortföranden

Väpnade grupper genomförde ett stort antal kidnappningar och gripanden av lokala aktivister, misstänkta regeringsanhängare, utländska journalister och hjälparbetare. Många utsattes för tortyr eller annan misshandel och en del avrättades summariskt och rättsstridigt. Bland de tillfångatagna fanns barn; i maj förde till exempel IS-styrkor bort över 150 kurdiska pojkar från Manbej, mellan Aleppo och Kobane, och utsatte en del av dem för tortyr. I oktober hade alla pojkar släppts.

Kurdiska områden

I norra Syrien hade *Demokratiska unionspartiet* (PYD) praktiskt taget full kontroll över tre övervägande kurdiska enklaver – Afrin, Kobane och Jazira – sedan regeringsstyrkorna dragit sig tillbaka 2012. I mitten av året anföll dock IS-styrkor åter Kobane vilket ledde till att många människor flydde. I januari utfärdade PYD en ny konstitution för de tre områdena, med ett rättssystem baserat på så kallade folkdomstolar. Efter ett besök i området i februari uppmanade Human Rights Watch PYD:s myndigheter att upphöra med godtyckliga gripanden, sluta använda barn som soldater och till att bemanna vägspärrar, förbättra skyddet mot övergrepp av fångar och undersöka en våg av bortföranden och något som tycktes vara politiska mord. I juli släppte PYD 149 barn som deltagit i armén och lovade att förhindra att barn deltog i fientliga handlingar.

Flyktingar och internflyktingar

Strider runtom i Syrien orsakade fortsatt stora flyktingströmmar. Cirka fyra miljoner människor flydde från Syrien mellan 2011 och slutet av 2014, och FN:s kontor för samordning av humanitära frågor rapporterade att ytterligare 7,6 miljoner, varav hälften är barn, är internflyktingar inom Syrien. Detta innebär en ökning med mer än en miljon sedan december 2013. I september förorsakade en ny attack från IS-styrkor på Kobane en omfattande flyktingström, med tiotusentals invånare som flydde över till Turkiet inom några dagar. I både Libanon och Jordanien begränsade myndigheterna antalet flyktingar som tilläts komma från Syrien, vilket gjorde att de som väntade i gränsområdena utsattes för ytterligare attacker och umbäranden. De hindrade också fortfarande palestinska flyktingar från Syrien från att komma in, vilket gjorde dem särskilt utsatta.

Påtvingade försvinnanden

Regeringens säkerhetsstyrkor höll fortsatt tusentals personer långvarigt fängslade utan åtal, och i många fall var det liktydigt med påtvingade försvinnanden.

Många som fängslats under tidigare år var fortfarande "försvunna", och man oroade sig för deras säkerhet. Myndigheterna gav sällan någon information om fångar och vägrade ofta att låta dem träffa advokater eller sina familjer.

Bland dem som förblev "försvunna" fanns hela familjer. Det äkta paret Abdulrahman Yasin och Rania Alabbasi greps, tillsammans med sina sex minderåriga barn och en annan kvinna, i sitt hem av säkerhetsstyrkor i mars 2013. Myndigheterna har inte gett någon information om dem, men en före detta fånge uppgav att han hade sett Rania Alabbasi och hennes barn på en militär underrättelseenhet känd som Filial 291.

Människorättsadvokaten Khalil Ma'touq och hans vän Mohamed Thatha var fortfarande "försvunna" vid årets slut, sedan säkerhetsstyrkor gripit dem vid en vägspärr i närheten av Damaskus den 2 oktober 2013. Myndigheterna varken bekräftade deras gripande eller avslöjade varför eller var de hölls fångna.

Juwan Abd Rahman Khaled, en kurdisk rättsaktivist, föll också offer för ett påtvingat försvinnande. Han fängslades av den statliga säkerhetstjänsten vid en razzia i distriktet Wadi al-Mashari's i Damaskus tidigt på morgonen den 3 september 2012. Han är före detta politisk fånge och har utsatts för tortyr, och i slutet av 2014 var det fortfarande okänt var han fanns.

Dödsfall i fängelser

Tortyr och annan misshandel av fångar hos den politiska säkerhetstjänsten, den militära säkerhetstjänsten, flygvapnets säkerhetstjänst och andra säkerhets- och underrättelseverksamheter som verkar inom regeringen, var systematisk och utbredd. Enligt uppgift dog många fångar av tortyren.

I januari undersökte en grupp rättsmedicinska experter och tidigare internationella krigsbrottsåklagare fotografier från militära sjukhus, tagna av tusentals fångars lik. De rapporterade efter sin undersökning att syriska myndigheter hade ägnat sig åt systematisk tortyr och rättsstridigt dödande av fångar. Regeringen förnekade experternas påstående men gjorde ingen oberoende undersökning. Samtidigt kom under året allt fler rapporter om tortyr och döda fångar.

Många fångar rapporterades också ha dött till följd av de svåra förhållanden som rådde vid olika fånginrättningar. Till dessa hörde militära underrättelsetjänstens filial 235, även känd som "Palestinafilialen". Enligt uppgifter från en frigiven fånge hade många fångar vid filial 235 skabb eller andra hud- och matsmältningsjukdomar till följd av överbeläggning, dåliga hygieniska förhållanden och brist på mat, rent dricksvatten och utebliven sjukvård. Ofta informerades fångarnas familjer inte alls om dödsfallet. I andra fall fick familjerna veta att deras anhöriga dött av hjärtattacker, men de fick aldrig se kropparna och fick inte tillbaka dem så att de kunde begravas.

I oktober kom en brittisk undersökningsjury fram till att den brittiske läkaren Abbas Khan blivit rättsstridigt dödad i syriskt fängelse i december 2013, vilket motsade den syriska regeringens uppgift att han hade begått självmord. Säkerhetsstyrkor grep Khan i november 2012, mindre än 48 timmar efter hans ankomst till Syrien som medicinsk volontär; enligt uppgift blev han torterad och på annat sätt misshandlad under månaderna i fångenskap.

Bristfälliga rättegångar

Efter att ha fängslats under långa perioder utan rättegång, åtalades många regeringskritiker och fredliga oppositionella vid antiterrorrättsstolen, inrättad år 2012, eller vid militära krigsdomstolar, där rättegångarna var bristfälliga. Anklagelserna mot en del av de åtalade vid antiterrorrättsstolen baserades på deras lagliga rätt till yttrandefrihet eller andra rättigheter. De som stod åtalade, varav många var civila, hade ingen rätt att få juridisk hjälp och möttes av domare som var officerare i armén. De hade inte heller någon möjlighet att överklaga sina domar.

Det kom uppgifter om att Faten Rajab Fawaz, en läkare och fredlig reformaktivist som greps av flygvapnets underrättelsetjänst i Damaskus i december 2011, i september skulle bli ställd inför militär krigsdomstol; åtalspunkterna angavs inte. Efter gripandet hölls hon i flera olika fånginrättningar och tillbringade ibland månader i sträck i isolering. Hon uppges ha utsatts för tortyr och annan misshandel.

Mazen Darwish, Hani al-Zitani och Hussein Gharir, aktivister från det fristående *Syriska centret för media och yttrandefrihet* (SCM) anklagades för att ha "publicerat terrorhandlingar" och riskerade att dömas till

15-åriga fängelsestraff. De greps då flygvapnets underrättelsetjänst gjorde en razzia mot SCM:s kontor i februari 2012. Deras rättegång vid antiterrordomstolen har skjutits upp gång på gång sedan 2013 och fallets utgång var fortfarande inte känt i slutet av 2014.

Gebrail Moushe Kourie, ledare av det icke auktoriserade politiska partiet *Assyriska demokratiska organisationen*, greps i december 2013 i Qamishli i norra Syrien. Efter månader i fängelser där tortyr var mycket vanligt förekommande, anklagades han för att tillhöra ett "otillåtet hemligt politiskt parti" och för att ha "uppmanat till våld i avsikt att störta regeringen" inför en brottmålsdomare som hänvisade hans mål till antiterrordomstolen.

Dödsstraffet

Dödsstraff utdömdes fortfarande för en lång rad brott. Det fanns emellertid ingen tillgänglig information om avrättningar som ägt rum under året.

USA

Amerikas förenta stater

Stats- och regeringschef: Barack Obama

President Obama medgav under 2014 att tortyr användes efter attackerna den 11 september 2001 inom ramen för ett hemligt interneringsprogram; hans företrädare hade godkänt programmet och CIA hade varit ansvariga för att verkställa det. Några ansatser till ansvarsutkrävande och kompensation för de brott mot folkrätten som begåtts i programmet syntes dock inte till. I december offentliggjordes den tidigare hemligstämplade sammanfattningen av en rapport från senaten om programmet. Ett stort antal fångar hölls fortfarande kvar på obestämd tid i det militära interneringslägret i USA:s flottbas vid Guantánamo Bay på Kuba, medan rättegångsförhandlingar i militärkommissioner pågick i några fall. Fortfarande uttrycktes farhågor över bruket av långvariga isoleringsstraff i statliga och federala fängelser, och över polisens överdrivet hårdhänta metoder. Trettiofem män och två kvinnor avrättades under året.

Bakgrund

USA granskades av tre FN-organ 2014. I april kritiserades landet av FN:s kommitté för mänskliga rättigheter på en rad punkter – däribland bristen på ansvarsutkrävande för övergrepp som begåtts under kampen mot terrorismen, isoleringsstraff i fängelser, skillnader inom rättskipningen på grund av hudfärg, riktade dödliga attacker med drönare, överdriven våldsanvändning inom polisen, behandlingen av migranter och dödsstraffet. I augusti framlade Kommittén för avskaffande av rasdiskriminering flera rekommendationer för USA. I november innehöll även de avslutande påpekanden som Kommittén mot tortyr presenterade en rad punkter.

Straffrihet

I augusti medgav president Obama att USA använde tortyr efter terroristattackerna den 11 september 2001. Han uppgav att tortyr tillämpades inom ramen för "några" av de "förstärkta förhörsmetoder" som programmet innehöll, inte bara den så kallade skendränkningen (fingerad avrättning genom dränkning – waterboarding). Presidenten sa dock ingenting om ansvarsskyldighet och kompensation och reflekterade därmed USA:s fortsatta vägran att uppfylla sina internationella förpliktelser i de här frågorna. Inte heller nämnde han de påtvingade försvinnanden – ett brott enligt folkrätten – som de flesta, om inte alla, av de människor som det hemliga programmet höll fångslade utsattes för, vissa av dem i flera år.

I april röstade senatens särskilda underrättelseutskott (SSCI) igenom att lyfta hemligstämpeln från sammanfattningen av den längre rapporten om det hemliga internerings- och förhørsprogram som CIA genomförde mellan 2002 och 2008. Sammanfattningen offentliggjordes den 9 december och det 500 sidor långa dokumentet innehöll nya detaljer om programmet och om den tortyr och de människorättskränkningar som begåtts inom dess ramar. Den kompletta 6 700 sidor långa rapporten innehåller detaljer om varje enskild fånge i förvar hos CIA, förhållandena under vilka de satt fångslade och hur de förhörts; den förblev hemligstämplad.

Kampen mot terrorism – interneringar

I slutet av 2014 hölls 127 män fångslade i Guantánamo, merparten av dem utan att ha åtalats för något och utan rättegång. Nästan hälften hade beviljats förflyttning från basen, de flesta redan 2010 eller tidigare. Tjugoåtta fångar förflyttades från basen under året; elva stycken hade flyttats 2013.

Förflyttningen till Qatar i maj av fem afghanska män som suttit i Guantánamo i mer än ett årtionde, i utbyte mot en amerikansk soldat som hållits fångslad av talibaner, utlöste motstånd i kongressen mot president Obamas uttalade mål att stänga interneringslägret.

Några fångar genomförde hungerstrejker under året, om än inte i samma omfattning som 2013. Frågan om öppenhet kring hungerstrejkerna var omstridd efter ett beslut i slutet på 2013 om att upphöra med att offentliggöra antalet fångar som genomförde den typen av protester. Vid en rättstvist i maj 2014 avslöjade regeringen att de förfogade över hemligstämplade videoband som visar hur Abu Wa'el Dhiab med våld förs ut ur sin cell och tvångsmatas. Abu Wa'el Dhiab är från Syrien och fick sin förflyttning beviljad redan 2009 men är fortfarande kvar på basen. I oktober beordrade en federal domare, mot regeringens protester, att hemligstämpeln skulle lyftas från videobanden och en redigerad version offentliggöras. Regeringen överklagade och målet ligger hos USA:s appellationsdomstol och var vid årets slut ännu inte avgjort.

I november meddelade den amerikanska regeringen FN:s Kommitté mot tortyr att landet – tvärt emot den ståndpunkt man tidigare hävdade – nu hade beslutat att Konventionen mot tortyr var applicerbar på Guantánamo och på USA-registrerade fartyg och flygplan.

I februari förklarade sig Ahmed Mohammed al Darbi skyldig vid en utfrågning inför en militärkommission i Guantánamo. Han var en saudiarabisk medborgare som gripits av civila myndigheter i Azerbajdzjan i juni 2002 och överförts i amerikanskt förvar två månader senare. Erkännandet innebar också att han gick med på att inte inleda process mot USA angående hur han behandlats i fängelset. Den fällande domen mot honom betydde att åtta fångar nu hade dömts av militärkommissioner sedan Guantánamobasen började användas som fängelse i januari 2002. Sex av dessa åtta män hade fått sina domar som ett resultat av överenskommelser före den rättsliga prövningen.

Förhandlingar i militärkommission om den typen av överenskommelser fortsatte beträffande fem Guantánamofångar som stod anklagade för inblandning i attackerna den 11 september – Khalid Sheikh Mohammed, Walid bin Attash, Ramzi bin al-Shibh, Ali Abd al-Aziz och Mustafa al-Hawsawi. Dessa fem, och Abd al-Rahim al-Nashiri, som 2011 formellt åtalades för att ha varit delaktig i bombangreppet mot krigsfartyget USS Cole i Jemen år 2000 – för vilket han riskerar dödsstraff – hade hållits isolerade i hemligt amerikanskt fängelse i upp till fyra år innan de 2006 förflyttades till Guantánamo. Deras rättegångar hade inte påbörjats vid slutet av 2014.

Den irakiske medborgaren Abd al-Hadi al-Iraqi, som enligt uppgift greps i Turkiet i oktober 2006, överfördes i amerikanskt förvar, hölls fångslad i hemlighet av CIA och förflyttades till Guantánamo i april 2007; han fick sina åtalpunkter upplästa i juni. Anklagelserna mot honom faller under den så kallade Military Commissions Act (MCA). Rättegången mot honom pågick fortfarande vid slutet av 2014.

I maj fastslog chefsjuristen vid USA:s försvarsdepartement att regeringen fortfarande använde Authorization for Use of Military Force ("Bemyndigande att använda militärt våld"), AUMF, från 2001 som sanktion för sina interneringsoperationer i Afghanistan och Guantánamo, och sina operationer med avsikt att tillfångata eller döda riktade mot individer på andra håll. Han pekade på fallet med den libyske medborgaren Nazih Abdul-Hamned al-Ruqai, även känd som Abu Anas al-Libi, som ett exempel på en aktion som fann stöd i AUMF. Abu al-Libi bortfördes av amerikansk trupp den 5 oktober 2013 från Tripoli i Libyen, förhördes ombord på USS San Antonio och förflyttades till USA, anklagad för att ha varit delaktig i bombningarna mot de amerikanska ambassaderna i Kenya och Tanzania 1998.

Abu al-Libis advokat hävdade i rätten 2014 att bortförandet hade genomförts med "extremt brutalt fysiskt våld", och att amerikanerna efter att ha släpat ut den misstänkte ur hans bil och använt "elpistolliknande vapen" mot honom hade bundit honom till händer och fötter och försett honom med ögonbindel och munkavle. På fartyget hade han hållits isolerad och förhört dagligen i en vecka av CIA-tjänstemän och andra. Han hävdade att han i praktiken hindrades från att sova av de långa, upprepade förhören. Isoleringen och förhören med honom avbröts på grund av en livshotande sjukdom. Rättegången mot honom var ännu inte avgjord vid årets slut, men den 31 december fördes han till sjukhus, där han dog den 2 januari 2015.

Amerikanska styrkor grep Ahmed Abu Khatallah nära Benghazi i östra Libyen den 15 juni. Den 17 juni informerade den amerikanska regeringen FN:s säkerhetsråd om att gripandet av Ahmed Khatallah hade skett i enlighet med USA:s "naturliga rätt till självförsvar" och som en följd av "hans fortsatta planer på väpnade attacker mot amerikanska medborgare". I brevet från den amerikanska regeringen fanns ingen information om hur de föregivna planerna såg ut, vilket gör det nästan omöjligt att bedöma i vilken mån USA:s hänvisning till självförsvar är rimlig. I oktober åtalades Ahmed Khatallah för förbrytelser i samband med en attack mot USA:s diplomatiska beskickning i Benghazi 2012. Fyra amerikanska medborgare dödades i attacken, och om Ahmed Khatallah döms riskerar han dödsstraff. Vid slutet av året satt han fortfarande isolerad i Virginia i väntan på rättegång.

De återstående icke-afghanska fångar som hölls av amerikansk militär vid Bagram-flygbasen i Afghanistan överfördes till fängelser som andra regeringar ansvarade för. I augusti förflyttades två jemenitiska medborgare som suttit i amerikansk fångenskap i Afghanistan i över ett årtionde till Jemen. I november förflyttades en rysk medborgare som hållits i amerikansk militär fångenskap i Bagram sedan 2009 till USA för att där ställas inför rätta vid en federal domstol, anklagad för terrorism. Ireq Ilgiz Hamidullin blev den förste fånge som överfördes från Bagram direkt till USA, nästan 13 år efter att basen började användas som fångläger.

Den 10 december överfördes den tunisiska medborgaren Redha al Najjar till fångenskap i Afghanistan, dagen efter att SSCI offentliggjorde en sammanfattande rapport där han omnämndes som en av dem som utsatts för tortyr i en hemlig CIA-anläggning i Afghanistan 2002. Den 11 december meddelade försvarsdepartementet att fånglägret i Bagram nu var stängt.

I november sa president Obama att samtal pågick mellan kongressen och regeringen om hur man skulle "kalibrera och uppdatera" AUMF "så att den lämpade sig för den nuvarande striden snarare än för gårdagens strider".

Förhållandena i fängelser

Tiotusentals fångar satt fortfarande isolerade i statliga och federala fängelser över hela USA, instängda i sina celler mellan 22 och 24 timmar per dygn under förhållanden som kännetecknades av total frånvaro av yttre socialt sammanhang.

I februari höll senatens juridiska utskott en andra utfrågning om bruket att placera fångar i isoleringscell. Senator Durbin, som var ordförande för utfrågningen och som förespråkade reformer av detta förfaringsätt, var samtidigt drivande i frågan om att öppna ytterligare ett federalt fängelse, vilket snarare skulle öka antalet federala isoleringsceller. Amnestys rapport om användandet av isoleringsstraffet i federala fängelser fastslog att förhållandena i det enda idag befintliga fängelset i den högsta säkerhetsklassen, det i Florence i Colorado, inte motsvarade kraven på humanbehandling av fångar.

I oktober nåddes en uppgörelse i ett gruppansmål där mer än 33 000 fångar i Arizonas statliga fängelser var företrädare. Uppgörelsen innebär att Arizonas kriminalvårdsmyndighet kommer att bevilja de fångar som

sitter i isoleringscell och som har allvarliga mentala sjukdomar mer behandling mot sjukdomarna och mer tid utanför cellen.

Dödsstraff

Trettiofyra män och två kvinnor avrättades under 2014, 38 män och en kvinna år 2013. Det innebär att totalt 1 394 människor har avrättats sedan USA:s högsta domstol godkände nya lagar för dödsstraffet 1976. Antalet avrättningar 2014 var det lägsta sedan 1994. Problemen för delstaterna med att få fram preparat för giftinjektioner, och farhågor beträffande antalet "slarvigt utförda" avrättningar, bidrog till avmattningen. Sjuuttio dödsdomar avkunnades 2013 och ungefär lika många 2014; detta innebär en minskning med cirka två tredjedelar sedan mitten av nittiotalet. Nästan 3 000 män och ungefär 55 kvinnor satt fortfarande i dödscell vid årets slut.

De krafter som verkade mot dödsstraffet växte i styrka när guvernören i delstaten Washington i februari tillkännagav att inga avrättningar skulle tillåtas där så länge han innehade ämbetet. Tillkännagivandet följde på Marylands avskaffande av dödsstraffet 2013, vilket innebär att det nu är slopat i 18 delstater; dessutom finns det tydliga tecken på att inga avrättningar kommer att verkställas i Colorado under dess nuvarande guvernör.

Under 2014 verkställdes avrättningar i sju delstater, två färre än under 2013. Fyra stater – Florida, Missouri, Oklahoma och Texas – svarade för 89 procent av det juridiskt verkställda dödandet i landet 2014. Vid årets slut stod Texas för 37 procent av alla avrättningar som ägt rum i USA sedan 1976. Texas har avrättat fler människor för brott begångna vid 17, 18 eller 19 års ålder än någon annan delstat har avrättat totalt.

Människor som stod åtalade för ett brott som kunde bestraffas med döden åtnjöt ett visst skydd om de led av förståndshandikapp (i USA kallades de tidigare för "mentalt efterblivna"); den 27 maj gjorde USA:s högsta domstol ett förtydligande beträffande det skyddet. Domstolen slog fast att den lag i Florida som kräver att en åtalad måste uppvisa en intelligenskvot högre än 70 för att kunna dömas till döden var oförenlig med konstitutionen; lagen gjorde det omöjligt att lägga fram andra bevis än intelligenskvot för att påvisa begränsningar i den åtalades mentala förmågor.

De advokater som försvarade Ramiro Hernandez Llanas, en mexikansk medborgare som satt i dödscell i Texas, hade försökt få till stånd ett uppskov med verkställigheten av dennes dom till dess att högsta domstolen fattat sitt beslut, för att därefter få dödsdomen omprövad. Inget uppskov beviljades dock, och han avrättades den 9 april, trots övertygande uppgifter om att hans förståndshandikapp gjorde avrättningen författningsvidrig. I januari avrättade Texas ännu en mexikansk medborgare i strid mot ett domslut från den Internationella domstolen i Haag, och trots att den Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter funnit att rättegången varit bristfällig. Edgar Arias Tamayo hade inte tillåtits att söka hjälp av sitt konsulat sedan han gripits.

I januari avrättades Askari Abdullah Muhammad (tidigare Thomas Knight) i Florida; han hade suttit i dödscell i fyra årtionden och hade länge haft allvarliga psykiska problem. I september avrättades afroamerikanen Earl Ringo i Missouri, trots uppgifter om att hans hudfärg påverkat åtalet; han dömdes till döden av en jury bestående av endast vita efter en rättegång där även försvarsadvokaten, domaren och åklagaren var vita. Under året frigavs sju tidigare dödsdömda fångar sedan de befunnits oskyldiga. Antalet sådana fall i USA sedan 1973 är därmed uppe i 150.

Barns rättigheter – livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning

Åtalade som var under 18 när brottet begicks ställdes fortfarande inför risken att dömas till livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning. Olika delstater reagerade på olika sätt på det domslut som USA:s högsta domstol fällde år 2012 – Miller mot Alabama – där obligatoriskt livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning förklarades olagligt för den här åldersgruppen. I oktober 2014 hade åtta av de högsta delstatliga domstolarna funnit att domslutet kunde tillämpas retroaktivt, medan fyra andra hade funnit motsatsen. I december gick USA:s högsta domstol med på en förnyad prövning för att avgöra frågan om retroaktiv tillämpning; det fall som togs upp var en överklagan från en fånge i Louisiana som dömts i enlighet med delstatens obligatoriska straffskala till livstids fängelse utan möjlighet till villkorlig frigivning för ett brott som han begick när han var 17. Fallet var ännu inte avgjort vid årets slut.

I augusti antog American Correctional Association en resolution om att bekämpa livstidsstraff utan möjlighet till villkorlig frigivning för dem som var under 18 när brottet begicks; man beslöt också att stödja ”straffrättsliga riktlinjer som utkräver ansvar av unga lagbrytare på ett sätt som tar hänsyn till deras ålder, med fokus på rehabilitering och återinträde i samhället”.

Överdriven våldsanvändning

Minst 35 människor i 18 delstater dog efter att polisen använt elpistoler mot dem. Därmed är det totala antalet dödsfall av den typen sedan 2001 uppe i 602. Elpistoler har angivits som orsak eller bidragande faktor i mer än 60 dödsfall. De flesta av dem som dog efter att ha skjutits med elpistol var obeväpnade och verkade inte utgöra något allvarligt hot när elpistolen användes.

Michael Brown, en 18 år gammal afroamerikan, sköts till döds, trots att han var obeväpnad, av polismannen Darren Wilson i Ferguson i Missouri den 9 augusti. Skotten orsakade månadslånga protester i Ferguson. Att polisen använde tung kravallutrustning och militär beväpning och materiel för att hålla ordning på demonstrationerna upplevdes som trakasserier av demonstranter som bara utnyttjade sin mötesfrihet; det var inte befogat att använda gummikulor, tårgas och andra aggressiva metoder för att skingra de församlade människorna, och både demonstranter och journalister skadades på grund av detta.

Ett antal incidenter av den typen visade på behovet av en utredning av polisens hårdhänta metoder. Bland annat sköts Kajieme Powell, en 25 år gammal svart man, till döds av St. Louis-polisen den 19 augusti. Händelsen filmades och filmsekvenserna föreföll motsäga den första, officiella versionen av händelsen. Ezell Ford, en obeväpnad 25 år gammal svart man med psykisk sjukdom i sitt förflutna, sköts till döds av polismän i Los Angeles den 11 augusti. Eric Garner, en 43-årig svart man som dog den 17 juli efter att polismän i New York kopplat strypgrepp på honom när de grep honom för att ha sålt lösa, obeskattade cigaretter. Efter att en åtalsjury den 3 december beslutat att inte väcka åtal i det senare fallet meddelade den amerikanske justitieministern att en federal utredning av omständigheterna kring hans död skulle tillsättas.

Migranters rättigheter – ensamkommande barn

Fler än 50 000 ensamkommande barn greps när de försökte ta sig över USA:s södra gräns under 2014; vissa var bara fem år gamla. Den amerikanska gränspolisens kvarhöll ensamkommande barn i dagar och veckor i hälsovådliga anläggningar, utan att ge dem möjlighet till rättshjälp, tolk eller riktig sjukvård.

UZBEKISTAN

Republiken Uzbekistan

Statschef: Islam Karimov

Regeringschef: Shavkat Mirziyoyev

Tortyr och annan misshandel förekommer fortsatt rutinmässigt i fängelser. Myndigheterna tillbakavisade alltjämt anklagelser mot polis och säkerhetstjänstemän om användning av tortyr, och underlät att effektivt utreda trovärdiga och upprepade rapporter om sådana brott mot mänskliga rättigheter. Personer som dömts för brott mot staten och för terrorism fick sina straff godtyckligt förlängda och många nekades nödvändig medicinsk vård. De som tvingats återvända från utlandet löpte uppenbar risk att utsättas för tortyr och annan misshandel.

Tortyr och annan misshandel

Det förekom fortfarande utbredda och trovärdiga anklagelser mot poliser och tjänstemän från nationella säkerhetstjänsten om en rutinmässig användning av tortyr och annan misshandel under gripanden och transporter, i polisförvar och i häkten. Samma anklagelser riktades mot polis och personal i fängelser för dömda personer.

Myndigheterna fortsatte att kraftfullt tillbakavisa sådana rapporter, till exempel under offentliga granskningar av Uzbekistans människorättsituation i dialogen mellan EU och Uzbekistan om mänskliga rättigheter i november 2014. Man pekade i stället på införandet av omfattande initiativ inom områden för undervisning om mänskliga rättigheter. Det handlade till exempel om ett stort antal kurser för att förhindra tortyr, avsedda för polismän och för juridisk och medicinsk personal, samt om ökat samarbete med det internationella samfundet angående mänskliga rättigheter. Denna utveckling ledde emellertid lika litet som under föregående år till nödvändiga, reella och genomgripande systematiska reformer. Allvarliga problem kvarstod kring myndigheternas underlåtenhet att tillämpa existerande lagar och garantier och att vidta nya effektiva åtgärder för att förebygga tortyr. Myndigheterna underlät också att effektivt utreda rapporter om tortyr och annan misshandel.

I november krävde FN:s människorättskommitté att Uzbekistan skulle redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra kommitténs tidigare rekommendationer från 1999, 2005 och 2010 för att komma tillrätta med tortyr.

Fängelseförhållanden

Vissa kategorier av fångar, till exempel människorättsförfvarare, regeringskritiker och människor som dömts för medlemskap i islamistiska partier och grupper eller i islamiska rörelser som är förbjudna i Uzbekistan, utsattes ofta för hård bestraffning i fängelser där de avtjänade sina straff. Några fångar fick sina straff kraftigt förlängda – ibland flera gånger – också för påstådda mindre brott mot fängelsereglerna.

Murad Dzhuraev, en tidigare parlamentariker som 1995 dömdes till tolv års fängelse efter politiskt motiverade anklagelser, fick sitt straff förlängt fyra gånger enligt strafflagens artikel 221, att ha brutit mot fängelsereglerna. Ett av de "brott" han begått var att inte ha tagit av sig tofflorna när han gick in i den sal där fångarna sov.

Murad Dzhuraevs hälsa försämrades allvarligt under hans förlängda tid i fängelse. Hans hustru tilläts besöka honom under två dagar i juli och rapporterade att han var nästan blind och hade förlorat alla sina tänder. Hon uppgav att han inte hade haft tillgång till adekvat medicinsk vård sedan 1994. Fängelsemyndigheterna försökte också isolera honom från andra fångar genom att hota med att förlänga straffen för varje fånge som vågade tala med honom. Han fick tillbringa långa perioder i isolering, enligt uppgift som straff för att ha brutit mot fängelseregler.

Åtminstone två fångar rapporterades ha dött därför att de inte fått nödvändig medicinsk vård. Människorättsförvararen Abdurasul Khudainazarov dog den 26 juni av framskriden obotlig cancer, tre veckor efter att en domstol gav order om att han skulle frigges av humanitära skäl. Hans familj berättade att han under åtta års tid flera gånger begärt vård och visat tydliga fysiska tecken på att hans hälsa allvarligt försämrades. Trots detta hade fängelsemyndigheterna nekade honom nödvändig vård för hans cancer och andra allvarliga medicinska problem.

Det finns inga oberoende kontrollmekanismer för att inspektera alla fängelselokaler. Varken inhemska eller internationella frivilligorganisationer genomförde någon form av regelbunden, oannonserad eller oövervakad fängelsekontroll. Diplomater som beviljades tillträde till vissa fängelser blev i regel åtföljda av fängelse- eller polispersonal under sina besök.

I januari gav myndigheterna några få människorättsaktivister tillstånd att besöka fyra fängslade kollegor. Människorättsförvararna åtföljdes av polis och fängelsemyndigheter och deras besök dokumenterades på film. En av fångarna berättade att han hade tillåtit ta en varm dusch och fått nya kläder inför det planerade besöket. I november sände frivilligorganisationen Human Rights Watch en delegation till Uzbekistan men alla förfrågningar om att få besöka fångar och fängelser avlogs av myndigheterna.

Terrorbekämpning och säkerhet

Individer som tvingats återvända till Uzbekistan under förevändning av nationella säkerhetsskäl och "kampen mot terrorismen" blev ofta hållna i isolering, vilket ökade risken för att de skulle utsättas för tortyr eller annan misshandel. Myndigheterna drev stenhårt igenom att de individer som misstänktes för inblandning i bombningen av Tasjkent 1999 och 2004, protesterna i Andizjan 2005 och andra våldshandlingar, skulle tvingas återvända till landet. Vid protesterna i Andizjan dödade hundratals människor när säkerhetsstyrkor besköt tusentals mestadels fredliga demonstranter. Vissa anklagades för att vara medlemmar i förbjudna islamistiska grupper och myndigheterna begärde att oppositionella, regeringskritiker och välbärgade personer som hade misshagat myndigheterna i Tasjkent skulle utlämnas.

Genom åtminstone 15 domar under 2013 och 2014 i Europadomstolen för mänskliga rättigheter stoppades tvångsutvisningar av människor till Uzbekistan – särskilt utvisningar av dem som misstänktes tillhöra ett islamistiskt parti eller någon i landet förbjuden grupp – på grund av risken att utsättas för tortyr vid återvändandet. I rättsfallet *Mamazhonov mot Ryssland* beslutade domstolen i oktober att överföringen av Ikromzhon Mamazhonov från Ryssland till Uzbekistan skulle bryta mot artikel tre (förhindrande av tortyr) i den Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Domstolen noterade "att det juridiska systemet i Uzbekistan inte hade genomgått några förbättringar under de senaste åren. Särskilt när det gällde åtal för religiöst eller politiskt motiverade brott, då det fanns säkra bevis för att personer som anklagades för sådana brott riskerade att bli misshandlade."

I november dömdes Mirsobir Khamidkariev, fabrikör och affärsman från Uzbekistan som hade sökt asyl i Moskva i Ryssland, till åtta års fängelse av en domstol i Tasjkent. Han dömdes för medlemskap i en förbjuden islamistisk organisation, något han absolut förnekade. Enligt rapporter greps han den 9 juni på en

gata i centrala Moskva av poliser från ryska federala säkerhetstjänsten (FSB). De misshandlade honom och han överlämnades till uzbekiska polismän på en flygplats i Moskva och fördes nästa dag illegalt till Tasjkent.

Mirsobir Khamidkarijevs advokat i Moskva visste inte var han befann sig förrän han två veckor senare fick veta att Khamidkarijev hölls i källaren till ett fängelse som drevs av ministeriet för inrikes affärer i Tasjkent. Enligt advokaten, som lyckades få kontakt med honom i Tasjkent den 31 oktober, utsattes Khamidkarijev under två månader för tortyr och annan misshandel av polismän för att få honom att erkänna påhittade brott. Han bands med huvudet nedåt vid en stång fäst i en vägg, blev slagen flera gånger och fick sju tänder utslagna och två revben brutna.

Fakta och siffror – Amnesty Internationals årsrapport 2014/15

Under 2014 har Amnesty International rapporterat om människorättskränkningar i 160 länder och territorier runt om i världen. Även om det har gjorts framsteg på vissa områden har människorättssituationen försämrats för väldigt många. Siffrorna gäller för de 160 länder som finns med i Amnestys årsrapport 2014/15.

- Krigsförbrytelser och andra brott mot "krigets lagar" förekom i **18** länder.
- Väpnade grupper begick övergrepp i minst **35** länder.
- Situationen för flyktingar och migranter förvärrades under 2014. Mer än **3 400** människor tros ha drunknat i Medelhavet i sina försök att nå Europa. Av de **fyra miljoner** människor som flytt kriget i Syrien finns **95 procent** i närliggande länder.
- Yttrandefriheten inskränktes godtyckligt i **119** länder. Tillslag gjordes mot pressfriheten i många länder, tidningar stängdes ned med tvång och journalister utsattes för hot.
- Samvetsfångar, personer som fängslats enbart för att de använt sina grundläggande rättigheter, satt inspärrade i **62** länder.
- Bristfälliga rättegångar förekom i **93** länder.
- Tortyr förekom i **131** länder.
- I **28** av världens länder råder ett totalförbud mot abort, även i fall då kvinnans liv eller hälsa är i fara eller om graviditeten är ett resultat av en våldtäkt.
- Sex mellan samtyckande personer av samma kön är kriminaliserat i **78** länder.

Globala framsteg – Amnesty Internationals årsrapport 2014/14

Efter mer än 20 års kampanj kunde äntligen det globala vapenhandelsavtalet, ATT, träda i kraft i december 2014, efter att 130 länder undertecknat och 62 länder ratificerat avtalet. Syftet med avtalet är att begränsa den internationella handeln med ammunition och vapen, som – om avtalet följs – kommer att kunna rädda tusentals liv.

I december röstade 117 länder i FN:s generalförsamling för en resolution om att stoppa avrättningar (ett moratorium) som ett led i att avskaffa dödsstraffet globalt. Sedan den förra resolutionen, som antogs 2012, har Ekvatorialguinea, Eritrea, Fidji, Niger och Surinam ändrat sin röstning och röstade nu för ett moratorium och Bahrain, Burma, Tonga och Uganda lade ned sina röster i stället för att rösta mot resolutionen.

I december kom den länge emotsedda rapporten från USA:s senat om CIA:s hemliga fångprogram. Rapporten avslöjade inte bara chockerande detaljer om de övergrepp som begåtts, utan också i vilken omfattning europeiska länder varit inblandade, bland annat genom att upplåta hemliga fångläger eller på annat sätt bidra till att USA kunde genomföra olagliga bortföranden, så kallade renditions, och påtvingade försvinnanden samt tortera och misshandla dussintals fångar.

MELLANÖSTERN OCH NORDAFRIKA

- I februari 2015 släppte de egyptiska myndigheterna Peter Gresle, en av de tre Al Jazeera-journalister som suttit fängslade i mer än ett år på falska anklagelser. De två andra journalisterna, Mohamed Fahmy och Baher Mohamed, släpptes mot borgen några dagar senare.
- I januari 2015 anslöt sig Palestina till Romstadgan till den internationella brottmålsdomstolen, ICC. En utredning av ICC skulle kunna bryta den utbredda straffrihet som råder gällande krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten, som begåtts av bägge parter i konflikten mellan Israel och Palestina.
- Det marockanska parlamentet röstade i januari 2014 enhälligt för att täppa till ett kryphål i lagen och därmed stoppa möjligheten för män som våldtar flickor under 18 år att slippa straff om de lovar att gifta sig med våldtäktsoffret.
- I februari 2014 antog Tunisien en ny konstitution, vilken inkluderar flera garantier för mänskliga rättigheter. Den tunisiska samvetsfången Jabeur Mejri, som tillbringat två år i fängelse för att ha publicerat artiklar och skämtteckningar som ansågs kränka islam, släpptes i maj även om hans straff och dom ännu inte upphävts.

ASIEN OCH STILLAHAVSREGIONEN

- Tusentals människor som överlevt tortyr, kidnappningar och andra övergrepp i Sri Lanka fick nytt hopp i mars då FN röstade för att genomföra en oberoende utredning kring de brott som begicks av militären och väpnade grupper under inbördeskriget.
- I december publicerade Amnesty en rapport om polisens tortyr i Filippinerna. Strax efter beslutade senaten om utredning av polisens omfattande tortyr.
- Trettio år efter att en halv miljon människor i Bhopal blivit förgiftade i en av världens värsta industrikatastrofer, gick den indiska regeringen med på att använda medicinska och vetenskapliga data för att omvärdera sina mångmiljonkrav på kompensation från företaget Union Carbide.
- I Kambodja dömde Röda khmertribunalen den tidigare regimens andreman, Nuon Chea, och den tidigare ledaren, Khieu Samphan, till livstids fängelse för brott mot mänskligheten under Röda khmerernas styre.
- I Malaysia sköts avrättningen av Chandran Paskaran och Osariakhi Ernest Obayangbon upp.
- 2014 var året då Amnesty, för första gången på mer än två decennier, tilläts besöka Vietnam. Minst sju samvetsfångar släpptes.
- I april beslutade Indiens Högsta domstol att transpersoner skulle få legal status. Beslutet innebär att myndigheterna måste ge transpersoner rätten att identifiera sig antingen som man, kvinna eller tredje kön. De ska också få särskilda rättigheter vad gäller utbildning och arbete.

AFRIKA

- I juni släpptes den sudanesiska kvinnan Meriam Ibrahim fri. Hon hade dömts till döden för "apostasi" när hon var gravid och tvingades föda barnet fastkedjad i fängelset.
- I maj antog den Afrikanska kommissionen en historisk resolution som uppmanar till skydd för allas rättigheter oavsett deras sexuella läggning eller könsidentitet.
- Sex år efter två stora oljeläckor, som fått katastrofala följder för de boendes försörjningsmöjligheter i Bodo i Nigerdeltat, tvingades Shell efter en förlikning att betala ut 55 miljoner pund i kompensation till de drabbade.

- FN skickade en fredsbevarande styrka till Centralafrikanska republiken och ICC, den internationella brottmålsdomstolen, öppnade en förundersökning gällande brott mot folkrätten i landet.
- I Uganda ogiltigförklarades den nyligen antagna lagen mot homosexuella (för få parlamentsledamöter var närvarande då den antogs). I Botswana upphävde en domstol inrikesdepartementets beslut att vägra registrera en organisation som arbetade för hbtqi-personers rättigheter. Enligt domstolen hade myndigheterna brutit mot konstitutionen då de vägrade erkänna organisationen.
- I februari avslog ICC Thomas Lubanga Dyilos överklagan. Han hade, i juni 2012, dömts för krigsförbrytelser i Demokratiska republiken Kongo. Och i mars föll ICC:s dom mot Germain Katanga, ledare för en väpnad grupp i Demokratiska republiken Kongo. Han dömdes för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.
- I juni fastställde ICC åtalet mot den tidigare presidenten i Elfenbenskusten, Laurent Gbagbo, för brott mot mänskligheten och i december fastställdes åtalet mot Bosco Ntaganda, ledare av en fraktion inom den väpnade gruppen M23. Åtalet rörde brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser begångna i Demokratiska republiken Kongo.
- I början av 2015 gav Dominic Ongwen, ledare för Herrens motståndarsarmé, upp och överlämnade sig till USA:s militär. Han fördes till ICC där han kommer att ställas inför rätta för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.
- I december kom en dom från den Afrikanska domstolen gällande Burkina Faso. Domstolen ansåg att landet kränkte chefredaktören Issa Lohé Konatés yttrandefrihet då han dömdes till tolv månaders fängelse för att ha publicerat en kritisk artikel mot landets riksåklagare.
- I Moçambique drogs ett lagförslag tillbaka i juli, enligt vilket våldtäktsmän skulle undgå straff om de gifte sig med offret.
- Ett historiskt beslut fattades av författningsdomstolen i Sydafrika. Enligt beslutet ska sydafrikansk polis utreda anklagelser om tortyr som begåtts i Zimbabwe av och mot zimbabwiska medborgare. Detta är ett exempel på hur universell jurisdiktion kan fungera i praktiken.

AMERIKA

- I Paraguay fick ursprungsfolket Sawhoyamaxa tillbaka sina landområden efter 20 års kamp. President Cartes skrev under en lag som innebar att 14 000 hektar mark återlämnades.

- I Mexiko släpptes samvetsfånge Ángel Amílcar Colón Quevedo fri efter att ha suttit fem år i fängelse utan vare sig dom eller rättegång. Han utsattes för tortyr i häktet.
- I januari släppte Kuba 53 politiska fångar i samband med att USA och Kuba återupptog de diplomatiska förbindelserna.
- I Guatemala dömdes den förre polischefen, Pedro García Arredondo, till 90 års fängelse för mordbrand, mord och brott mot mänskligheten för att ha beordrat en brand i den spanska ambassaden, branden ledde till 37 personers död. En annan polischef, Erwin Sperisen, dömdes av en schweizisk domstol för flera mord.
- I Brasilien togs ett historiskt steg när den nationella sanningskommissionen publicerade sin slutrapport i december. Rapporten behandlade brott mot mänskligheten och andra brott som begicks under åren av militärdiktatur mellan 1964-1985.
- I Haiti upphävde appellationsdomstolen beslutet att den förre presidenten, Jean-Claude Duvalier, inte kunde åtalas för brott mot mänskligheten. Även om presidenten avled förra året innebär domen att utredningarna kommer att fortsätta om de brott som begicks under hans år vid makten, 1971-1986.
- I Colombia skrevs en lag under i juni. Lagen innebär att personer som gjort sig skyldiga till sexuella övergrepp kopplade till inbördeskriget, ska kunna ställas inför rätta. Detta banar väg för att sexuella övergrepp ska anses som krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i Colombia.
- I januari 2015 benådades en kvinna i El Salvador. Hon hade dömts för mord efter ett missfall. Ytterligare 16 kvinnor som dömts på liknande grunder sitter fortfarande fängslade.
- Chile tog ett stort kliv mot avkriminalisering av abort efter uttalanden i juni om att lagarna skulle reformeras och tillåta abort om graviditeten var ett resultat av våldtäkt, kvinnans liv var i fara eller om fostret inte var livsdugligt.

EUROPA OCH CENTRALASIEN

- I september inleddes en prövning av om Tjeckien brutit mot EU:s lagstiftning mot diskriminering (direktivet mot etnisk diskriminering) av romers rätt till utbildning
- Ett lagförslag om att begränsa kvinnors rätt till abort stoppades i Spanien.

- I april fann EU-domstolen att EU:s direktiv om lagring av datauppgifter var olagligt. Enligt direktivet krävdes att medlemsländerna skulle lagra medborgarnas teletrafik. Ett sådant dataintrång skulle kränka medborgarnas grundläggande rätt till privatliv, enligt domstolen.
- I Vitryssland släpptes samvetsfången Ales Bialiatski i juni efter tre år i fängelse.
- Allt fler länder erbjöd lika rättigheter till samkönade partnerskap och för första gången sedan 2010 kunde Pride genomföras i Belgrad. Detta var en viktig seger för hbtqi-rörelsen i Serbien.
- I Storbritannien tvingades regeringen avslöja en hemlig policy om massövervakning av användare av Facebook, Twitter, YouTube och Google. Detta var en del i en pågående rättstvist som inletts av människorättsgrupper för att få klarlagt i vilken utsträckning brittiska regeringen övervakade deras aktivitet på internet.
- Efter två år i fängelse släpptes Michail Kosenko i juli. Han hade fängslats för sitt deltagande i demonstrationer mot regeringen på Bolotnajatorget i Moskva. Michail Kosenko satt inspärrad på en låst psykiatrisk avdelning då han släpptes och hans dom har inte upphävts.